



Tilläggsbudget 1 för 2004 (prop. 2003/04:100)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till tilläggsbudget för 2004 med undantag för frågan om förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag. Utskottet föreslår i den frågan vissa ändringar jämfört med propositionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att högst 5 miljarder kronor – inklusive den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor – i form av extra utdelningar från de statliga bolagen får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag under 2003 och 2004. Underskott får dock inte uppkomma på kontot. Ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, om 1 miljon kronor anvisas under utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget med högst 2 miljarder kronor. I den takt som medel tillförs anslaget från kontot avräknas dessa mot anslaget. Avsikten är att anslaget inte ska belastas vid årets slut. Utskottet tillstyrker vidare förslaget i proposition 2003/04:128 att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag.

Bland övriga frågor som behandlas i betänkandet kan nämnas att utskottet tillstyrker att anslagen till riksdagen ökar för att en reform av stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ska kunna inledas 2004. Utskottet konstaterar att riksdagsstyrelsen inte har angivit någon finansiering av de föreslagna anslagsökningarna. För de höjningar av förvaltningsanslag som regeringen föreslår på tilläggsbudget anges finansiering genom att ett annat anslag minskas. Detta är en ordning som regeringen tillämpat sedan många år och som finansutskottet välkomnat. Utskottet anför att det är önskvärt att även riksdagsstyrelsen i framtiden tillämpar samma principer.

I samband med behandlingen av ett bemyndigande rörande Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning understryker utskottet det allvarliga i att riksdagens beslut överskrids. Det åligger regeringen att ha kontroll över myndigheternas hantering av medel.

Utskottet ställer sig vidare bakom regeringens förslag till slutreglering av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera

effekterna på det kommunala skatteunderlaget med anledning av pensionsreformen. Utskottet bedömer att regleringsbeloppet på 2,6 miljarder kronor motsvarar den beräknade ökningen av kommunsektorns skatteintäkter 2003 och 2004 till följd av pensionsreformen och konstaterar att slutregleringen därmed sker i enlighet med finansieringsprincipen. Med detta bifaller utskottet även förslaget till ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.

Vidare tillstyrks regeringens förslag om bl.a. nya och ändrade bemyndiganden att ingå ekonomiska förpliktelser.

Beträffande bemyndiganderamen inom anslaget till försvarets materielanskaffning delar utskottet regeringens uppfattning att de framtida bindningarna som görs angående materielanskaffning behöver minskas för att skapa handlingsfrihet inför försvarsbeslutet avseende försvarets inriktning åren 2005–2007. Denna reducering förändrar inte inriktningen i försvarsbeslutet under innevarande år och föregriper inte heller kommande ställningstagande till Försvarsmaktens långsiktiga materielförsörjning. I fråga om ställningstagande angående storleken på framtida anslagsnivåer samt bemyndiganden på försvarsområdet, i enlighet med vad som anförs i försvarsutskottets yttrande, anser utskottet att man bör invänta resultatet av Försvarsberedningens och Regeringskansliets arbete med Försvarsbeslutet 2004. Först efter det att försvarsbeslutet antagits av riksdagen kan såväl anslagsbeslut som beslut om omfattningen av och ändamålet med nya bemyndiganden prövas med vederbörlig noggrannhet.

Utskottet behandlar även tre förslag avseende budgetåren 2005–2006, vilka tas upp i samband med förslaget till tilläggsbudget för 2004. Regeringens förslag om tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005 samt om ändringar i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät respektive lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation tillstyrks.

Övriga förslag till lagändringar tillstyrks också av utskottet.

Utskottets förslag innebär sammantaget att anvisade medel ökar med 5 082 miljoner kronor netto, vilket är 1 miljon kronor högre jämfört med regeringens förslag.

Samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks.

Till betänkandet har fogats 24 reservationer och 4 särskilda yttranden av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	8
Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag 2004	18
Redogörelse för ärendet	21
Ärendet och dess beredning	21
Utskottets överväganden	23
Inledning	23
Omstrukturering av statliga företag.....	24
Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128)	24
En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag	26
Förslag avseende budgetåren 2005–2006.....	34
Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät	34
Lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation	34
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005.....	36
Tilläggsbudget per utgiftsområde.....	38
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	38
45:1 Sametinget.....	38
46:1 Allmänna val och demokrati	38
Ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital.....	38
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	39
Lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen	40
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	41
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.....	41
90:5 Regeringskansliet m.m.	41
Lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier.....	42
90:6 Stöd till politiska partier	42
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	43
1:5 Statistiska centralbyrån	43
Förvärv av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun	43
Köption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna	44

Statens fastighetsverk (ny investeringsplan).....	45
Statens fastighetsverk (bemyndigande)	46
90:1 Riksrevisionen (låneram).....	47
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	48
3:1 Skatteverket	48
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	48
4:6 Kriminalvården.....	48
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	49
5:3 Nordiskt samarbete	49
Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.....	49
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande)	49
Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	52
12:1 Migrationsverket.....	52
12:6 Utresor för avvisade och utvisade.....	52
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	53
14:6 Institutet för psykosocial medicin.....	53
16:7 Bilstöd till handikappade	53
Lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning.....	54
16:8 Kostnader för statlig assistansersättning.....	55
Överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus	55
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	57
Lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag	57
19:3 Handikappersättningar.....	57
19:6 Riksförsäkringsverket.....	58
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	58
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	58
22:8 Bidrag till administrationen av grundbeloppet.....	59
Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet.....	60
Utgiftsområde 14 Arbetsliv	61
23:1 Arbetsmiljöverket (bemyndigande)	61
Utgiftsområde 15 Studiestöd	62
25:2 Studiemedel m.m.	62
25:4 Rekryteringsbidrag	62
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	63
25:2 Myndigheten för skolutveckling.....	63
25:3 Utveckling av skolväsende och barnomsorg.....	64
25:4 Specialpedagogiska institutet.....	64
25:18 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning (bemyndigande)	65
25:73 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. (bemyndigande på Svenska institutets område).....	68
25:76 Högskoleverket.....	68
25:78 Centrala studiestödsnämnden m.m.	69

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	70
28:39 Stöd till trossamfund	70
Medel hos AB Svenska Spel	71
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	73
31:9 Statens va-nämnd	73
31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (anslagsvillkor)	73
Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	74
31:14 Bidrag till installation av hissar (riktlinjer, nytt anslag och bemyndigande)	75
Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter	78
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	80
26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning (bemyndigande)	80
34:1 Naturvårdsverket	81
34:3 Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande)	81
34:5 Miljöforskning (bemyndigande)	82
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	83
34:7 Internationellt miljösamarbete	83
34:13 Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande)	83
Utgiftsområde 21 Energi	84
35:8 Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser (anslagsvillkor)	84
Utgiftsområde 22 Kommunikationer	85
36:2 Väg hållning och statsbidrag (låneram och anslagsvillkor)	85
36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (låneram)	87
36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling	89
36:16 Järnvägsstyrelsen (nytt anslag)	89
Låneram för fyra SJ-bolag	90
Avveckling av VTI Utveckling AB	92
Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	93
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning (bemyndigande)	93
45:1 Främjande av rennäringen m.m.	94
Avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur	94
Utgiftsområde 24 Näringsliv	95
38:8 Patentbesvärsträtten	95
40:1 Marknadsdomstolen	95
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	96
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	96

Lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting	96
48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting	96
Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag	100
Reservationer.....	102
1. Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	102
2. En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	103
3. Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, punkt 3 (m)	104
4. Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, punkt 3 (fp).....	105
5. Lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation, punkt 4 (fp)	105
6. Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005, punkt 5 (m, fp, kd, c)	106
7. Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande), punkt 11 (m)	107
8. Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande), punkt 11 (c).....	108
9. Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet, punkt 13 (m, fp).....	109
10. Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (anlagsvillkor), punkt 18 (m, fp).....	109
11. Bidrag till installation av hissar (riktlinjer), punkt 20 (m, fp, kd).....	110
12. Bidrag till installation av hissar (bemyndigande), punkt 21 (m, fp, kd)	111
13. Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter, punkt 22 (m, fp).....	111
14. Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter, punkt 22 (kd)	112
15. Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande), punkt 24 (kd)	113
16. Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande), punkt 26 (m)	113
17. Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande), punkt 26 (fp).....	114
18. Vaghållning och statsbidrag (låneram), punkt 28 (fp)	114
19. Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (låneram), punkt 30 (fp).....	115
20. Låneram för fyra SJ-bolag, punkt 31 (m, fp, kd, c)	116

21. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (m).....	117
22. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (fp).....	118
23. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (kd).....	121
24. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (c).....	122
Särskilda yttranden.....	125
1. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (m).....	125
2. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (fp).....	125
3. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (kd).....	126
4. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (c).....	127
<i>Bilagor</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	128
Regeringens lagförslag.....	136
Konstitutionsutskottets yttrande.....	148
Försvarsutskottets yttrande.....	157
Socialförsäkringsutskottets protokollsutdrag.....	165
Socialutskottets yttrande.....	167
Utbildningsutskottets yttrande.....	174
Utbildningsutskottets protokollsutdrag.....	180
Trafikutskottets yttrande.....	182
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande.....	195
Arbetsmarknadsutskottets yttrande.....	203
Bostadsutskottets yttrande.....	217

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Omstrukturering av statliga företag

1. Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten

Riksdagen godkänner att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag samt bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att utfärda en garanti på motsvarande belopp. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:128 samt avslår motionerna

2003/04:Fi19 av Karin Pilsäter m.fl. (fp),

2003/04:Fi17 av Olle Sandahl m.fl. (kd) yrkande 1 och

2003/04:Fi18 av Lena Ek m.fl. (c).

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag

Riksdagen godkänner

dels att behållningen på det särskilda kontot i Riksgäldskontoret vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB,

dels att högst 5 miljarder kronor – inklusive den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor – i form av extra utdelningar från de statliga bolagen får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret under 2003 och 2004

och ger regeringen som sin mening till känna vad utskottet anför.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2003/04:100 punkt 40 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 10,

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 13,

2003/04:Fi17 av Olle Sandahl m.fl. (kd) yrkande 2 samt

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkandena 5 i denna del och 6.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

Förslag avseende budgetåren 2005–2006

3. Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 8 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 1 och
2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

4. Lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 9 samt avslår motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg (fp) yrkande 8.

Reservation 5 (fp)

5. Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005

Riksdagen godkänner att ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting utgår 2005. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 41 samt avslår motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 11, 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 4 och 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 7.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

6. Förvärv av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun

Riksdagen godkänner att staten förvärvar fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 12.

7. Köpoption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna

Riksdagen godkänner att staten utnyttjar en köpoption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 13.

8. Statens fastighetsverk (ny investeringsplan)

Riksdagen godkänner en ny investeringsplan för Statens fastighetsverk i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 14.

9. Statens fastighetsverk (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att 2004 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 7 800 000 000 kr i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter, lokaler och mark i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 15.

10. Riksrevisionen (låneram)

Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2004 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av 50 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 45.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

11. Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68 500 000 000 kr efter 2004. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 16 samt avslår motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 3 och 2003/04:Fi29 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (c)

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

12. Överenskommelse mellan staten och Landstinget

Västmanland om Salberga sjukhus

Riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 17.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

13. Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet

Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om det särskilda anställningsstödet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 18 och avslår motion

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 4.

Reservation 9 (m, fp)

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

14. Arbetsmiljöverket (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 450 000 kr under 2005. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 19.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

15. Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda ramanslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* besluta om bidrag till kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 556 068 000 kr under 2005–2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 20.

16. Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda ramanslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* besluta om stipendier på Svenska institutets område som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 000 000 kr under 2005. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 21.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

17. Medel hos AB Svenska Spel

Riksdagen godkänner att regeringen 2004 på en extra bolagsstämma med AB Svenska Spel verkar för att inestående medel avsedda för konst, teater och andra kulturella ändamål delas ut till regeringen och används för avsedda ändamål. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 22.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

18. Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (anslagsvillkor)

Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget 31:10 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet*. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 23 samt avslår motion

2003/04: Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 5.

Reservation 10 (m, fp)

19. Omstrukturering av kommunala bostadsföretag (punkt 24)

Riksdagen godkänner att regeringen inte genomför en fusion av de två aktiebolagen Norecic AB och Bothia Garanti AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 24.

20. Bidrag till installation av hissar (riktlinjer)

Riksdagen godkänner de riktlinjer för bidrag till installation av hissar som regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 25 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 6 och

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 1 i denna del.

Reservation 11 (m, fp, kd)

21. Bidrag till installation av hissar (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda nya ramanslaget 31:14 *Bidrag till installation av hissar* besluta om bidrag som medför utgifter på högst 29 000 000 kr efter 2004. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 26 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 7 och
2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 1 i denna del.

Reservation 12 (m, fp, kd) - villkorad

22. Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Riksdagen godkänner de riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter som regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 27 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 8 och

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 2.

Reservation 13 (m, fp)

Reservation 14 (kd)

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

23. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 26:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 260 000 000 kr under 2005, högst 126 000 000 kr under 2006, högst 70 000 000 kr under 2007, högst 15 000 000 kr under 2008 och högst 15 000 000 kr under 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 28.

24. Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller inträngsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 000 000 kr under 2005. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 29 samt avslår motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 3.

Reservation 15 (kd)

25. Miljöforskning (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidi-

gare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kr under 2005, högst 40 000 000 kr under 2006 och högst 30 000 000 kr under 2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 30.

26. Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kr under 2005–2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 31 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 9 och

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 10.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (fp)

Utgiftsområde 21 Energi

27. Energipolitiskt motiverade internationella klimatinsatser (anslagsvillkor)

Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget 35:8 *Energipolitiskt motiverade internationella klimatinsatser*. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 32.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

28. Vaghållning och statsbidrag (låneram)

Riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 000 000 kr för de prioriterade vägprojekten E6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås, Rv40 delen Brämhult–Hester, Rv 40 delen Haga–Ljungarum, Rv45 delen Angeredsbron–Älvängen, Rv44 delen Båberg–Väneryr samt Rv49 Skara–Varnhem. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 33 samt avslår motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg (fp) yrkande 11.

Reservation 18 (fp)

29. Vaghållning och statsbidrag (anslagsvillkor)

Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:2 *Vaghållning*

och statsbidrag. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 34.

30. Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (låneram)

Riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 000 000 kr för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 35 samt avslår motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg (fp) yrkande 12.

Reservation 19 (fp)

31. Låneram för fyra SJ-bolag

Riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2 300 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 36 samt avslår motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 5 i denna del.

Reservation 20 (m, fp, kd, c)

32. Avveckling av VTI Utveckling AB

Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om avveckling av VTI Utveckling AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 37.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

33. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning (bemyndigande)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 220 000 000 kr under 2005, högst 150 000 000 kr under 2006, högst 95 000 000 kr under 2007 och högst 45 000 000 kr under 2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 38.

34. Avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur (punkt 39)

Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur som Statens jordbruksverk tillhandahåller. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkt 39.

Ramar för utgiftsområden samt anslag**35. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag**

Riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,
2. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
3. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
4. lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting,

antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör,

bemyndigar regeringen att överskrida ramanslaget 38:22 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv med högst 2 miljarder kronor,

som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande ramanslaget *Kapitalinsatser i statliga bolag*,

godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med bifogad specifikation.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkterna 5–7, 10, 11, 43 och 44, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 42 samt avslår motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkandena 2 och 12–16,

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 6 och 9,

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7,

2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkandena 5 och 6 samt

2003/04: Fi26 av Rolf Gunnarsson (m).

Reservation 21 (m)

Reservation 22 (fp)

Reservation 23 (kd)

Reservation 24 (c)

Stockholm den 27 maj 2004

På finansutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s), Carin Lundberg (s), Karin Pilsäter (fp), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Mats Odell (kd), Lars Bäckström (v), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Bo Bernhardsson (s), Hans Hoff (s), Tomas Högström (m), Agneta Gille (s), Gunnar Nordmark (fp), Jörgen Johansson (c) och Lars Elinderson (m).

Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag 2004

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens utom såvitt avser utgiftsområde 24 Näringsliv. Utskottet föreslår där att ett nytt ramanslag 38:22 *Kapitalinsatser i statliga bolag* om 1 miljon kronor anvisas. Det innebär att utskottet föreslår en ram som är 1 miljon kronor högre än regeringens förslag på utgiftsområde 24 Näringsliv samt att summan anslagsförändringar på tilläggsbudget också är 1 miljon kronor högre än regeringens förslag. Ändrade belopp jämfört med regeringens förslag är kursiverade i följande specifikation.

Belopp i tusental kronor		Utskottets förslag		
Utgiftsområde	Anslag	Belopp enligt statsbudgeten 2004	Förändring av	
			ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå
1	Rikets styrelse	7 896 299	40 162	7 936 461
45:1	Sametinget	17 665	-400	17 265
46:1	Allmänna val och demokrati	235 000	-1 100	233 900
90:1	Kungliga hov- och slottsstaten	94 574	300	94 874
90:2	Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	618 265	16 000	634 265
90:3	Riksdagens förvaltningskostnader ¹	540 642	14 800	555 442
90:5	Regeringskansliet m.m.	5 460 532	-14 438	5 446 094
90:6	Stöd till politiska partier	131 200	25 000	156 200
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 198 142	1 500	9 199 642
1:5	Statistiska centralbyrån	429 501	1 500	431 001
3	Skatt, tull och exekution	8 556 043	21 608	8 577 651
3:1	Skatteverket	5 745 431	21 608	5 767 039
4	Rättsväsendet	26 432 092	200 000	26 632 092
4:6	Kriminalvården	4 761 044	200 000	4 961 044
5	Internationell samverkan	1 257 362	0	1 257 362
5:1	Bidrag till vissa internationella organisationer	932 070	-2 100	929 970
5:3	Nordiskt samarbete	9 122	2 100	11 222
8	Invandrare och flyktingar	7 005 146	40 000	7 045 146
12:1	Migrationsverket	616 273	20 000	636 273
12:6	Utresor för avvisade och utvisade	135 556	20 000	155 556
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	37 665 272	17 500	37 682 772
14:6	Institutet för psykosocial medicin	15 031	500	15 531
16:7	Bilstöd till handikappade	196 000	22 000	218 000
16:8	Kostnader för statlig assistansersättning	10 061 000	-5 000	10 056 000
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	123 981 002	-17 000	123 964 002
19:3	Handikappersättningar	1 224 000	-7 000	1 217 000
19:6	Riksförsäkringsverket	921 595	-10 000	911 595

Belopp i tusental kronor

Utgiftsområde Anslag	Utskottets förslag		
	Belopp enligt statsbudgeten 2004	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagnivå
13 Arbetsmarknad	61 989 063	7 366 000	69 355 063
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 742 879	-6 000	4 736 879
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	39 253 000	7 366 000	46 619 000
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	59 459	6 000	65 459
15 Studiestöd	21 924 855	-2 500	21 922 355
25:2 Studiemedel m.m.	11 441 185	-58 700	11 382 485
25:4 Rekryteringsbidrag	1 394 507	56 200	1 450 707
16 Utbildning och universitetsforskning	43 962 225	3 000	43 965 225
25:2 Myndigheten för skolutveckling	94 275	750	95 025
25:3 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	197 894	500	198 394
25:4 Specialpedagogiska institutet	332 820	7 500	340 320
25:7 Särskilda insatser på skolområdet	278 037	-7 500	270 537
25:72 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	1 940 279	-41 000	1 899 279
25:76 Högskoleverket	185 151	750	185 901
25:78 Centrala studiestödsnämnden m.m.	372 315	42 000	414 315
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 663 960	-1 608	8 662 352
28:39 Stöd till trossamfund	50 750	-1 608	49 142
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8 798 030	1 000	8 799 030
31:1 Boverket	151 823	-400	151 423
31:9 Statens va-nämnd	6 737	400	7 137
31:14 Bidrag till installation av hissar (nytt ramanslag)	0	1 000	1 000
20 Allmän miljö- och naturvård	3 770 566	0	3 770 566
34:1 Naturvårdsverket	323 434	5 700	329 134
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	329 850	-11 500	318 350
34:7 Internationellt miljösamarbete	66 434	5 800	72 234
22 Kommunikationer	28 535 012	0	28 535 012
36:1 Vägverket: Administration	1 030 202	-5 000	1 025 202
36:3 Banverket: Administration	773 146	-5 000	768 146
36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	8 484 123	-15 000	8 469 123
36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling	793 000	5 000	798 000
36:16 Järnvägsstyrelsen (nytt ramanslag)	0	20 000	20 000
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 278 732	10 000	14 288 732
45:1 Främjande av rennäringen m.m.	37 000	10 000	47 000

Belopp i tusental kronor		Utskottets förslag		
Utgiftsområde	Anslag	Belopp enligt statsbudgeten 2004	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå
24	Näringsliv	3 490 802	2 100	3 492 902
38:2	Näringslivsutveckling m.m.	249 562	-1 000	248 562
38:3	Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	74 344	-1 000	73 344
38:8	Patentbesvärsträtten	15 249	1 000	16 249
38:22	Kapitalinsatser i statliga bolag (nytt ramanslag)	0	1 000	1 000
40:1	Marknadsdomstolen	8 942	1 000	9 942
40:3	Allmänna reklamationsnämnden	23 127	1 100	24 227
25	Allmänna bidrag till kommuner	73 705 790	-2 600 000	71 105 790
48:1	Generellt statsbidrag till kommuner och lands- ting	44 142 000	-2 600 000	41 542 000
Summa anslagsförändring på tillägsbudget			5 081 762	

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I den ekonomiska vårpropositionen (prop. 2003/04:100, avsnitt 7, punkterna 5–42) föreslår regeringen ändringar på tilläggsbudget. Även riksdagsstyrelsens och Riksrevisionens styrelses förslag till ändringar på tilläggsbudget inkluderas i vårpropositionen (punkterna 43–44 respektive punkt 45). Med anledning av regeringens förslag har sex motioner väckts. Förslagen i propositionen och motionerna återges i *bilaga 1* till detta betänkande.

De lagförslag som regeringen lägger fram i propositionen presenteras i *bilaga 2*.

En sammanställning av regeringens och partiernas förslag till ändrade och nya anslag finns i *bilaga 3*.

Finansutskottet har berett berörda utskott tillfälle att yttra sig över de förslag i propositionen och motionerna som rör respektive utskotts område.

Yttranden har avlämnats från

- konstitutionsutskottet (2003/04:KU5y)
- försvarsutskottet (2003/04:FöU4y)
- socialförsäkringsutskottet (protokollsutdrag 2003/04:34)
- socialutskottet (2003/04:SoU5y)
- utbildningsutskottet (2003/04:UbU1y samt protokollsutdrag 2003/04:19)
- trafikutskottet (2003/04:TU4y)
- miljö- och jordbruksutskottet (2003/04:MJU4y)
- arbetsmarknadsutskottet (2003/04:AU6y)
- bostadsutskottet (2003/04:BoU5y)

Skatteutskottet, justitieutskottet, utrikesutskottet, kulturutskottet och näringsutskottet har beslutat att inte avge något yttrande över tilläggsbudgeten.

Yttrandena återfinns i *bilagorna 4–12*.

Under ärendets beredning har en skrivelse inkommit till finansutskottet. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har i en gemensam skrivelse (dnr 069-3596-0304 samt SK 2004/0995 och Lf 0647/04) tagit upp frågan om slutreglering av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera effekterna på det kommunala skatteunderlaget med anledning av pensionsreformen. Skrivelsen redovisas i utskottets överväganden i avsnittet om anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*.

Finansutskottet behandlar i detta sammanhang också regeringens proposition Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128) samt de tre motioner som väckts i ärendet. Behandlingen av ärendet i detta betänkande föranleds av att regeringens förslag i vårpropositionen angående en förbättrad

kapitalstruktur i statliga bolag (punkt 40) förutsätter att förslagen i proposition 128 behandlas i samband med tilläggsbudgeten för 2004.

Utskottets överväganden

Inledning

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra anslag och anvisa nya anslag. I 2004 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen ändrade och nya anslag för statsbudgeten för budgetåret 2004. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 7 875 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 2 794 miljoner kronor. 50 anslag inom 18 utgiftsområden berörs av dessa förändringar. Anslagsförändringarna i regeringens förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel ökar med 5 081 miljoner kronor netto. Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen i statsbudgeten för 2004 till 0,1 miljard kronor.

Utskottet behandlar inledningsvis regeringens förslag om omstrukturering av statliga företag, inklusive förslagen i propositionen Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128) samt de motioner som väckts med anledning av denna. Sedan avhandlas tre ärenden som ingår i regeringens förslag på tilläggsbudget för 2004 men avser budgetåren 2005 och 2006. Därefter behandlas punkterna 5–7, 10–39 samt 42–45 i vårpropositionen och motsvarande förslag i motionerna utgiftsområdesvis.

Enligt 5 kap. 12 § fjärde stycket riksdagsordningen får beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas inte fattas innan beslut om godkännande av ändrad utgiftsram fattas. I utskottets förslag till riksdagsbeslut tas således förslagen i vårpropositionen och motionerna om ändrade ramar och anslag upp i *en* punkt, punkt 35. I denna punkt behandlas också de förslag till lagändringar, bemyndiganden samt anslagsvillkor som påverkar anslagen. Övriga frågor behandlas som egna punkter i utskottets förslag till riksdagsbeslut, vilket markeras med en sammanfattningsruta med utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Omstrukturering av statliga företag

Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten tillförs det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- och delägda bolag. Vidare tillstyrks att riksdagen bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att utfärda en garanti på motsvarande belopp. Motionerna avstyrks.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).

I detta avsnitt behandlas regeringens proposition Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128) och de tre motioner som väckts med anledning av denna. Behandlingen av ärendet i detta betänkande föranleds av att regeringens förslag i 2004 års ekonomiska vårproposition angående en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag förutsätter att förslagen i den aktuella propositionen behandlas i samband med tilläggsbudgeten för 2004.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten tillförs det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- och delägda bolag. Därutöver föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att utfärda en garanti på motsvarande belopp.

Fonden för den mindre skeppsfarten används vid förlusttäckning vid nyutlåning till den mindre skeppsfarten och förvaltas av Svenska skeppshypotekskassan (Kassan). Kassans verksamhet regleras i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan. Kassan är alltså inte ett bolag och omfattas sålunda inte av riksdagens beslut om kapitalöverföringar från de statliga bolagen till ett särskilt konto i Riksgäldskontoret i samband med en översyn av kapitalstrukturen i statligt ägda bolag.

Kapitalet i fonden utgör statens medel och fungerar som lånegaranti. Regeringen anser det lämpligt att det föreslagna beloppet tas från fonden. Dessa likvida medel bör enligt regeringens förslag ersättas med en statlig garanti från Riksgäldskontoret. Därmed uppfylls kravet på en förlusttäckningsgaranti för beviljade lån till mindre redare. Riksdagen har tidigare beslutat om liknande uttag av medel från fonden (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU11, rskr. 1998/99:44).

Motionerna

Kristdemokraterna anser i *motion Fi17* (yrkande 1) att förslaget i propositionen bör avslås. Enligt motionärerna är det inte rimligt att pengarna tas från

Fonden för den mindre skeppsfarten eftersom dessa inte utgör statens medel. De statliga medel som ursprungligen omvandlades till fonden är redan inlevererade till staten genom beslut från 1998. Motionärerna framhåller vidare att om medel tas från fonden kommer den att hamna i ett sämre ekonomiskt läge även om utökad garanti erbjuds genom Riksgäldskontoret. Detta borde förhindras genom att den utökade garantin görs kostnadsfri för fonden.

Centerpartiet motsätter sig i *motion Fi18* regeringens förslag att överföra medel från Fonden för den mindre skeppsfarten till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret. Motionärerna anser att med denna hantering av statliga bolags kapital så att utdelningar/intäkter redovisas mot bidrag/underskott sker en otillbörlig krympning av den bruttoredovisning som ska vara huvudlinjen i redovisningen av statens verksamhet.

Folkpartiet liberalerna förordar i *motion Fi19* att regeringens förslag om medel från Fonden för den mindre skeppsfarten avslås (yrkande 1). I sin motivering hänvisar motionärerna till Folkpartiets ställning mot överföringar av medel från vinstgivande statliga bolag till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för att dessa ska kunna användas till stöd i förlustbringande statliga bolag. Dessutom sätter sig partiet principiellt emot statligt ägande av företag. Vidare föreslår motionärerna att regeringen ska återkomma med en översyn av det fortsatta behovet av och verksamheten inom fonden eftersom det är oklart om behov av dessa medel inte finns inom fonden eller om förefintliga behov ska täckas genom att statens upplåning blir större än den annars skulle ha varit (yrkande 2).

Finansutskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade våren 2003 (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235) bl.a. att i samband med en översyn av kapitalstrukturen i statligt ägda bolag godkänna att högst 3 000 miljoner kronor i form av extra utdelningar från de statliga bolagen 2003 fick överföras till ett särskilt konto i Riksgäldskontoret och användas för insatser i av staten hel- eller delägda bolag. Utskottet återkommer till frågan om kapitalstrukturen i statliga bolag i nästa avsnitt.

Svenska skeppshypotekskassan som förvaltar Fonden för den mindre skeppsfarten är inte ett bolag och omfattas sålunda inte av riksdagens beslut. Kapitalet i fonden utgör statens medel, framgår det av propositionen. Medlen fungerar som lånegaranti. Utskottet kan tillstyrka regeringens förslag att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret (prop. 2003/04:128 punkt 1). Dessa likvida medel bör enligt utskottets mening ersättas av en statlig garanti som utfärdas av Riksgäldskontoret. Garantin avser att täcka eventuella förluster för beviljade lån till mindre redare. Utskottet förutsätter att den garanti som regeringen föreslår hanteras i enlighet med reglerna för statliga garantier. Därmed kan propositionens förslag om utfärdande av garanti tillstyrkas (prop. 2003/04:128 punkt 2).

Motionerna Fi19 (fp) yrkandena 1 och 2, Fi17 (kd) yrkande 1 samt Fi18 (c) avstyrks.

En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att behållningen på det särskilda kontot i Riksgäldskontoret vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB. Vidare föreslår utskottet att högst 5 miljarder kronor – inklusive den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor – i form av extra utdelningar från de statliga bolagen får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret under 2003 och 2004. Underskott får inte uppkomma på kontot. Ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, om 1 miljon kronor anvisas. Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget med högst 2 miljarder kronor. I den takt som medel tillförs anslaget från kontot avräknas dessa mot anslaget. Avsikten är att anslaget inte ska belastas vid årets slut. Motionerna avstyrks.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Vårpropositionen

Vid behandlingen av 2003 års ekonomiska vårproposition godkände riksdagen (bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235) att, i samband med en översyn av kapitalstrukturen i statligt ägda bolag, högst 3 000 miljoner kronor i form av extra utdelningar från de statliga bolagen 2003 fick överföras till ett särskilt konto i Riksgäldskontoret och användas för insatser i av staten hel- eller delägda bolag. Riksdagen ansåg att det fanns goda skäl att skapa en ordning som underlättar kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären genom att tillämpa specialdestination. Staten bör kunna agera på samma sätt som ett moderbolag som ger koncernbidrag till vissa dotterbolag och finansiera detta med medel från andra dotterbolag. Finansutskottet underströk dock att förslaget bör ges en sådan form att riksdagens inflytande garanteras på ett rimligt sätt och att riksdagen ges möjlighet att utöva finansmakten på ett korrekt sätt. Av detta skäl ska riksdagen besluta om kapitaltillskott i varje enskilt fall. Vidare uttalade finansutskottet att underskott ej får uppkomma på kontot, dvs. någon kredit ska inte vara knuten till kontot. I den mån kapitaltillskott behövs och de ej kan finansieras med tillgängliga medel på kontot bör tillskottet i stället tillskjutas genom att anslag anvisas över statsbudgeten.

Regeringen återkommer i den nu aktuella vårpropositionen (prop. 2003/04:100, s. 184 f.) till frågan om kapitalstrukturen i statliga bolag. Regeringen aviserar att den avser att besluta om användningen av de 55 miljoner kronor som har föreslagits föras över från Fonden för den mindre skeppsfarten till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret (prop. 2003/04:128) så att de tillsammans med behållningen på kontot, 245 miljoner kronor, ska kunna

överförs till SJ AB. I riksdagsbeslutet angående SJ AB (prop. 2002/03:86, bet. 2002/03:NU13, rskr. 2002/03:243) bemyndigades regeringen att betala ut högst 1 855 miljoner kronor. Härav skulle högst 300 miljoner kronor utbetalas när SJ AB utrett och redovisat konsekvenserna av att finansiera fordon via s.k. operationell lease i stället för att förvärva fordon. Bolaget inkom först i december 2003 med en skrivelse (dnr N2003/4678/SÄ) där bolaget utrett och redovisat konsekvenserna av de båda alternativen, varför regeringens förslag avseende de resterande 300 miljoner kronorna presenteras först nu i den föreliggande vårpropositionen.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den bemyndigas att få utnyttja de medel som finns på kontot i Riksgäldskontoret för att kunna fullfölja kapitaltillskottet till SJ AB. Med de åtgärder som nu beskrivits kommer 2 355 miljoner kronor att ha förts till och att ha tagits i anspråk från det särskilda kontot. För ytterligare kapitaltillskott skulle därmed återstå ett utrymme på 645 miljoner kronor under förutsättning att extra utdelningar på motsvarande belopp tillförs kontot. Vidare anser regeringen att den bör få utnyttja kontot under 2004 genom att tillföra kontot medel för insatser i av staten hel- eller delägda bolag på de villkor och under de förutsättningar som riksdagen tidigare fattat beslut om.

I tillägg till de villkor och förutsättningar som riksdagen beslutat om ser sig regeringen föranledd att förorda att en kreditmöjlighet knyts till kontot i Riksgäldskontoret. Som skäl härtill framhåller regeringen att erfarenheten visat att det tar avsevärd tid att få till stånd väl underbyggda analyser av kapitalstrukturen i olika statliga bolag och att i korrekta former besluta om extra utdelningar. Behovet av att lämna kapitaltillskott däremot kan uppkomma med ganska kort varsel. I sådana situationer kan regeringen behöva ett handlingsutrymme. En lämpligt avpassad kredit knuten till kontot i Riksgäldskontoret utgör enligt regeringens mening en teknisk lösning på detta problem.

Mot denna bakgrund anser regeringen att en kredit bör knytas till kontot i Riksgäldskontoret 2004. För att skapa tillräckligt handlingsutrymme föreslår regeringen att krediten får uppgå till högst 2 miljarder kronor. Om kreditmöjligheten utnyttjas av regeringen ska hela den utnyttjade krediten ha återbetalats inklusive ränta före utgången av 2004 genom att extra utdelningar från statligt ägda företag tillförs kontot. Inklusivt den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor bör således, enligt regeringens förslag, högst 5 miljarder kronor i form av extra utdelningar från de statliga bolagen få tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret under 2003 och 2004.

Regeringen aviserar att den avser att inom kort återkomma till riksdagen med ett förslag om ianspråktagande av medel i samband med omstrukturering av statliga bolag, där delar av återstående belopp inom ramen 5 miljarder kronor kan behöva tas i anspråk. Vidare avser regeringen att i budgetpropositionen för 2005 återkomma med en rapportering av kontots finansiering och utnyttjande samt eventuella förslag om förlängning efter 2004 års utgång.

Redovisningen av lämnade kapitaltillskott samt deras finansiering 2003 sammanfattas i efterföljande tabell.

Kapitaltillskott lämnade till statliga bolag 2003 och deras finansiering

Miljoner kronor

	Bolag	Belopp
Lämnade kapitaltillskott	SJ AB	1 555
	Teracom AB	500
	<i>Summa</i>	<i>2 055</i>
Finansiering av kapitaltillskott	Förvaltningsaktiebolaget	
	Stattum	1 000
	Sveaskog AB	600
	Vattenfall AB	190
	LKAB	120
	Systembolaget AB	120
	Vin & Sprit AB	120
	Vasakronan AB	100
	Specialfastigheter AB	50
<i>Summa</i>	<i>2 300</i>	

Motionerna

Moderata samlingspartiet understryker i *motion Fi28* att det är demokratiskt tveksamt att regeringen, genom att besluta överföringar av vinstmedel mellan statliga bolag via ett särskilt konto i Riksgäldskontoret, ges möjlighet att kringgå riksdagen och den normala budgetprocessen. Motionärerna befarar att de företag som tvingas till extra utdelningar till kontot kan skadas. Samtidigt innebär systemet ett kringgående av budgetlagens krav på bruttoredovisning. Mot denna bakgrund motsätter sig motionärerna förslaget att höja ramen för de medel som ska avsättas på det speciella kontot i Riksgäldskontoret (yrkande 10).

Folkpartiet liberalerna invänder i *motion Fi23* mot systemet med ett särskilt konto i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- och delägda bolag eftersom det står i strid med budgetlagen och är konstitutionellt tvivelaktigt. Samtidigt betonar man den betydelse som principerna om bruttoredovisning och fullständig budgetproposition har för att riksdagen ska kunna utöva sin grundlagsreglerade finansmakt. Dessutom är det enligt motionärerna uppenbart att den av regeringen förespråkade ordningen leder till att konkurrensen snedvrids på de marknader där statligt ägda företag verkar i konkurrens med privata företag. Av dessa skäl motsätter sig motionärerna utbyggnaden av det särskilda kontot i Riksgäldskontoret (yrkande 13).

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi17* (yrkande 2) att det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i statligt hel- och delägda bolag inte utgör ett tillfredsställande förfaringssätt för att hantera problem i statliga bolag vid sidan av statsbudgeten. Den nuvarande konstruktionen anses vara ytterligare ett sätt att kringgå utgiftstaket. I stället föreslår motionärerna en huvudprincip att alla medel från statliga hel- och delägda bolag och användning av dessa ska passera statsbudgetens inkomst- respektive utgiftssida i

enlighet med budgetlagens krav på bruttoredovisning. Därmed underställs besluten om alla inleveranser och utdelningar från statliga bolag riksdagen för prövning.

Kristdemokraterna befarar vidare i *motion Fi27* att den modell för förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag som infördes 2003 har fått en permanent karaktär. Motionärerna anser att den kredit som föreslås knyts till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret bidrar till att ytterligare försvåra genomlysningen av statsbudgeten och regeringens förvaltning av de statliga bolagen. Därför avvisar motionärerna regeringens förslag om omstruktureringen av statliga företag (yrkande 5 i denna del). För att öka öppenheten samt för att inordna modellen för förändringar i statliga bolags kapitalstruktur i statsbudgeten, bör riksdagen enligt motionärerna stifta en lag som avgränsar kontots användning och beskriver hur de medel som använts ska redovisas i statsbudgeten (yrkande 6). En sådan lag bör tydligt avgränsa regeringens befogenhet att göra kapitalinsatser utan att i förväg ha inhämtat riksdagens godkännande.

Centerpartiet kritiserar i *motion Fi25* systemet med extra utdelningar från statliga bolag, vilka sätts in på ett särskilt konto i Riksgäldskontoret. Detta system försvårar enligt motionärerna insynen i och uppföljningen av statens relation till de statliga bolagen och är därmed tveksamt ur såväl finanspolitiskt som demokratiskt perspektiv. Något formellt yrkande förs dock inte fram på denna punkt.

Regeringsformen

Regeringsformens bestämmelser om finansmakten är inte särskilt detaljerade. Av regeringsformen framgår emellertid att statens medel inte får användas på annat sätt än riksdagen har bestämt (9 kap. 2 § första stycket) och det sker främst genom budgetregleringen (9 kap. 2 § andra stycket). Tekniskt sett går det till på så sätt att riksdagen anvisar anslag till angivna ändamål (9 kap 3 §).

Riksdagen får emellertid enligt 9 kap. 2 § andra stycket bestämma att statsmedel ska tas i anspråk i annan ordning än genom budgetreglering. Som illustration kan här nämnas s.k. specialdestination. I förarbetena till regeringsformen skilde man mellan tre slag av specialdestination:

1. Vid sidan om statsbudgeten (t.ex. ATP).
2. I anslutning till statsbudgeten (t.ex. affärsverken).
3. Inom statsbudgeten.

Den första formen av specialdestination sker helt utanför budgetregleringen. Den andra påverkar statsbudgeten på så sätt att t.ex. vinstmedel förs upp på inkomsttitel. Den tredje specialdestinationen sker helt inom ramen för statsbudgeten. Riksdagen har samma formella inflytande över specialdestinationerna som över anslagen.

Lag om statsbudgeten (budgetlagen)

Bruttoredovisningsprincipen innebär att statens inkomster och utgifter ska tas upp var för sig på statsbudgeten. Principen kommer till uttryck i budgetlagen bl.a. i 17 § där det står att statens inkomster och utgifter ska budgeteras och

redovisas brutto på statsbudgeten. Undantag från denna bestämmelse gäller om inkomsterna från en verksamhet endast bidrar till att täcka verksamhetens kostnader (17 § första stycket) och om statens kostnader helt ska täckas med verksamhetens intäkter (18 §). Inkomsterna regleras också i 9 §, där begreppet definieras, och i 30 §, som säger att om riksdagen har beslutat om försäljning av egendom ska inkomsten redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten, om inte riksdagen bestämmer annat.

En annan princip som regleras i budgetlagen är fullständighetsprincipen. Enligt 16 § ska regeringens förslag till statsbudget omfatta alla inkomster och utgifter med de undantag som nämns i föregående stycke.

För vissa typer av investeringar kan riksdagen besluta att finansiering ska ske på annat sätt än genom anslag eller lån (23 §).

Inkomster från utdelningar redovisas i statsbudgeten normalt mot inkomsttitel. Insatser i form av utgift för aktieägartillskott beslutas som regel genom att anslag anvisas för ändamålet, medan lån kan tas upp av myndigheterna inom den kreditram som riksdagen årligen fastställer och de närmare villkor som regeringen beslutar om. Även andra former för tillskott har förekommit på senare år.

Riksdagens beslut våren 2003

I sitt ställningstagande till regeringens förslag i vårpropositionen 2003 (bet. 2002/03:FiU21 s. 25–28) uttryckte finansutskottet att det fanns goda skäl att skapa en ordning som underlättar kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären genom att tillämpa specialdestination. Staten bör kunna agera på samma sätt som ett moderbolag som ger koncernbidrag till vissa dotterbolag och finansiera detta med medel från andra dotterföretag. Utskottet underströk dock att förslaget bör ges en sådan form att riksdagens inflytande garanteras på ett rimligt sätt och att riksdagen också ges möjlighet att utöva finansmakten på ett korrekt sätt. Såsom konstitutionsutskottet förordade i sitt yttrande till finansutskottet (2002/03:KU6y) modifierades därför förslaget på ett par punkter. Vidare blev förslagets utformning anpassad till riksdagens beslutsordning för statsbudgeten, den s.k. rambeslutsmodellen. Finansutskottet uttalade att regeringen ska återkomma med en redovisning av hur det särskilda kontot i Riksgäldskontoret finansierats och utnyttjats. Uttalandet upprepades av finansutskottet vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 (bet. 2003/04:FiU1, rskr. 2003/04:42). Regeringen redovisar kontots finansiering och utnyttjande för första gången i 2004 års vårproposition (se ovan).

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet erinrar i sitt yttrande (yttr. 2003/04:KU5y) om sitt yttrande till finansutskottet våren 2003 (yttr. 2002/03:KU6y) rörande regeringens förslag om kapitalstrukturen i statliga bolag. I yttrandet 2002/03:KU6y gjorde konstitutionsutskottet vissa uttalanden angående den beslutsform för kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären som

föreslogs i propositionen. Konstitutionsutskottet ansåg att regeringens förslag borde modifieras på ett par punkter. För det första borde bemyndigandet inte innebära att regeringen i brådska fall och för smärre belopp får besluta om kapitalinsatser. Utskottet uttalade att riksdagen i varje enskilt fall bör besluta om kapitalinsatser. För det andra borde enligt utskottet bemyndigandet tidsbegränsas. Vidare uttalade utskottet att kontots varaktighet dessutom bör bli föremål för riksdagens årliga prövning. Slutligen borde det enligt utskottet tydligt framgå av riksdagens beslut att maximalt 3 000 000 000 kr fick överföras till det särskilda kontot. Utskottet anförde slutligen att det kan finnas anledning att i lämpligt sammanhang närmare överväga formerna för kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären. Om regeringen menar att det ska finnas en permanent särskild ordning för sådana beslut bör den återkomma till riksdagen med förslag om hur en sådan ordning bör regleras. En lämplig tidpunkt att behandla frågan vore att ta upp den i samband med den i Regeringskansliet pågående översynen av budgetlagen.

Konstitutionsutskottet erinrar i det nu aktuella yttrandet (2003/04:KU5y) om vad utskottet tidigare har uttalat om att det finns goda skäl att underlätta kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären.

När det gäller beslutsformen för sådana kapitalomstruktureringar vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande och hänvisar till yttrandet 2002/03:KU6y.

I sammanhanget vill konstitutionsutskottet särskilt erinra om vikten av att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en permanent ordning för kapitalomstruktureringen i den statliga företagssfären, om regeringen menar att erfarenheterna hittills talar för att en sådan ordning bör finnas.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet avstyrker i en gemensam avvikande mening regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vidhåller sin uppfattning från våren 2003 att det finns goda skäl att underlätta kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären. Staten bör kunna agera på samma sätt som ett moderbolag som ger koncernbidrag till vissa dotterbolag och finansiera detta med medel från andra dotterföretag. Utskottet vidhåller också uppfattningen att riksdagens inflytande bör garanteras på ett rimligt sätt och att riksdagen ska ges möjlighet att utöva finansmakten på ett korrekt sätt. Riksdagens beslut våren 2003 innebär således t.ex. att kapitalinsatser inte får göras utan riksdagens godkännande. Vidare beslutade riksdagen att inget underskott får uppkomma på kontot. Som utskottet angav 2003 bör om behoven av kapitaltillskott överstiger tillgängliga medel på kontot skillnaden tillskjutas genom att anslag anvisas över statsbudgeten.

Sammanfattningsvis innebar riksdagens beslut 2003 följande:

- Ett konto har inrättats i Riksgäldskontoret dit extra utdelningar i de statliga bolagen förs.
- Riksdagen beslutar för ett år i taget om hur stort belopp som ska tillföras kontot. För 2003 fick kontot tillföras högst 3 miljarder kronor.
- Från kontot förs utgifter för kapitaltillskott eller utnyttjande av hembudsavtal i den statliga företagssfären. Riksdagen beslutar om utgifterna i varje enskilt fall.
- Lån till statliga bolag hanteras ej över kontot.
- Om behoven av kapitaltillskott överstiger tillgängliga medel på kontot får skillnaden tillskjutas genom att anslag anvisas över statsbudgeten. Underskott får ej uppkomma på kontot.
- Regeringen förutsätts göra en tydlig presentation varje år i budgetpropositionen av hur kontot ska finansieras och utnyttjas. Huvudprincipen bör vara att riksdagen i anslutning till det s.k. rambeslutet på hösten fattar beslut om ramarna för verksamheten genom att ange hur stort belopp som beräknas tillföras kontot nästa budgetår. Därefter fattar riksdagen beslut i varje enskilt fall i budgetprocessens andra steg eller senare på tilläggsbudget under det löpande budgetåret om tillskotten till de statliga bolagen. Därmed skedde en anpassning till riksdagens beslutsordning för statsbudgeten, den s.k. rambeslutsmodellen.

Regeringen föreslår nu att behållningen på det särskilda kontot vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB. Regeringen föreslår vidare att den ska få utnyttja kontot under 2004 genom att tillföra kontot medel för insatser i av staten hel- och delägda bolag på de villkor som riksdagen tidigare fattat beslut om med följande två tillägg.

Regeringen föreslår för det första att kontot ska ha en kredit på högst 2 miljarder kronor under 2004. Om krediten utnyttjas ska den ha återbetalats inklusive ränta med extra utdelningar från statligt ägda bolag före utgången av år 2004.

Vidare föreslår regeringen att den sammanlagda ramen för extra utdelningar som får tillföras kontot därmed höjs till totalt 5 miljarder kronor för 2003 och 2004.

Finansutskottet finner det naturligt att i bedömningen av regeringens nu aktuella förslag ta sin utgångspunkt i 2003 års riksdagsbeslut. Utskottet kan ha förståelse för att den tid det kan ta att besluta om extra utdelningar kan vara längre än den tid inom vilken behovet att lämna kapitaltillskott uppkommer. Samtidigt är det viktigt att riksdagens finansmakt inte undergrävs. Utskottet föreslår följande ordning i syfte att förena dessa strävanden.

Utskottet ställer sig bakom att inklusive den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor bör högst 5 miljarder kronor i form av extra utdelningar från de statliga bolagen få tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret under 2003 och 2004. Det innebär en ökning med 2 miljarder kronor

jämfört med det tidigare beslutet, samt att medel kan tillföras också under 2004. Av det tidigare medgivna beloppet om 3 miljarder kronor har, med inleveransen från Fonden för den mindre skeppsfarten som utskottet behandlat i föregående avsnitt, 2 355 miljoner kronor tillförts kontot. Som utskottet anförde våren 2003 ska de extra utdelningarna avse medel som annars skulle ha legat kvar i bolagen. Ordinarie aktieutdelningar ska inte tillföras kontot utan dessa ska liksom hittills tillföras statsbudgeten på en inkomstitel.

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande från 2003 att något underskott inte får uppkomma på kontot. I syfte att klara av situationer då behov av kapitaltillskott uppstår men medel ännu inte hunnit inlevereras föreslår utskottet att ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, anvisas på tilläggsbudget under utgiftsområde 24 Näringsliv. 1 miljon kronor anvisas. Anslaget ska endast belastas om det vid tillfället för en kapitalinsats inte finns medel på kontot i Riksgäldskontoret. Med stöd av 6 § budgetlagen bemyndigar riksdagen regeringen att överskrida anslaget med högst 2 miljarder kronor. Endast om överskridande av anslaget har skett ska medel från kontot i Riksgäldskontoret föras till anslaget. Anslaget nettoredovisas således.

Utskottet förutsätter att om anslaget belastas återbetalas hela underskottet inklusive ränta före utgången av år 2004 genom att medel från kontot (dvs. medel från extra utdelningar) tillförs anslaget. Om lika mycket medel som har betalats ut inkommer, uppstår ingen anslagsbelastning. Avsikten är att anslaget endast belastas tillfälligtvis under året om inte tillräckliga medel inkommer och utgifterna påverkar då också utgiftstaket.

Regeringen får utnyttja kontot under 2004 genom att tillföra det medel för insatser i av staten hel- eller delägda bolag på de villkor som riksdagen tidigare fattat beslut om med de tillägg som utskottet här föreslår.

Regeringens förslag att behållningen på det särskilda kontot i Riksgäldskontoret vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB tillstyrks. Som framgått ovan krävs beslut av riksdagen i varje enskilt fall för att kapitalinsatser i statliga bolag ska få göras. Detta gäller oavsett om de kapitaltillskotten sker över det härmed anvisade anslaget eller om kontot på Riksgäldskontoret används.

Finansutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning om vikten av att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en permanent ordning för kapitalomstruktureringen i den statliga företagssfären, om regeringen menar att erfarenheterna hittills talar för att en sådan ordning bör finnas. Utskottets här redovisade förslag till riksdagsbeslut samt riksdagens beslut 2003 bör ligga till grund om regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en permanent ordning.

Utskottets förslag innebär sammanfattningsvis följande.

- Inklusivt den tidigare medgivna ramen på högst 3 miljarder kronor bör högst 5 miljarder kronor i form av extra utdelningar från de statliga bolagen få tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret under 2003 och 2004.
- Underskott får inte uppkomma på kontot.

- Ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, om 1 miljon kronor anvisas på tilläggsbudget för 2004 under utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget med högst 2 miljarder kronor. I den takt som medel tillförs anslaget från kontot avräknas dessa mot anslaget. Avsikten är att anslaget inte ska belastas vid årets slut.
- Behållningen på kontot vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB.

Vad utskottet anfört bör med delvis bifall till propositionen (punkt 40) ges regeringen till känna.

Motionerna Fi28 (m) yrkande 10, Fi23 (fp) yrkande 13, Fi17 (kd) yrkande 2 samt Fi27 (kd) yrkandena 5 i denna del och 6 avstyrks.

Utskottets förslag till nytt anslag behandlas i punkt 35 *Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag* i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Förslag avseende budgetåren 2005–2006

Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät

Lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till dels lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, dels lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation. Därmed tillstyrks punkterna 8 och 9 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 3 (m), 4 (fp) och 5 (fp).

Vårpropositionen

Enligt lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät avsåg stödet först åtgärder som utfördes under perioden den 1 juli 2000–31 december 2004. De närmare villkoren för stödet framgår av förordningen (2000:1469) om stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät. Sedan lagen antogs har förutsättningarna för en snabb bredbandsutbyggnad förändrats. Framför allt har marknadsaktörernas intresse minskat väsentligt. Riksdagen beslutade därför att ändra lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät så att stödet förlängdes och kom att avse perioden den 1 juli 2000–31 december 2005 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 22, bet. 2001/02:TU1, rskr. 2001/02:125).

Genom lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation kan fysiska och juridiska personer få skattereduktion för höga anslutningskostnader. Riksdagen har förlängt möjligheten till skattereduktion vid två tillfällen – senast genom att ändra lagen på så sätt att reduktionen ges även vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2004 års taxering (prop. 2002/03:1, bet. 2002/03:FiU1, rskr. 2002/03:24).

Regeringen anser att de skäl som anfördes för tidigare förlängningar av stöden fortfarande gäller. Det är därför regeringens uppfattning att möjligheten att få stöd för anläggande av telenät bör utsträckas ytterligare ett år till och med den 31 december 2006 för att ge kommunerna tid att genomföra satsningen på ett optimalt sätt, särskilt i beaktande av den beslutade omdisponeringen om sammanlagt 500 miljoner kronor under 2004 och 2005 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 22, bet. 2003/04:TU1, rskr. 2003/04:75). Regeringen bedömer vidare att det är ändamålsenligt att skattereduktionen för höga anslutningskostnader för fysiska och juridiska personer förlängs och ges även vid debitering av slutlig skatt på grund av 2007 års taxering. Förlängningarna beräknas inte innebära någon förändring av den beräknade ekonomiska ramen.

Regeringen framhåller att förslagen till lagändring är av så enkel utformning att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Något yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi28* att man tidigare varit emot införandet av stöd till kommuner som bygger ut bredband och ser nu ingen anledning att förlänga det. Regeringens förslag till ändring i lagen om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät bör därför avslås (yrkande 1).

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi23* att stödet till kommuner för bredbandsutbyggnad samt skattereduktion för fysiska och juridiska personer för höga anslutningskostnader är onödiga. Motionärerna förespråkar i stället att utbyggnaden sker på marknadsmässiga villkor. Därmed avvisar man den föreslagna förlängningen av dessa stöd (yrkandena 7 och 8).

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag och avstyrker förslagen i motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i en gemensam avvikande mening sina partiers förslag angående lokala telenät. Företrädarna för Kristdemokraterna biträder i en avvikande mening sitt partis förslag angående anslutningar för tele- och datakommunikation.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkterna 8 och 9) och avstyrker motionerna Fi28 (m) yrkande 1 och Fi27 (kd) yrkandena 7 och 8.

Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting utgår 2005. Därmed tillstyrks punkt 41 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservation 6 (m, fp, kd, c).

Vårpropositionen

Ett tillfälligt sysselsättningsstöd, bestående av ett generellt sysselsättningsstöd och ett nyanställningsstöd, infördes för kommuner och landsting för 2002 (prop. 2001/02:95, bet. 2001/02:FiU26, rskr. 2001/02:198). Stödet beslutas av Skatteverket efter ansökan av kommuner och landsting. Stödet tillgodoförs kommuner och landsting genom kreditering på deras skattekonton.

Stödet har förlängts t.o.m. 2004. För 2004 utgår stödet i form av generellt sysselsättningsstöd om 3,4 miljarder kronor, vilket belastar statsbudgetens inkomstsida. Regeringen har i budgetpropositionen för 2004 aviserat en motsvarande höjning av det generella statsbidraget fr.o.m. 2005. Därmed upphör det nuvarande generella anställningsstödet.

Mot bakgrund av utvecklingen på arbetsmarknaden bedömer regeringen att ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting bör utgå även för 2005. Stödet bör enligt regeringens förslag utformas på samma sätt som tidigare, men ligga på en lägre nivå och beräknas till 1,5 miljarder kronor.

Krediteringen av kommunernas och landstingens skattekonton i samband med det nya tillfälliga sysselsättningsstödet kan enligt regeringens mening ske med stöd av den befintliga lagen (2002:179) om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Förslaget föranleder dock en ändring i den förordning som reglerar beräkningsgrunderna för stödet.

Motionerna

Moderata samlingspartiet erinrar i *motion Fi28* att man motsatte sig det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting när det infördes eftersom det inte är stöd till kommuner som genererar varaktiga jobb. Motionärerna vidhåller att det vare sig är stöd till kommuner eller AMS-åtgärder som ger ökad sysselsättning och avvisar därför den föreslagna tillfälliga åtgärden (yrkande 11).

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi27* att det tillfälliga sysselsättningsstödet är tvivelaktigt från konkurrenssynpunkt då det subventionerar

offentligt producerade välfärdstjänster framför privat producerade välfärdstjänster. Därmed avvisar motionärerna förslaget (yrkande 4). Samtidigt anser man att detta förslag inte hör hemma i tilläggsbudgeten för 2004 utan i budgetpropositionen som läggs på hösten.

Centerpartiet förordar i *motion Fi25* ett långsiktigt perspektiv i arbetsmarknadspolitiken med en strategi för att få arbetsmarknaden i harmoni med framtiden. Mot denna bakgrund motsätter sig motionärerna införandet av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005 (yrkande 7).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare ställt sig bakom regeringens förslag angående ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting för åren 2002–2004 (bet. 2001/02:FiU25, 2001/02:FiU26, 2002/03:FiU3 och 2002/03:FiU19) samt stödets förstärkning 2003 respektive 2004 (bet. 2002/03:FiU19 och 2003/04:FiU3).

Utskottet har vid dessa tillfällen motiverat sitt ställningstagande bl.a. med att stödet gör det möjligt att stärka kvaliteten i den kommunala verksamheten och upprätthålla sysselsättningen samt tidigarelägga planerade nyanställningar. Därigenom motverkas en ökning av arbetslösheten samtidigt som verksamheten stärks inom sektorer som har stor betydelse för välfärden. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och bedömer i likhet med regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden föranleder att ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting även bör utgå för 2005.

Vidare vill utskottet erinra om att beräkningsgrunden för det tillfälliga sysselsättningsstödet omfattar både kommuners och landstings egna lönekostnader samt en uppskattad lönekostnad avseende köpt verksamhet. Schablonen för den uppskattade kostnaden i köpt verksamhet är beräknad utifrån underlag från Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet och är även avstämd med Svenskt Näringsliv. Stödet är enligt utskottets mening förenligt med EG-rättens krav på konkurrensneutralitet.

Med hänvisning till det ovan anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag att det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting utgår under 2005 (punkt 41). Därmed avstyrker utskottet motionerna Fi28 (m) yrkande 11, Fi27 (kd) yrkande 4 och Fi25 (c) yrkande 7.

Tilläggsbudget per utgiftsområde

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

45:1 Sametinget

46:1 Allmänna val och demokrati

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för dessa ändamål ramanslag på 17,7 miljoner kronor respektive 235 miljoner kronor. I propositionen Ändringar i samlagslagen (1992:1433) m.m. (prop. 2003/04:86) föreslår regeringen att Valmyndigheten ska få uppgifter i samlagsvalen. Detta innebär ökade utgifter på anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati*, vilket bl.a. disponeras av Valmyndigheten. Regeringen anser därför att anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* behöver ökas med 0,4 miljoner kronor, under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med proposition 86. Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 45:1 *Sametinget* minskas med motsvarande belopp.

Vidare anser regeringen att anslaget för allmänna val och demokrati bör minskas med 1,5 miljoner kronor för att finansiera höjningen av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget 1:5 *Statistiska centralbyrån*.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* minskas med 1,1 miljon kronor.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital

Vårpropositionen

Regeringen föreslår att betalningen av den årliga ränta på 7 500 kr som Riksgäldskontoret betalar på kung Karl XIII:s hemgiftskapital till Konungens hovförvaltning upphör. Kapitalet på hemgiftsmedlen (numera motsvarande 150 000 kr) bokfördes först bland Riksgäldskontorets räntebärande skulder till dess att 1840–41 års ständer beslöt att kapitalet skulle redovisas inom linjen. Riksgäldskontoret redovisar numera åtagandet att betala räntan såsom förfallen ränta på statsskulden.

I sammanhanget erinrar regeringen om förfarandet i fråga om den s.k. Guadelouperäntan som Riksgäldskontoret tidigare betalade till kungahuset.

Denna ränta, som uppgick till 300 000 kr per år, betalades som kompensation för att Karl XIII och kronprins Karl Johan använde försäljningslikviden för ön Guadeloupe till att betala Sveriges dåvarande utrikesskuld. Riksdagen beslöt 1983 (prop. 1982/83:100 bilaga 3, bet. 1982/83:FiU29, rskr. 1982/83:186) att betalningen av Guadelouperäntan skulle upphöra. Detta motiverades med att alla betalningar till kungahuset borde samordnas under ett anslag.

Regeringen anser att Riksgäldskontorets årliga betalning av ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital på motsvarande sätt ska upphöra och att anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* ska räknas upp i motsvarande mån. I ärendet har samråd förevarit med hovförvaltningen som inte har haft något att invända mot den förordade samordningen.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkterna 11 och 42 i denna del).

90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 94,6 miljoner kronor. Regeringen konstaterar att man vid beräkningen av medel för kungliga hov- och slottsstaten inte har beaktat att avgifter ska erläggas till Riksrevisionen. Konstitutionsutskottet (bet. 2003/04:KU1) har förutsatt att erforderliga åtgärder vidtas för att rätta till detta förhållande. Anslaget bör därför tillföras medel motsvarande de avgifter som hov- och slottsstaten beräknas erlägga till Riksrevisionen. Dessutom anser regeringen att anslaget bör räknas upp med 7 500 kr för att den årliga betalningen av ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital ska kunna upphöra. Anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* föreslås således ökas med 0,3 miljoner kronor.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Vårpropositionen

Riksdagen beslutade 1999 att reformera det offentliga stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Syftet var att förbättra ledamöternas arbetssituation genom utökad handläggarehjälp, s.k. politiska sekreterare. Hittills har stödet utbetalats efter normen en politisk sekreterare per två ledamöter. En utvärdering av reformen gjordes under hösten 2002. Den visade att reformen slagit väl ut. En majoritet av ledamöterna ansåg att de politiska sekreterarna har stor betydelse för deras uppdrag som ledamot och att deras politiska arbete har underlättats. Flertalet ledamöter ansåg också att stödet borde utökas. Det var en allmän uppfattning att det har stor betydelse för en fungerande demokrati att riksdagen och dess ledamöter har kvalificerade resurser som stöd i arbetet.

Riksdagsstyrelsen anser att stödet till kostnaderna för politiska sekreterare åt riksdagens ledamöter bör beräknas med utgångspunkt i ett månatligt belopp per person. Beloppet ska motsvara genomsnittlig lön samt lagstadgade och eventuella avtalsbaserade arbetsgivaravgifter för de politiska sekreterarna. Härutöver har dock partigrupperna andra personalkostnader som är förenade med deras arbetsgivaransvar, bl.a. kostnader för personaladministration (rekrytering, företagshälsovård m.m.), tjänsteresor och kompetensutveckling. Månadsbeloppets nuvarande nivå, som utgör 36 700 kr, motsvarar enligt riksdagsstyrelsens mening inte samtliga dessa kostnader. Det motsvarar inte heller de lönekostnader som partigrupperna har för personal på den kompetensnivå som numera erfordras för arbetsuppgifterna.

Mot denna bakgrund föreslår riksdagsstyrelsen att månadsbeloppet fr.o.m. den 1 september 2004 bestäms till 46 000 kr per politisk sekreterare. Beloppet, som således motsvarar samtliga de kostnader som nämns ovan, överensstämmer med den kostnadsnivå som råder inom riksdagsförvaltningen för jämförbara personalgrupper. Reformen innebär därutöver ökade kostnader för riksdagsförvaltningen i form av ökade lokalkostnader, IT-stöd samt förbrukningsmaterial etc.

Riksdagsstyrelsen anser vidare att utbyggnaden av reformen med politiska sekreterare ska fortsätta och att en utvärdering av den nu aktuella etappen två av reformen bör ske efter denna etapps genomförande. Genomförandet bör ske stegvis i takt med att lokalbehovet kan tillgodoses, med början den 1 september 2004, och vara avslutat den 31 december 2006. Stödet till riksdagsledamöternas och partigruppens arbete i riksdagen ska beräknas efter normen att det ska motsvara kostnaden för 225 politiska sekreterare under perioden 1 september 2004–30 juni 2005, 335 politiska sekreterare 1 juli 2005–30 juni 2006 och 349 politiska sekreterare från den 1 juli 2006.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) förslaget i propositionen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkt 43).

90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.**90:3 Riksdagens förvaltningskostnader***Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för dessa ändamål ramanslag på 618,3 miljoner kronor respektive 540,6 miljoner kronor. För att reformen av stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ska kunna inledas 2004 anser riksdagsstyrelsen att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* behöver ökas med 16 miljoner kronor och anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* behöver ökas med 14,8 miljoner kronor.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) förslaget i propositionen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet konstaterar att riksdagsstyrelsen inte har angivit någon finansiering av de föreslagna anslagsökningarna. För de höjningar av förvaltningsanslag som regeringen föreslår på tilläggsbudget anges finansiering genom att ett annat anslag minskas. Detta är en ordning som regeringen tillämpat sedan många år och som finansutskottet välkomnat. Det är önskvärt att även riksdagsstyrelsen i framtiden tillämpar samma principer.

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkt 44).

90:5 Regeringskansliet m.m.*Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 5,5 miljarder kronor. Regeringen föreslår att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskas med 14 438 000 kr till följd av förändringen av den svenska kronan, framför allt mot US-dollar, vilken för utrikesrepresentationen medfört en valutakursvinst om motsvarande belopp.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier**90:6 Stöd till politiska partier***Vårpropositionen*

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd som partistöd och som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd.

Sedan det statliga partistödet infördes 1970 har det skett en reell nivå-sänkning med omkring 25 miljoner kronor, motsvarande drygt 15 %. Regeringen föreslår att denna eftersläpning korrigeras redan innevarande bidragsår. I enlighet med vad som uttalats i regeringsförklaringen 2003 anser regeringen att en återställning av nivån på partistödet bl.a. bör syfta till att tillgodose partiernas behov att stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden.

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 131,2 miljoner kronor. För att möjliggöra en återställning av nivån på partistödet till 1970 års nivå föreslår regeringen att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* ökas med 25 miljoner kronor.

Motionen

I *motion Fi26* av Rolf Gunnarsson (m) framhålls att höjningen av det generella stödet till de politiska partierna inte bör genomföras och att anslaget för stöd till politiska partier bör lämnas oförändrad. En höjning av stödet till politiska partier i det rådande ansträngda statsfinansiella läget ger enligt motionären fel signaler till övriga i samhället. I stället bör man inrikta arbetet i partipolitiska organisationer på att stödet ska skäras ned.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU5y) regeringens förslag och avstyrker motionen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med konstitutionsutskottet, propositionens förslag (punkterna 5 och 42 i denna del). Motion Fi26 (m) avstyrks.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:5 Statistiska centralbyrån

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 429,5 miljoner kronor. Under 2004 genomförs val till Europaparlamentet. För att Statistiska centralbyrån (SCB) ska kunna ta fram statistik och göra analyser i samband med valet samt för att göra den s.k. demokratidatabasen tillgänglig behöver SCB ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget 1:5 *Statistiska centralbyrån* bör ökas med 1,5 miljoner kronor. Finansiering föreslås ske genom att det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* minskas med motsvarande belopp.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Förvärv av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om förvärv av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun. Därmed tillstyrks punkt 12 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att staten förvärvar fastigheten Blåmannen 21 i Stockholm (gamla Posthuset vid Vasagatan). Byggnaden tillhör enligt Riksantikvarieämbetet det nationella kulturarvet. Avtal om förvärvet har träffats mellan Statens fastighetsverk och Stockholm 1 AB, som ägs av Postens pensionsstiftelse. Avtalet har slutits med förbehåll av riksdagens och regeringens godkännande. Köpeskillingen är 984 miljoner kronor.

Lokalen omfattar en area på ca 30 000 m² och rymmer ca 1 000 arbetsplatser. Syftet med förvärvet är att effektivisera Regeringskansliets lokalförsörjning. Förvärvet innebär att nuvarande lokaler på Vasagatan och Regeringsgatan kan sägas upp. Dessutom skapas utrymme för evakuering av befintliga regeringsbyggnader i samband med att dessa renoveras. Om- och tillbyggnader av regeringskvarteren beräknas pågå under ungefär ett decennium.

Regeringen anför vidare att i fastigheten Blåmannen 21 behövs av säkerhetsskäl omfattande ombyggnader göras till en beräknad kostnad av 150 miljoner kronor under 2004 och 2005. Denna kostnad omfattas av den i vårpropositionen föreslagna nya investeringsplanen för Statens fastighetsverk (SFV).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 12).

Köption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om utnyttjande av en köption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna. Därmed tillstyrks punkt 13 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att staten får utnyttja en köption avseende en ny ambasadbyggnad i Washington, Förenta staterna. Sverige saknar i dag en egen ambasadbyggnad i Washington. Dessutom saknar Sverige möjligheter till utställningar, seminarier och konserter i de lokaler som nu disponeras. Utrikesdepartementet har därför gett SFV i uppdrag att söka efter en tomt där en svensk ambasadbyggnad kan uppföras i Washington. En attraktivt belägen tomt i stadsdelen Georgetown vid Potomacfloden har blivit tillgänglig.

Regeringen har godkänt att SFV tecknar 20-åriga hyresavtal för lokalerna med ett amerikanskt exploateringsföretag. I avtalet anges att SFV har rätt att utnyttja en köption med ett fast pris inom nio månader efter det att projektet färdigställts, dvs. 2006. Planering och projektering har fortskridit och den totala investeringen beräknas uppgå till 495 miljoner kronor för åren 2004–2006. Regeringen gör bedömningen att ett köp av fastigheten är mer förmånligt än att hyra lokalerna. Därför anser regeringen att köptionen bör utnyttjas då byggnaden färdigställts. Projektet ingår följaktligen i den nya investeringsplan för SFV som föreslås i vårpropositionen.

I samband med att en ny ambasadbyggnad i Washington uppförs avser regeringen att sälja fem tomter i direkt anslutning till den svenske ambassadörens residens vid Nebraska Avenue i Washington. Regeringen anser att tomterna inte längre behövs i statens verksamhet och de bör därför säljas.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 13).

Statens fastighetsverk (ny investeringsplan)**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om godkännande av en ny investeringsplan för Statens fastighetsverk. Därmed tillstyrks punkt 14 i propositionen.

Vårpropositionen

Riksdagen har beslutat om en investeringsplan för SFV där investeringarna för 2004 uppgår till 428 miljoner kronor, varav 393 miljoner kronor i inrikes fastigheter, 23 miljoner kronor i utrikes fastigheter samt 12 miljoner kronor i mark (prop. 2003/04:1 utg.omr. 2, bet. 2003/04:FiU2, rskr. 2003/04:125). Regeringen föreslår att investeringsplanen nu revideras på grund av två nya stora projekt – förvärv av fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun samt en köpoption avseende en ny ambassadbyggnad i Washington, Förenta staterna. För 2004 innebär förslaget att investeringsplanen ökas med 1 084 till 1 477 miljoner kronor för inrikes fastigheter och med 17 till 40 miljoner kronor för utrikes fastigheter.

Den nya investeringsplanen för SFV återges i efterföljande tabell.

Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2004–2006

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Pågående projekt, därav:	519	428	439	383
- Riksarkivet	1	12	39	27
- Carolina Rediviva	5	12	10	-
Nya större projekt för prövning, därav:	-	1 101	70	458
- Blåmannen 21	-	1 084	50	-
- Ambassad i Washington	-	17	20	458
Summa investeringar, därav:	519	1 529	509	841
- Inrikes	487	1 477	462	359
- Utrikes	19	40	40	478
- Mark	13	12	7	4
Finansiering				
Lån	519	1 529	509	841
Summa finansiering	519	1 529	509	841

Vidare uppmärksammas i propositionen att finansutskottet har påpekat att regeringen inte kommenterar avvikelser mellan prognos och budget respektive utfall för SFV:s investeringsplan (bet. 2003/04:FiU2). Utskottet efterlyste även en mer detaljerad information om investeringsplanens innehåll. Utskottet förutsatte att regeringen fördjupar presentationen av SFV:s investeringar i fastigheter. Mot denna bakgrund anför regeringen att de avvikelser som finansutskottet noterat främst kan hänföras till förskjutningar av utgifter för

olika objekt mellan åren i investeringsplanen. Anledningen härtill anges vara att uppdragsgivaren ofta får förändrade förutsättningar för sin verksamhet och vill skynda på eller senarelägga processen. Svårigheter för SFV att bedöma kostnaderna för olika projekt påverkar också utfallet.

Regeringen hänvisar i detta sammanhang till budgetpropositionerna för 2003 och 2004 för presentation av större pågående och beslutade projekt som ingår i investeringsplanen samt presenterar därutöver två övriga pågående större projekt – ombyggnad av gamla Riksarkivet på Riddarholmen i Stockholm respektive Universitetsbiblioteket i Uppsala, Carolina Rediviva.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet konstaterar att de avvikelser som utskottet tidigare noterat enligt regeringen främst kan hänföras till förskjutningar av utgifter för olika objekt mellan åren i investeringsplanen. Utskottet förutsätter att regeringen förklarar eventuella större avvikelser även framdeles. Avvikelseerna bör förklaras i samband med att regeringen föreslår riksdagen att fatta beslut om t.ex. ny investeringsplan för Statens fastighetsverk.

Därmed tillstyrks propositionens förslag (punkt 14).

Statens fastighetsverk (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att 2004 besluta att Statens fastighetsverk i Riksgäldskontoret får ta upp lån inom en ram av högst 7,8 miljarder kronor för investeringar i fastigheter, lokaler och mark i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed tillstyrks punkt 15 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen har en låneram i Riksgäldskontoret på högst 7 miljarder kronor för investeringar i fastigheter, lokaler och mark. Den i vårpropositionen redovisade nya planen för investeringar inkluderar två nya stora objekt, varav främst köpet av fastigheten Blåmannen 21 kommer att påverka innevarande års låneram. Därför föreslår regeringen att den bemyndigas att höja låneramen 2004 till 7,8 miljarder kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 15).

90:1 Riksrevisionen (låneram)**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker att Riksrevisionen bemyndigas att för 2004 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 50 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning av den befintliga låneramen med 5 miljoner kronor. Därmed tillstyrks punkt 45 i propositionen.

Vårpropositionen

Riksrevisionen har av riksdagen för 2004 bemyndigats att ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 45 miljoner kronor (prop. 2003/04:1 utg.omr. 2, bet. 2003/04:FiU2, rskr. 2003/04:127). Under Riksrevisionens första verksamhetsperiod det andra halvåret 2003 uppgick låneramen till 50 miljoner kronor, varav 43,8 miljoner kronor har utnyttjats.

Enligt Riksrevisionens styrelses mening innebär den beslutade nivån på låneramen för 2004 om 45 miljoner kronor en risk för att för revisionen behövliga investeringar inte kan genomföras. Samtidigt konstaterar styrelsen att Riksrevisionen fått en minskad låneram jämfört med 2003. Behovet av en sådan låneram har emellertid ökat, bl.a. genom att Riksrevisionen nu ansvarar för att själv finansiera även investeringar för biståndsändamål. Från och med innevarande år disponerar Riksrevisionen förutom ett förvaltningsanslag på drygt 269 miljoner kronor även ett anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för Riksrevisionens internationella verksamhet uppgående till 40 miljoner kronor.

Styrelsen anser att det är av stor vikt för den fortsatta utvecklingen av Riksrevisionens verksamhet att myndigheten kan besluta om för verksamheten nödvändiga investeringar. En förutsättning för detta är att investeringsvolymen ryms inom anvisade anslag. De ytterligare investeringskostnader som är förknippade med den internationella verksamheten kommer enligt styrelsen att ta utrymme i anspråk inom låneramen.

Styrelsen delar finansutskottets syn (bet. 2003/04:FiU2) att biståndsverksamheten inte får medföra inskränkningar i Riksrevisionens huvuduppgift. Mot denna bakgrund anser styrelsen att Riksrevisionen bör bemyndigas att för 2004 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 50 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning av den befintliga låneramen med 5 miljoner kronor.

Av 12 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen framgår att styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen. Enligt samma bestämmelse ska styrelsen innan beslutet fattas inhämta riksdagsförvaltningens yttrande över förslaget. Riksdagsstyrelsen har inte haft något att erinra mot detta förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet noterar att Riksrevisionens styrelse delar utskottets syn (bet. 2003/04:FiU2) att biståndsverksamheten inte får medföra inskränkningar i Riksrevisionens huvuduppgift. Utskottet förutsätter således att låneramen inte utnyttjas på så sätt att omfattningen av respektive verksamhet påverkas.

Propositionens förslag tillstyrks (punkt 45).

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

3:1 Skatteverket

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 5,7 miljarder kronor. Enligt lagen (1998:1593) om trossamfund lämnar Skatteverket uppördshjälp. Regeringen har beslutat om uppördshjälp för sju andra trossamfund än Svenska kyrkan och anser att verket bör kompenseras för kostnaderna för att administrera uttag av avgifter till dessa registrerade trossamfund. Antalet personer där Skatteverket svarar för uppörden uppgår 2004 till 76 550 stycken. Kostnaderna för uppördshjälp kan beräknas till 21 kr per person. Regeringen föreslår därför att anslaget 3:1 *Skatteverket* ökas med 1 608 000 kr. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* minskas med motsvarande belopp. Vidare föreslås att Skatteverket tillförs ytterligare 20 miljoner kronor för att förbättra kontrollen av F-skatt.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget 3:1 *Skatteverket* ökas med 21 608 000 kr.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

4:6 Kriminalvården

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 4,8 miljarder kronor. Regeringen föreslår att anslaget 4:6 *Kriminalvården* ökas med 200 miljoner kronor för att ge kriminalvården förutsättningar att öka tillgången på platser inom anstalter och häkten.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

5:3 Nordiskt samarbete

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 9,1 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget 5:3 *Nordiskt samarbete* ökas med 2,1 miljoner kronor för att möjliggöra ett antal förberedelser inför 100-årsminnet av upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge 1905. Finansiering sker genom att anslaget 5:1 *Bidrag till vissa internationella organisationer* minskas med samma belopp.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68,5 miljarder kronor efter 2004. Därmed tillstyrks punkt 16 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 7 (m) och 8 (c).

Vårpropositionen

För 2004 har regeringen för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 72,5 miljarder kronor. Regeringen anser att det är nödvändigt att minska de framtida bindningar som görs i fråga om materielanskaffning för att skapa handlingsfrihet inför det kommande försvarsbeslutet avseende försvarets inriktning åren 2005–2007. Det är därför motiverat att redan nu sänka bemyndiganderamen i avvaktan på beslut om framtida anslagsnivåer. Regeringen föreslår av dessa skäl att bemyndiganderamen för anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* sänks till 68,5 miljarder kronor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet motsätter sig i *motion Fi28* minskningen av försvarets beställningsbemyndigande (yrkande 3). Den besparing i det kommande försvarsbeslut som förbereds i och med regeringens förslag kommer enligt motionärerna under en känslig övergångsperiod från det mobiliserande till det insatsberedda försvaret. Den ger därmed fel signaler till Försvarsmakten. Motionärerna anser att det inte är riktigt att nu förändra förutsättningarna för försvaret.

Centerpartiet ställer sig i *motion Fi29* kritiskt till förändringen av bemyndiganderamen för försvarets materielbeställningar. Motionärerna anser att ingångna uppgörelser i samband med det gällande försvarsbeslutet ska fullföljas för att skapa arbetsro för försvaret att fullfölja de politiska besluten och för att lägga en god grund för det fortsatta omställningsarbetet. Bemyndiganderamen måste ha en sådan omfattning att det finns utrymme för beställningar som gynnar kompetensuppbyggnad och materielutveckling. Därför föreslår man att ramen redan i 2005 års budget räknas upp och fastställs till att åter omfatta denna typ av framtidssatsningar (yrkande 1). Samtidigt anser motionärerna att det är angeläget att regeringen avstår från att föreslå förändrade förutsättningar för det innevarande försvarsbeslutet utan att göra mycket noggranna överväganden (yrkande 2).

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet noterar i sitt yttrande (FöU4y) regeringens förslag att bemyndiganderamen inom anslaget till materielanskaffning för 2004 sänks med 4 miljarder kronor. Försvarsutskottet uttrycker med anledning av detta förslag sin oro för den misstro mot den politiska processen som hanteringen kan leda till. Det är enligt försvarsutskottets mening ytterst angeläget att en nivå på bemyndiganderamen som tillåter såväl framtidssatsningar som kompetensutbyggnad inom försvaret snarast fastställs. Därmed ökas handlingsfriheten och minskas de framtida bindningarna för försvarets materielanskaffning. Detta bör enligt försvarsutskottets mening ges regeringens till känna. Mot denna bakgrund tillstyrker försvarsutskottet förslagen i *motion Fi29 (c)* yrkandena 1 och 2, medan förslaget i *motion Fi28 (m)* yrkande 3 avstyrks.

Vidare framför försvarsutskottet angående framtida anslagsnivåer till försvaret att man utgår från att i det underlagsarbete som nu sker inför det kommande försvarsbeslutet görs ansträngningar för att finna en bred uppgörelse mellan de politiska partierna. Försvarsberedningens arbete bör omfatta flera ekonomiska alternativ, varav ett är en minskning på 6 miljarder kronor. De olika alternativen bör beredas mot bakgrund av de säkerhets- och försvarspolitiska bedömningar som nu sker inom ramen för arbetet inför försvarsbeslutet.

I avvikande meningar tillstyrker företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna sina partiers respektive ställningstagande.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill inledningsvis erinra om att totalförsvarets inriktning och utformning beslutas av riksdagen i treåriga försvarsbeslut. Inför ett nytt försvarsbeslut gör regeringen en uppföljning av det förra försvarsbeslutet och tar ställning till frågor som gäller t.ex. mål, uppgifter och ekonomi. För närvarande pågår inom Regeringskansliet arbete med att förbereda förslag till ett nytt försvarsbeslut som omfattar Försvarsmaktens struktur 2008 och utveckling under tiden 2005–2007 – Försvarsbeslutet 2004. Förslaget ska överlämnas till riksdagen i en proposition under hösten 2004, för beslut i december 2004.

Enligt vad utskottet har erfart pågår inför riksdagens beslut ett arbete både på militär och politisk nivå med att ta fram underlag för kommande försvarsbeslut. Försvarsberedningen, som är ett forum för konsultationer mellan regeringen och representanter för de politiska partierna i riksdagen, redovisade i sina rapporter våren 2003 en samlad bedömning av totalförsvaret och drog slutsatser för svensk säkerhets- och försvarspolitik. Utifrån dessa rapporter utarbetade regeringen i juni 2003 planeringsanvisningar till Försvarsmakten för arbetet inför försvarsbeslutet. I anvisningarna tar regeringen upp fyra ekonomiska alternativ: oförändrad ekonomi, en ökning respektive en minskning med 3 miljarder kronor per år samt en reduktion med 6 miljarder kronor per år. Under hela arbetet inför försvarsbeslutet genomförs kontinuerliga dialoger mellan Försvarsmakten och Försvarsdepartementet. Ett slutligt underlag för höstens försvarsbeslut planeras komma i juni 2004 i Försvarsberedningens nya rapport.

Det är utskottets mening att storleken på de ekonomiska förpliktelser som avser försvaret måste utgå från de av riksdagen beslutade riktlinjerna för försvarets verksamhet. Därför är det av väsentlig betydelse att nivån på de åtaganden som gäller försvarets framtida materielanskaffning inte försvårar ett genomförande av det kommande försvarsbeslutet. Utskottet delar därmed regeringens uppfattning att de framtida bindningar som görs i fråga om materielanskaffning behöver minskas för att skapa handlingsfrihet inför försvarsbeslutet avseende försvarets inriktning åren 2005–2007. Denna reduktion förändrar inte inriktningen i försvarsbeslutet under innevarande år. Den föregriper inte heller kommande ställningstagande till Försvarsmaktens långsiktiga materieförsörjning, vilket överensstämmer med vad Centerpartiet förordar i sin motion. Utskottet förutsätter att överläggningarna mellan riksdagens partier avseende försvarets materieförsörjning fortsätter enligt den överenskomna politiska berednings- och beslutsprocessen.

Samtidigt anser utskottet, mot bakgrund av det pågående intensiva arbetet med att ta fram ett förslag till Försvarsbeslutet 2004, att man i fråga om ställningstagande angående storleken på framtida anslagsnivåer på försvarsområdet bör invänta resultatet av Försvarsberedningens och Regeringskansliets arbete. Först efter det att försvarsbeslutet antagits av riksdagen kan såväl anslagsbeslut som beslut om omfattningen av och ändamålet med nya myndiganden prövas med vederbörlig noggrannhet.

Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet propositionens förslag (punkt 16). Förslagen i motionerna Fi28 (m) yrkande 3 och Fi29 (c) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

12:1 Migrationsverket

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 616,3 miljoner kronor. För att kunna minska ärendebalanserna och handläggningstiderna bedömer regeringen att det är nödvändigt att tillföra Migrationsverket ytterligare resurser. Anslaget 12:1 *Migrationsverket* föreslås därför ökas med 20 miljoner kronor.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet, som yttrar sig i form av protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialförsäkringsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 135,6 miljoner kronor. Antalet verkställda utresor av avvisade och utvisade har ökat, vilket lett till högre utgifter än som tidigare beräknats. Därför anser regeringen att anslaget 12:6 *Utresor för avvisade och utvisade* behöver ökas med 20 miljoner kronor.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet, som yttrar sig i form av protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialförsäkringsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

14:6 Institutet för psykosocial medicin

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 15 miljoner kronor. Regeringen anser att det är angeläget att stärka skolornas arbete med att främja elevers psykiska hälsa och att därmed minska risken för självmord. Institutet för psykosocial medicin har ett särskilt ansvar inom suicidforskning och suicidprevention. För att möjliggöra stärkta självmordspreventiva insatser i skolan föreslår regeringen att anslaget 14:6 *Institutet för psykosocial medicin* ökas med 0,5 miljoner kronor.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

16:7 Bilstöd till handikappade

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 196 miljoner kronor. Regeringen anser att bilstödet för handikappade är ett viktigt medel för att uppnå målet för handikappolitiken. För att förkorta väntetiderna för bidrag föreslår regeringen att anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade* ökas med 22 miljoner kronor. Finansiering sker dels genom att anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas, dels genom att de under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp uppförda anslagen 19:3 *Handikappersättningar* och 19:6 *Riksförsäkringsverket* minskas.

Motionen

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi23* att den eftersläpning som uppstått i systemet för bilstöd till handikappade vållar ryckighet och svårigheter såväl för berörda funktionshindrade som för försäkringskassorna och de företag som handikappanpassar bilar. Därför är det mycket angeläget att det utredningsarbete som nu pågår leder till att det blir ett slut på dessa missförhållanden. Motionärerna anser vidare att detta måste beaktas också i arbetet med regeringens förslag till budget för 2005 (yrkande 6).

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU5y) regeringens förslag.

Vidare erinrar socialutskottet att man vid tre tidigare tillfällen tagit upp frågan om reglerna för och tillämpningen av bilstödet för handikappade. Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande i enlighet med socialutskottets förslag (bet. 2001/02:SoU1, rskr. 2001/02:94) förväntade sig utskottet att regeringen under 2002 skulle återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits i syfte att effektivisera och förbättra tillämpningen av bilstödet. Först vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 (bet. 2003/04:SoU1) kunde utskottet konstatera att regeringen slutligen tillkallat en utredare för att göra en översyn av regler och tillämpning för bilstöd till personer med funktionshinder samt lämna förslag till ett effektivare och förbättrat system för bilstöd. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2004.

Socialutskottet delar motionärernas uppfattning att det är mycket angeläget att det utredningsarbete angående bilstödet som nu pågår leder till att det blir slut på den ryckighet och osäkerhet som de som är berättigade till bilstöd utsätts för. Riksdagen bör dock enligt socialutskottets mening inte föregripa utredningens kommande förslag, vilket ska presenteras i slutet av detta år. Något tillkännagivande behövs inte.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet finner för egen del inte anledning att göra en annan bedömning än socialutskottet. Därmed tillstyrker finansutskottet, i likhet med socialutskottet, regeringens förslag (punkt 42 i denna del) och avstyrker motion Fi23 (fp) yrkande 6.

Lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning*Vårpropositionen*

I 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS) anges att assistansersättning inte får lämnas för längre tid än tre månader före den månad då ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Riksförsäkringsverket (RFV) har i sin rapport Översyn av ersättningen för personlig assistans – LASS bl.a. föreslagit en ändring i 5 § LASS som innebär att assistansersättning lämnas tidigast fr.o.m. den månad då ansökan eller anmälan gjorts. RFV:s rapport har remitterats. En kort sammanfattning av remissvaren presenteras i vårpropositionen.

Regeringen konstaterar att det vid lagens tillkomst var befogat att ha en regel med innebörden att assistansersättning fick lämnas upp till tre månader före den månad ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Initialt kunde det befaras att tillgång till information om rätten till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och assistansersättning enligt LASS skulle kunna vara bristfällig. Dessa lagar har nu gällt sedan den 1 januari 1994 och information om rätten till insatser och

assistansersättning anses i dag fungera tillfredsställande. Regeringen anser att det således inte finns anledning att på grund av bristande tillgång till information behålla en retroaktivitet om tre månader inom assistansersättningen. Mot denna bakgrund framhåller regeringen att en månads retroaktivitet inom assistansersättningen kan anses som rimlig och föreslår att assistansersättning inte får lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialutskottet, propositionens förslag (punkt 6).

16:8 Kostnader för statlig assistansersättning

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 10,1 miljarder kronor. Regeringen föreslår att anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* kan minskas med 5 miljoner kronor som ett resultat av ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning. Denna minskning föreslås bidra till att finansiera höjningen av anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed tillstyrks punkt 17 i propositionen.

Vårpropositionen

I samband med mentalsjukvårdsreformen 1966 övertog Västmanlands läns landsting den 1 januari 1967 från staten bl.a. Salberga sjukhus, ett special-

sjukhus för vård av psykiskt utvecklingsstörda, som vid denna tidpunkt hade ca 500 vårdplatser. Enligt ett avtal med staten övertog landstinget sjukhuset under det särskilda villkoret att landstinget, för egen del och för övriga berörda sjukvårdshuvudmän, till staten skulle erlägga ett belopp av 8,50 kr per vård dag vid sjukhuset, tills dess staten erhållit 31 miljoner kronor. Detta belopp motsvarade restvärdet på byggnader och utrustning vid övertagandet. De sjukvårdshuvudmän som nyttjade sjukhuset skulle med denna metod få svara för avskrivningen av restvärdet i den omfattning de hade patienter på sjukhuset.

Efter landstingets övertagande av sjukhuset har lagstiftningen angående omsorgen om de psykiskt utvecklingsstörda medfört en successiv övergång från sluten institutionsvård på vårdhem och specialistsjukhus till öppna vårdformer, i syfte att ge psykiskt utvecklingsstörda möjlighet att leva som andra och i gemenskap med andra. För Salberga sjukhus innebar denna utveckling att antalet patienter minskade. Efter 2002 bedrivs inte längre någon vårdverksamhet vid sjukhuset som kan ligga till grund för ersättning till staten. Landstinget ser inte heller något behov av att starta någon sådan verksamhet i aktuella lokaler under överskådlig tid. Försök till samordning med Sala kommun för att hitta passande verksamheter för området alternativt genomföra en försäljning av området har inte gett något resultat.

Av statens ursprungliga fordran på landstinget återstår för närvarande ca 11,5 miljoner kronor. Enligt landstinget har avvecklingskostnaderna för Salberga sjukhus varit betydande. Utöver detta bär landstinget i dag kostnaderna för den tomma fastigheten.

Enligt en preliminär överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland ska landstinget till staten inbetala 1 miljon kronor. I och med denna inbetalning sker en slutlig reglering av statens fordran på landstinget i anledning av Salberga sjukhus. Detta innebär att staten efterger en del av sin fordran, varför det krävs ett bemyndigande från riksdagen för att regeringen slutligt ska kunna godkänna överenskommelsen. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att godkänna överenskommelsen mellan staten och Landstinget Västmanland angående Salberga sjukhus. Det inbetalda beloppet ska föras till inkomsttitel 2811 *Övriga inkomster av statens verksamhet*.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialutskottet, propositionens förslag (punkt 17).

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

Vårpropositionen

Sedan 1990 kan handikappersättning utges upp till två år retroaktivt före ansökningsmånaden. Skälen till att retroaktivitetstiden vid denna tidpunkt förlängdes från tre månader till två år var att informationen om handikappersättning inte fungerade tillfredsställande. Förlängning av retroaktiviteten var ett sätt att undvika rättsförluster till följd av för sent inkomna ansökningar. Regeringen konstaterar att informationen om rätten till handikappersättning i dag kan anses fungera tillfredsställande. Det finns således inte anledning att på grund av bristande tillgång till information behålla två års retroaktivitet inom handikappersättningarna. Mot denna bakgrund kan sex månaders retroaktivitet inom handikappersättningarna enligt regeringens bedömning anses som rimlig. Regeringen föreslår därför att handikappersättning ska utges fr.o.m. den månad då rätt till förmånen har inträtt, dock inte för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet, som yttrar sig i form av protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialförsäkringsutskottet, propositionens förslag (punkt 7).

19:3 Handikappersättningar

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 1,2 miljarder kronor. Regeringen anser att anslaget 19:3 *Handikappersättningar* kan minskas med 7 miljoner kronor som ett resultat av ändringen i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag. Denna minskning föreslås bidra till att finansiera höjningen av det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet, som yttrar sig i form av protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialförsäkringsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

19:6 Riksförsäkringsverket*Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 921,6 miljoner kronor. Regeringen anser att anslaget 19:6 *Riksförsäkringsverket* bör minskas med 10 miljoner kronor. Denna minskning föreslås bidra till att finansiera höjningen av det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet, som yttrar sig i form av protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med socialförsäkringsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad**22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd***Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 39,3 miljarder kronor. Regeringen konstaterar att antalet öppet arbetslösa under innevarande år beräknas bli högre än vad man tidigare antagit. De medel som avsatts räcker inte. Regeringen föreslår därför att anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 7 366 miljoner kronor.

Motionerna

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi27* att staten måste satsa offensivt för att lösa den nuvarande arbetslöshetskrisen med riktiga jobb som ökar välfärden i samhället. Motionärerna föreslår därför att anslaget till bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd i stället ökar med 3 474 miljoner kronor till 42 727 miljoner kronor (yrkande 7 i denna del). De jämfört med regeringens förslag resterande 3 892 miljoner kronorna föreslås bl.a. användas till att stimulera sysselsättning i kommunsektorn.

Centerpartiet motsätter sig i *motion Fi25* regeringens förslag att minska generella statsbidrag till kommuner och landsting med 2,6 miljarder kronor.

En neddragning av generella statsbidrag leder enligt motionärernas bedömning med stor sannolikhet till ökade kostnader för arbetslöshet. Därför föreslår man att motsvarande reducering sker inom anslaget till bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, vilket därefter får en ökning med 4 766 miljoner kronor (yrkande 5 i denna del).

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (AU6y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Kristdemokraterna och Centerpartiet biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med arbetsmarknadsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del) och avstyrker motionerna Fi27 (kd) yrkande 7 i denna del och Fi25 (c) yrkande 5 i denna del.

22:8 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 59,5 miljoner kronor. Utgifterna för administrationen av utbetalningar av grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen för personer som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa bekostas från detta anslag. Arbetslöshetskassan ALFA ansvarar för denna verksamhet. Mot bakgrund av att antalet ersättningstagare ökat genom det försämrade läget på arbetsmarknaden, samt kassans tidigare ekonomiska problem, har resursbehovet ökat. Regeringen anser därför att anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* bör ökas med 6 miljoner kronor. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* minskas med motsvarande belopp.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tar i sitt yttrande (AU6y) inte upp regeringens förslag angående anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* med hänvisning till att ingen motion har väckts med anledning av ärendet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag angående det särskilda anställningsstödet. Därmed tillstyrks punkt 18 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 9 (m, fp).

Vårpropositionen

Enligt nuvarande regler får en person anvisas en anställning med särskilt anställningsstöd om vissa villkor är uppfyllda. Stödet lämnas i form av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto med 85 % av lönekostnaden, dock högst 750 kr per dag.

Regeringen konstaterar att stödet har visat sig ha stor betydelse för personer som varit utan arbete under en lång tid att få fotfäste på arbetsmarknaden. Därför anser regeringen att den högsta ersättning som kan lämnas per dag bör höjas till 1 000 kr. Syftet härmed är att ytterligare stimulera arbetsgivare att anställa deltagare i aktivitetsgarantin som trots omfattande insatser och lång tid i garantin inte fått arbete.

Den föreslagna höjningen av ersättningen innebär minskade inkomster på statsbudgetens inkomstsida med 400 miljoner kronor 2004 respektive 2005. Höjningen av ersättningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2004 och gälla för anvisningar om anställning som görs därefter t.o.m. den 30 juni 2005.

Motionen

Moderata samlingspartiet erinrar i *motion Fi28* att man tidigare inom aktivitetsgarantin har avvisat det särskilda anställningsstödet konstruktion med kreditering av skattekonton. Följaktligen avvisar motionärerna förslaget om höjt tak i detta stöd (yrkande 4).

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (AU6y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen. Samtidigt understryker arbetsmarknadsutskottet att den ökade andelen av anställningsstödet i den totala programvolymen inom arbetsmarknadspolitiskt stöd, tillsammans med det faktum att det nu görs ytterligare en ändring av reglerna för anställningsstödet, återigen aktualiserar behovet av en översyn av stödformen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet finner för egen del inte anledning att göra en annan bedömning än arbetsmarknadsutskottet. Finansutskottet vill därför, i likhet med arbetsmarknadsutskottet, understryka att det behövs en översyn av regleringen av anställningsstöden. Detta är enligt utskottets mening särskilt angeläget eftersom det i dag finns ett flertal anställningsstöd med varierande villkor för

beviljande bl.a. i fråga om åldersgräns, inskrivningstid, maximal stödperiod och stödbeloppets storlek. Den förordning (1997:1275) som reglerar anställningsstöden har dessutom ändrats flera gånger, samtidigt som vid sidan av den finns föreskrifter på myndighetsnivå. Vidare kan finansutskottet, liksom arbetsmarknadsutskottet, konstatera att anställningsstödet utgör en successivt allt större del av den totala programvolymen både antalsmässigt och budgetmässigt. Detta förhållande, tillsammans med det faktum att det nu görs ytterligare en ändring av reglerna, understyrker än mer behovet av en översyn av stödformen.

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med arbetsmarknadsutskottet, regeringens förslag (punkt 18) och avstyrker motion Fi28 (m) yrkande 4.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

23:1 Arbetsmiljöverket (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 450 000 kr under 2005. Därmed tillstyrks punkt 19 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 16 602 000 kr under 2005. Regeringen anser att bemyndiganderamen behöver öka för att Arbetsmiljöverket ska kunna göra nödvändiga utfästelser avseende partsmedel för de regionala skyddsombudens verksamhet. Därför föreslår regeringen att den bemyndigas att under 2004 för anslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 450 000 kr under 2005.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tar i sitt yttrande (AU6y) inte upp regeringens förslag till bemyndigande avseende anslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket* med hänvisning till att ingen motion har väckts med anledning av ärendet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 19).

Utgiftsområde 15 Studiestöd

25:2 Studiemedel m.m.

25:4 Rekryteringsbidrag

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för dessa ändamål ramanslag på 11,4 miljarder kronor respektive 1,4 miljarder kronor. Regeringen föreslår en tidsbegränsad utbildningsattsning i syfte att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom den av kommun och landsting finansierade verksamhet som omfattar vård, skola och omsorg. Under 2004 och 2005 ska sammanlagt 6 000 personer beredas möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskola. För att täcka kostnaderna för ett anpassat studiestöd för deltagarna i dessa kombinationsutbildningar behöver anslaget 25:4 *Rekryteringsbidrag* enligt regeringens bedömning ökas med 56,2 miljoner kronor.

Finansiering föreslås ske genom att anslaget för studiemedel minskas med motsvarande belopp. Regeringen anser vidare att anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* bör minskas med 2,5 miljoner kronor för att finansiera ökningarna av de under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslagen 25:2 *Myndigheten för skolutveckling*, 25:76 *Högskoleverket* och 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* Sammantaget föreslår alltså regeringen att anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med 58,7 miljoner kronor.

Vidare aviserar regeringen att den avser att återkomma med förslag till nödvändiga ändringar i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstudierande. Regeringen har i propositionen *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstudierande* (prop. 2003/04:138) återkommit med förslag. Propositionen har remitterats till utbildningsutskottet.

Motionerna

Moderata samlingspartiet motsätter sig i *motion Fi28* införandet av den arbetsmarknadsrelaterade utbildningen enligt regeringens förslag. Därmed föreslår motionärerna avslag på förslaget om förändringar i anslagen till studiemedel och rekryteringsbidrag (yrkandena 12 och 13).

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi23* att principerna för studiemedlen ska gälla lika för alla. Motionärerna anser att studiemedelssystemet ska förbättras för alla. Därför är man kritisk till rekryteringsbidraget och motsätter sig utökningen av detta stöd till vissa anställda i kommuner och landsting. Mot denna bakgrund avvisar man också minskningen av anslaget till studiemedel. Något formellt yrkande förs dock inte fram på denna punkt.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet redovisar i sitt yttrande (UbU1y) att man har beslutat (bet. 2003/04:UbU15) att föreslå riksdagen att en tillfällig vidgning av an-

vändning av rekryteringsbidraget i enlighet med regeringens proposition *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstudier* (prop. 2003/04:138) ska genomföras. Utbildningsutskottet anser således att förslaget i vårpropositionen bör tillstyrkas. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet respektive Kristdemokraterna har i denna del avgivit avvikande meningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del). Motion Fi28 (m) yrkandena 12 och 13 avstyrks.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

25:2 Myndigheten för skolutveckling

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 94,3 miljoner kronor. Regeringen föreslår en tidsbegränsad utbildningssatsning i syfte att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom den av kommun och landsting finansierade verksamhet som omfattar vård, skola och omsorg. Under 2004 och 2005 ska sammanlagt 6 000 personer beredas möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskola. Regeringen anser att anslaget 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* behöver ökas med 0,75 miljoner kronor för att täcka kostnaderna för samordnings- och informationsåtgärder avseende dessa kombinationsutbildningar. Finansiering föreslås ske genom att det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Motionerna

Moderata samlingspartiet motsätter sig i *motion Fi28* införandet av den arbetsmarknadsrelaterade utbildningen enligt regeringens förslag. Därmed avvisar motionärerna också förslaget om förändringar i anslaget till Myndigheten för skolutveckling (yrkande 14).

Folkpartiet liberalerna avvisar i *motion Fi23* ökningsförslaget till rekryteringsbidrag. Därför motsätter man sig också utökningen av anslaget till Myndigheten för skolutveckling. Något formellt yrkande förs dock inte fram på denna punkt.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet redovisar i sitt yttrande (UbU1y) att man har beslutat (bet. 2003/04:UbU15) att föreslå riksdagen att en tillfällig vidgning av användning av rekryteringsbidraget i enlighet med regeringens proposition

Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (prop. 2003/04:138) ska genomföras. Utbildningsutskottet anser således att förslaget i vårpropositionen bör tillstyrkas. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet respektive Kristdemokraterna har i denna del avgivit avvikande meningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del). Motion Fi28 (m) yrkande 14 avstyrks.

25:3 Utveckling av skolväsende och barnomsorg

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 197,9 miljoner kronor. Regeringen anser att ytterligare medel behövs för att förstärka stödet till skolorna i deras arbete med hållbar utveckling. Härigenom ska ges förutsättningar för Myndigheten för skolutveckling att i samverkan med Ungdomens miljöriksdag (UMR) genomföra skolutvecklingsinsatser inom detta område. UMR är ett projekt vars uppgift är att stödja grundskolornas årskurs 7–9 och gymnasieskolorna i miljö- och hållbarhetsfrågor. För att möjliggöra detta föreslår regeringen att anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* ökas med 0,5 miljoner kronor.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UbU1y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

25:4 Specialpedagogiska institutet

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 332,8 miljoner kronor. Regeringen bedömer att verksamheten vid Specialpedagogiska institutets fyra nationella resurscenter bör förstärkas. Som pedagogisk kunskapsresurs för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder, erbjuder dessa resurscenter specialpedagogisk rådgivning till kommuner och andra huvudmän. Genom en förstärkning av resurscentren kan stödet till elever med funktionshinder bättre tillgodoses och den kommunala kompetensen i specialpedagogiska frågor höjas. För att göra detta möjligt anser regeringen att anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* bör ökas med 7,5 miljoner kronor.

Finansiering föreslås ske genom att anslaget 25:7 *Särskilda insatser på skolområdet* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen bedömer samtidigt att en viss omDisposition från regional till central nivå av de totala medel som Specialpedagogiska institutet disponerar bättre kan tillgodose det nationella behovet av råd och stöd i specialpedagogiska frågor. Effekterna av finansieringsåtgärden är att möjligheten för kommuner att påbörja nya projektinsatser av regional art minskar.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UbU1y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

25:18 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter som uppgår till högst 1 556 068 000 kr under 2005–2009. Därmed tillstyrks punkt 20 i propositionen. Utskottet markerar dock det allvarliga i att av riksdagen givna bemyndiganden överskrids.

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 1 556 068 000 kr under 2005–2008. Regeringen konstaterar att Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning har träffat avtal om deltidsutbildningar som innebär åtaganden som sträcker sig t.o.m. 2009, dvs. längre än den medgivna bemyndigandeperioden. Även om dessa åtaganden enligt myndigheten inte medför någon förändring av storleken på bemyndiganderamen, anser regeringen att detta ekonomiska åtagande måste hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen anser därför att riksdagen nu i efterhand bör bemyndiga regeringen att under 2004 för ramanslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter som uppgår till högst 1 556 068 000 kr under 2005–2009.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet konstaterar i sitt yttrande (UbU1y) att regeringen även i tilläggsbudget 2 för 2003 (prop. 2003/04:1) yrkade att bemyndigandet för

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning skulle utvidgas som en följd av överskridande. Utskottet tillstyrkte då i ett yttrande genom protokollsutdrag till finansutskottet (prot. 2003/04:2.4, bet. 2003/04:FiU11) regeringens förslag med hänvisning till att Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning inledningsvis haft vissa planeringsproblem men att man också försökt komma till rätta med dessa. Utskottet hänvisade till att en arbetsgrupp skapats i vilken ingår företrädare för bl.a. Finansdepartementet och Utbildningsdepartementet, Ekonomistyrningsverket och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Enligt vad utskottet erfarit från Utbildningsdepartementet är arbetet med att lösa myndighetens problem nu på god väg. Nya prognosinstrument har utarbetats och planeringsförutsättningarna därmed förbättrats. Utbildningsutskottet har mot denna bakgrund inget att erinra mot regeringens förslag.

Kompletterande uppgifter

Finansutskottet har under ärendets beredning erhållit följande kompletterande information från Utbildningsdepartementet (Dnr 069-3672-03/04 samt U 2004/2069 SV):

KY-myndigheten övertog den 1 januari 2002 ansvaret för den kvalificerade yrkesutbildningen, som sedan 1996 bedrivits som försöksverksamhet ledd av KY-kommittén. Den nya myndigheten lokaliserades till Hässleholm och huvuddelen av personalen nyrekryterades. Det planeringssystem som myndigheten övertog från kommittén medgav inte att det totala långsiktiga åtagandet kunde utläsas.

Myndigheten inledde i maj/juni 2002 arbetet med ett nytt planerings- och ekonomisystem, vilket kom i drift vid årets slut.

Efter det att myndigheten fått en oren revisionsberättelse för 2002 till-satte myndigheten, efter initiativ av Utbildningsdepartementet, en arbetsgrupp med företrädare för myndigheten, Utbildnings- och Finansdepartementen, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionsverket samt Malmö högskola. Gruppens uppdrag är att finna lösningar på de faktiska problem som finns att utveckla ett planeringssystem som är förenligt med såväl verksamhetens krav som systemet med årliga beviljningar och bemyndiganderamar. Arbetsgruppens tillkomst anmäldes för riksdagen i tilläggsbudget II för 2003 (prop. 2003/04:1 s. 247).

Med hänsyn till den information det nya planerings- och ekonomisystemet gav beslutade myndigheten, att inte pröva några ansökningar om nya KY-utbildningar under 2003. Vidare har myndigheten, inför den ansökningsomgång som genomförts i början av 2004, utvecklat en beslutsordning, som medför för staten bindande åtaganden för endast ett starttillfälle, d.v.s. vid normal studietakt startåret plus två budgetår.

Myndigheten har under 2003 och 2004 till chefsbefattningar nyrekryterat två personer från Statens skolverk med erfarenhet av utbildningsadministration. Planerings- och ekonomisystemet har vidareutvecklats för att möjliggöra kontinuerlig uppföljning mot såväl anslag som bemyndiganderamar. Myndigheten fick för år 2003 en ren revisionsberättelse.

Utbildningsdepartementet har i efterhand konstaterat att uppdragen till myndigheten i regleringsbrev för 2002 och 2003 om volymer och verksamhetsformer inte varit helt förenliga med de bemyndiganden som regeringen föreslagit i budgetpropositionerna för de berörda åren och som riksdagen godtagit.

(...) Vid myndighetsdialogerna våren 2003 och 2004, som letts av berörd statssekreterare, har planeringsfrågorna ägnats stor uppmärksamhet och

departementet har understrukt allvaret i den kritik som framkommit mot myndigheten och begärt att åtgärder omedelbart ska vidtas.

Arbetsgruppen har i dagarna enats om en modell för utformning av regleringsbrev och utbildningsplanering, som avses ge långsiktigt hållbara förutsättningar att bedriva verksamheten i avsedd omfattning inom av riksdagen givna ramar. Regeringens ställningstaganden i dessa frågor kommer att redovisas i budgetpropositionen för 2005.

Finansutskottets ställningstagande

Som utbildningsutskottet redovisar i sitt yttrande föreslog regeringen även i tilläggsbudget 2 för 2003 att bemyndigandet för Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning skulle utvidgas som en följd av överskridande. Finansutskottet erinrade då (bet. 2003/04:FiU11) om sin behandling hösten 2002 av en ekonomisk förpliktelse utfärdad av Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet (bet. 2002/03:FiU11 s. 35 f.). Utskottet anförde att det var oacceptabelt att lärosätena hade träffat avtal som medför ekonomiska förpliktelser utan att ha rätt till detta.

Finansutskottet vidhåller sin uppfattning om det oacceptabla i att en myndighet gör åtaganden som är mer omfattande än riksdagens bemyndigande. Som regeringsformen anger får statens medel inte användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt (9 kap. 2 § regeringsformen). Vidare får regeringen ”icke utan riksdagens bemyndigande taga upp lån eller i övrigt ikläda staten ekonomisk förpliktelse” (9 kap. 10 § RF). Utskottet anförde vid behandlingen hösten 2003 av bemyndigandet för Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning att det är lika allvarligt om ett av riksdagen givet bemyndigande överskrids som om ett anslag överskrids (bet. 2003/04:FiU11).

Utskottet vill understryka det allvarliga i att riksdagens beslut överskrids. Det åligger regeringen att ha kontroll över myndigheternas hantering av medel. Det kan finnas anledning för regeringen att utöver den utlovade redovisningen i budgetpropositionen för 2005 avseende KY-myndigheten inkludera vilka åtgärder man vidtagit så att denna situation inte uppstår på andra områden. Utskottet noterar särskilt att det av den nu aktuella tilläggsbudgeten framgår att det har skett befogenhetsöverskridanden inom ytterligare två verksamheter inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (Svenska institutet och Centrala studiestödsnämnden). Det kan finnas anledning för regeringen att närmare utröna om det finns särskilda problem inom detta utgiftsområde.

Utskottet kan dock i den uppkomna situationen acceptera regeringens förslag rörande Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Finansutskottet tillstyrker således, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 20).

25:73 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. (bemyndigande på Svenska institutets område)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser i form av stipendier på Svenska institutets område som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 miljoner kronor under 2005. Därmed tillstyrks punkt 21 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen konstaterar att Svenska institutet under ett år beviljar stipendier för senare läsår utan att ha något bemyndigade. I den uppkomna situationen anser regeringen att detta ekonomiska åtagande måste hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen föreslår därför att den nu i efterhand bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser i form av stipendier på Svenska institutets område som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 miljoner kronor under 2005.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UbU1y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill inledningsvis erinra om sina uttalanden ovan under anslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* om det allvarliga i överskridanden av givna bemyndiganden. Finansutskottet tillstyrker dock, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 21).

25:76 Högskoleverket

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 185,2 miljoner kronor. Regeringen föreslår en tidsbegränsad utbildningssatsning i syfte att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom den av kommun och landsting finansierade verksamhet som omfattar vård, skola och omsorg. Under 2004 och 2005 ska sammanlagt 6 000 personer beredas möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskola. Regeringen anser att anslaget 25:76 *Högskoleverket* behöver ökas med 0,75 miljoner kronor för att täcka kostnaderna för informationsåtgärder m.m. i samband med denna satsning. Finansiering

föreslås ske genom att det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda ramanslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Motionerna

Moderata samlingspartiet motsätter sig i *motion Fi28* införandet av den arbetsmarknadsrelaterade utbildningen enligt regeringens förslag. Därmed avvisar motionärerna också förslaget om förändringar i anslaget till Högskoleverket (yrkande 15).

Folkpartiet liberalerna avvisar i *motion Fi23* det utökade rekryteringsbidraget. Därför motsätter man sig också utökningen av anslaget till Högskoleverket. Något formellt yrkande förs dock inte fram på denna punkt.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet redovisar i sitt yttrande (UbU1y) att man har beslutat (bet. 2003/04:UbU15) att föreslå riksdagen att en tillfällig vidgning av användning av rekryteringsbidraget i enlighet med regeringens proposition *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande* (prop. 2003/04:138) ska genomföras. Utbildningsutskottet anser således att förslaget i vårpropositionen bör tillstyrkas. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet respektive Kristdemokraterna har i denna del avgivit avvikande meningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del). Motion Fi28 (m) yrkande 15 avstyrks.

25:78 Centrala studiestödsnämnden m.m.

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 372,3 miljoner kronor. I samband med en internrevision 2003 har Centrala studiestödsnämnden (CSN) uppmärksammat ett underskott avseende den avgiftsfinansierade verksamhet som upphörde 2000 och ett anslagsöverskridande till följd av en felaktig redovisning i samband med byte av finansieringsmodell samma år. Riksrevisionen har i efterhand invänt mot tidigare års redovisningar. Sammantaget uppvisar CSN 2003 ett ackumulerat underskott på ca 140 miljoner kronor. Regeringen bedömer att CSN inte har utrymme att finansiera hela underskottet inom ramen för anvisade medel. För att hantera anslagsöverskridandet bör anslaget 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* ökas med 41 miljoner kronor. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 25:72 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen avser vidare att inom den gräns som anges i lagen (1996:1059) om statsbudgeten höja myndighetens anslagskredit med ca 19 miljoner kro-

nor. Resterande underskott på anslaget kommer att regleras under de närmast följande åren.

Därutöver anser regeringen att anslaget 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* bör ökas med en miljon kronor för systemutveckling och administration av ett anpassat studiestöd för deltagarna i den föreslagna utbildnings-satsningen inom den av kommun och landsting finansierade verksamhet som omfattar vård, skola och omsorg. Finansiering föreslås ske genom att det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda ramanslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget 25:78 *Centrala studiestöds-nämnden m.m.* ökas med 42 miljoner kronor.

Motionen

Folkpartiet liberalerna avvisar i *motion Fi23* det utökade rekryteringsbidraget. Därför motsätter man sig också utökningen av anslaget till CSN för systemutveckling och administration av detta bidrag. Något formellt yrkande förs dock inte fram på denna punkt.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UbU1y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill inledningsvis erinra om sina uttalanden ovan under anslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* om det allvarliga i befogenhetsöverskridanden. Finansutskottet tillstyrker dock, i likhet med utbildningsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

28:39 Stöd till trossamfund

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 50,75 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* minskas med 1 608 000 kr för att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution uppförda anslaget 3:1 *Skatteverket*.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Medel hos AB Svenska Spel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den 2004 på en extra bolagsstämma med AB Svenska Spel verkar för att inestående medel avsedda för konst, teater och andra kulturella ändamål delas ut till regeringen och används för avsedda ändamål. Därmed tillstyrks punkt 22 i propositionen.

Vårpropositionen

Av 4 § AB Svenska Spels bolagsordning framgår att inte någon del av de vinstmedel som är tillgängliga för utdelning ska delas ut till aktieägare. Alla för utdelning tillgängliga vinstmedel ska i stället disponeras på sätt som regeringen föreskriver. Av regeringens beslut om tillstånd till AB Svenska Spel att anordna lotterier (beslut den 23 oktober 2003, dnr Fi2003/3187) framgår att bolagets vinstmedel löpande under räkenskapsåret ska lånas ut till svenska staten (Riksgäldskontoret). Utdelningsbara vinstmedel ska kvittas mot AB Svenska Spels fordringar på staten (Riksgäldskontoret). Vad som återstår av utdelningsbara vinstmedel efter kvittning av fordringar, lagstadgad fondering, av riksdag och regering beslutade dispositioner ska AB Svenska Spel betala in till staten.

Enligt beslutet om tillstånd ska vidare ett visst belopp av det överskott som uppkommer sedan vinstutdelning och kostnader dragits av från intäkterna från ett av bolaget anordnat traditionellt lotteri tillfalla kulturella ändamål enligt de närmare riktlinjer som regeringen bestämmer. I bilaga till regeringsbeslutet framgår att 1/26 av bolagets överskott 2003 och 2004 från Nya Penninglotten ska användas för konst, teater och andra kulturella ändamål. Regeringen aviserar att den avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för 2005.

Den del av överskottet från Penninglotten som under årens lopp avsatts till konst, teater och andra kulturella ändamål har hos AB Svenska Spel redovisats som en skuld till Kulturdepartementet. Dessa medel uppgick vid utgången av 2003 till 5 249 848 kr. Enligt regeringens mening bör dessa medel efter beslut vid en extra bolagsstämma i AB Svenska Spel 2004 delas ut till regeringen och användas för avsedda ändamål. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att verka för att så sker.

De beslut om vinstdispositioner som fattas vid AB Svenska Spels bolagsstämma omfattar inte de medel som utgör behållningen från de lotterier som anordnats för kulturella ändamål. Regeringen har, alltsedan mitten av 1950-talet, kontinuerligt genom beslut uppdragit åt bolaget att betala ut medel som utgör behållning från de lotterier som anordnats för kulturella ändamål till vissa organisationer och, i några fall, statliga myndigheter som beviljats bidrag. Regeringen uppmärksammar att konstitutionsutskottet har granskat bidragsutbetalningar via AB Svenska Spel och i sitt ställningstagande (bet. 2003/04:KU10, rskr. 2003/04:134) utgick från att förhållandena genom de

åtgärder regeringen avser att vidta skulle bringas till överensstämmelse med de regler som gäller.

I detta sammanhang konstaterar regeringen att den ordning genom vilken medel hos AB Svenska Spel tas i anspråk för utbetalning av bidrag som beviljas av regeringen till förmån för konst och teater m.m. tillkom före den nuvarande regeringsformen. Den sedvänja som utbildats för bidragsutbetalningarna kan enligt regeringens mening sägas stämma mindre väl överens med den befogenhetsfördelning som numera föreligger mellan riksdagen och regeringen på finansmaktens område. Det kan även ifrågasättas om bidragsutbetalningarna är i överensstämmelse med de under senare år utvecklade principerna om bruttoredovisning och fullständighet. Sedvänjan överensstämmer inte heller med det aktiebolagsrättsliga regelverket. Mot denna bakgrund aviserar regeringen att den kommer att inleda ett arbete i syfte att ändra detta förfarande.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill erinra om att konstitutionsutskottet har tagit upp frågan om bidragsutbetalningar via AB Svenska Spel i sitt granskningsbetänkande hösten 2003 (bet. 2003/04:KU10). Konstitutionsutskottet framhåller att den ordning som tillämpats för utbetalning av bidrag via AB Svenska Spel från överskottet av lotterier som anordnas för kulturella ändamål inte kan sägas vara i överensstämmelse med de principer som är vägledande på finansmaktens område och för statsbudgetens utformning. Den stämmer knappast heller överens med det aktiebolagsrättsliga regelverket och vad som gäller för statens ägande och förvaltningen av de statligt ägda företagen. Samtidigt konstaterar konstitutionsutskottet att ett arbete kommer att inledas i Regeringskansliet för att ändra förfarandet och utgår från att förhållandena därigenom bringas till överensstämmelse med de regler som gäller.

Finansutskottet delar konstitutionsutskottets bedömning avseende bidragsutbetalningarna som gjorts via AB Svenska Spel. Vidare noterar finansutskottet att regeringen avser att inleda ett arbete i syfte att ändra förfarandet med utbetalningarna så att det bättre stämmer överens med det aktiebolagsrättsliga regelverket samt den befogenhetsfördelning som föreligger mellan riksdagen och regeringen på finansmaktens område. Finansutskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om anpassning av utbetalningsförfarandet till gällande regelverk.

Med utgångspunkt i att denna ordning snart kommer att förändras tillstyrker finansutskottet propositionens förslag (punkt 22).

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

31:9 Statens va-nämnd

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 6,7 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget 31:9 *Statens va-nämnd* ökas med 0,4 miljoner kronor för att täcka verksamhetens kostnader. Finansiering sker genom att anslaget 31:1 *Boverket* minskas med motsvarande belopp.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med bostadsutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (anslagsvillkor)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna användningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget 31:10 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet*. Därmed tillstyrks punkt 23 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 10 (m, fp).

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 25 miljoner kronor. Regeringen föreslår att av anslaget 31:10 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet* får högst 2 miljoner kronor användas för att finansiera en byggsamordnare med uppdrag att leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn.

Som bakgrund till detta förslag anger regeringen att staten och kommunerna är stora beställare av olika byggnader och anläggningar och som sådana har de ett intresse av en effektiv och kundanpassad byggsektor. Det är därför rimligt att staten och kommunerna tillsammans med övriga intressenter gör en gemensam insats för att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorn. Regeringen gav Boverket i uppdrag (dnr Fi2003/6439) att låta genomföra en förstudie till ett framtidsinriktat projekt inom sektorn. Boverket har därefter redovisat ett program för hur en

långsiktig förbättring av sektorns attraktivitet, konkurrenskraft, kompetens och lönsamhet kan byggas upp och genomföras. Rapporten har sammanställts efter samråd med ett stort antal företrädare för olika intressen i de olika delsektorerna.

Regeringen finner att det finns goda skäl att under en treårsperiod tillkalla en särskild byggsamordnare för att tillsammans med företrädare för bygg-, fastighets- och anläggningssektorn leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn. En förutsättning för att projektet ska kunna genomföras är att staten och övriga aktörer delar på kostnaderna.

Motionen

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi28* att byggsamordnaren inte bör tillsättas (yrkande 5). En gemensam byggsamordnare riskerar enligt motionärerna att minska såväl statens som företagens ansvar för situationen i byggsektorn. Motionärerna anser att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift, medan utveckling och utvärdering av byggsektorn bör ske på företagsnivå.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU5y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet biträder i en avvikande mening sitt partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med bostadsutskottet, propositionens förslag (punkt 23) och avstyrker motion Fi28 (m) yrkande 5.

Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den inte genomför en fusion av de två aktiebolagen Norecic AB och Bothia Garanti AB. Därmed tillstyrks punkt 24 i propositionen.

Vårpropositionen

I tilläggsbudget 2 för 2003 föreslogs att regeringen genom utdelning eller annat förfarande skulle överta aktierna i Vasallen AB:s dotterbolag (Norecic AB). Samtidigt informerades riksdagen om att regeringen avsåg att efter övertagandet fusionera detta företag och Bothia Garanti AB. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:FiU11, rskr. 2003/04:49).

Efter att aktierna i Vasallen AB:s dotterbolag delats ut till regeringen har regeringen i december 2003 tillskjutit aktierna i bolaget som aktieägartillskott

till Bothia Garanti AB. I och med detta har ett koncernförhållande upprättats i vilket Bothia Garanti AB är moderbolag till Norecic AB. Verksamheten i koncernen kommer huvudsakligen att bedrivas i moderbolaget Bothia Garanti AB. Det fria egna kapitalet i Norecic AB har genom beslut på bolagsstämman 2004 delats ut till moderbolaget. Regeringen anser mot denna bakgrund att det för närvarande inte finns något behov av att genomföra fusionen mellan de två bolagen och föreslår att fusionen inte genomförs.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU5y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med bostadsutskottet, propositionens förslag (punkt 24).

31:14 Bidrag till installation av hissar (riktlinjer, nytt anslag och bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna riktlinjerna för bidrag till installation av hissar. Samtidigt ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om att den bemyndigas att under 2004 på det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget 31:14 *Bidrag till installation av hissar* besluta om bidrag till installation av hissar som medför utgifter på högst 29 miljoner kronor efter 2004. Därmed tillstyrks punkterna 25 och 26 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 11 (m, fp, kd) och 12 (m, fp, kd).

Vårpropositionen

Bakgrund

Boverket har på regeringens uppdrag gjort en översyn av underhållsbehovet i bostadssektorn. Uppdraget har redovisats i rapporten Bättre koll på underhåll. Rapporten har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2002/4604). En kort sammanfattning av Boverkets förslag samt remissvaren presenteras i vårpropositionen.

År 2000 fanns enligt Boverket ca 320 000 hushåll i hisslösa bostadshus med minst tre våningar. Installation av hissar i sådana hus kommer enligt verkets mening att främja tillgängligheten och möjligheten för äldre och funktionshindrade att bo kvar. Därmed minskar också i viss mån behovet av särskilda boendeformer för dessa grupper. Boverket bedömer vidare att ett hissbidrag sannolikt kommer att bidra till ökad ombyggnadsverksamhet av äldre bostadshus. I ett av remissvaren framhålls därutöver att ökad tillgänglighet leder till att äldre eller rörelsehindrade kan bo kvar längre i sin bostad.

Detta leder till minskade kostnader för kommunerna för bostadsanpassning och hemtjänst och ökad möjlighet för rörelsehindrade att på samma sätt som befolkningen i övrigt själva kunna välja sitt boende.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör införas ett stöd för nyinstallation av hissar i befintliga flerbostadshus. Bidraget bör tidsbegränsas till att avse projekt som påbörjas före utgången av 2004.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att hissbidraget ska kunna lämnas i samband med underhåll samt om-, till- och påbyggnad av flerfamiljshus som är högre än två våningar samt vid påbyggnad av flerfamiljshus som har två våningar. Detta får dock ske endast i kombination med andra stödberättigade underhålls-, om- och tillbyggnadsåtgärder som berör huset eller byggnaden, dvs. inte bara ombyggnader eller underhåll av de enskilda lägenheterna. Därutöver bör krav ställas på att nödvändiga kompletterande anpassningar av fastigheten görs, så att den verkligen blir tillgänglig för äldre och funktionshindrade. Vidare ser regeringen behov av att krav ställs på god energieffektivitet hos sådana hissar som installeras med hjälp av särskilt statligt stöd.

Enligt regeringens bedömning torde en rimlig nivå på ett statligt bidrag ligga någonstans mellan en femtedel och en tredjedel av en total godkänd installationskostnad. Beräkningen av bidrag föreslås omfatta hela installationskostnaden till den del denna inte överstiger en miljon kronor. Hänsyn bör härvid dock tas till andra särskilda investeringsstöd som också kommer sökanden till del. Regeringen avser att i en förordning precisera bidragets utformning, särskilt villkoren för att stöd till installation av hissar ska kunna lämnas, liksom storleken på bidraget.

Ekonomiska konsekvenser

Boverket bedömer att nyinstallation av en hiss kostar minst en miljon kronor. Statens kostnader rambegränsas därmed till 30 miljoner kronor för hissinstallationer som påbörjas under 2004. Då det tar tid att organisera sådana större underhålls-, ombyggnads- och tillbyggnadsåtgärder som är en förutsättning för hissbidraget är det enligt regeringens mening rimligt att anta att större delen av ansökningarna kommer att avse installationer som färdigställs efter 2004. Budgetbelastningen kommer således huvudsakligen att avse 2005.

Regeringen anser därför att den bör bemyndigas att besluta om bidrag till installation av hissar som medför utgifter på högst 29 miljoner kronor efter 2004. Trots att någon utbetalning av bidrag under 2004 inte bedöms ske, föreslår regeringen att ett nytt ramanslag med ett formellt anslagsbelopp om en miljon kronor anvisas för 2004 för att ge bemyndigandet en lämplig anknytning till statsbudgeten. Regeringen aviserar att den avser att återkomma till frågan om ytterligare medel på anslaget i budgetpropositionen för 2005.

Förslagets förhållande till EG:s statsstödsregler

Enligt artikel 87.3 i EG-fördraget är medlemsstaterna skyldiga att underrätta kommissionen om alla planer på att införa eller ändra stödåtgärder. Kommissionens övervakning av statligt stöd bygger på ett system med förhandsgodkännande. Alla stödåtgärder ska anmälas till kommissionen när de fortfarande är på planeringsstadiet.

Regeringen meddelar att förslaget kommer att anmälas till Europeiska kommissionen för godkännande i enlighet med EG-fördragets artikel 88.3. Ett sådant godkännande måste erhållas innan förordningen kan träda i kraft. Regeringen förutsätter att godkännande kan ske i sådan tid att den aviserade förordningen kan träda i kraft den 1 juli 2004. Det går dock inte att med säkerhet ange när ett godkännande kan föreligga. Det finns en risk för att ett godkännande lämnas så sent att förordningen kan träda i kraft först efter den 1 juli 2004.

Motionerna

Moderata samlingspartiet motsätter sig i *motion Fi28* den föreslagna utformningen av bidraget till installation av hissar (yrkande 6). Motionärerna anser att tillsammans med de beräknade anslagsmedlen har bidraget inte någon möjlighet att möta de av Boverket bedömda behoven. Därmed avvisar man också förslaget till inrättande av ett nytt anslag samt ett bemyndigande avseende bidrag till installation av hissar (yrkandena 16 och 7).

Kristdemokraterna anser i *motion Fi27* att ett tillfälligt och till storlek begränsat bidrag till installation av hissar ökar osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar, vilket leder till att väsentliga åtgärder skjuts på framtiden. Motionärerna efterfrågar en långsiktig bostadspolitik med en rimligare beskattning och ett hyressättningssystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder. Förslagen till riktlinjer samt bemyndigande för bidrag till installation av hissar avvisas därmed (yrkande 1).

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU5y) regeringens förslag och avstyrker förslagen i motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med bostadsutskottet, propositionens förslag (punkterna 25, 26 och 42 i denna del) och avstyrker motionerna Fi28 (m) yrkandena 6, 7 och 16 samt Fi27 (kd) yrkande 1.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna riktlinjerna för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Därmed tillstyrks punkt 27 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 13 (m, fp) och 14 (kd).

Vårpropositionen

Bakgrund

Regeringen erinrar om att under den tid som gått sedan investeringsstimulansen för att främja byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder infördes 2003 (prop. 2002/03:98, bet. 2002/03:BoU9, rskr. 2002/03:215) har det uppmärksamats att ett antal projekt som enbart eller delvis innefattar ombyggnad av främst vindar till bostäder, i första hand studentlägenheter, inte har kommit till stånd. Det har också påpekats att motsvarande även gäller ombyggnader av enstaka lokaler i vad som helt eller huvudsakligen utgör bostadshus. Dessa projekt omfattas inte av bestämmelserna om investeringsbidrag enligt förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist eller investeringsstimulans enligt förordningen (2003:506) om investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder enligt deras nuvarande utformning, vilket sannolikt inneburit att sådana ombyggnader inte har kommit i gång.

Mot bakgrund av den bristsituation som i dag finns i många tillväxtregioner, inte minst när det gäller studentbostäder, anser regeringen att det är angeläget att denna begränsning i regelverken tas bort. Varje ny bostad innebär enligt regeringens mening ett viktigt tillskott i regioner med bostadsbrist. I den mån sådan ombyggnad resulterar i vanliga hyresbostäder eller studentbostäder finner regeringen att fastighetsägaren eller tomträttshavaren bör kunna beviljas investeringsstimulans respektive investeringsbidrag enligt samma regler som gäller för övrigt anordnande av bostäder. Beloppsmässigt motsvarar denna stimulans en sänkning av mervärdesskattesatsen från 25 % till 6 % vid köp av varor och tjänster som avser den stödberättigade delen av bygg- eller ombyggnadsprojekt. Beloppet krediteras fastighetsägarens skattekonto i efterhand.

Förslaget har anmälts till EG-kommissionen, som bedömt att förändringen faller inom ramen för det godkännande av förslaget om en investeringsstimulans som kommissionen lämnade 2003.

Vidare bedömer regeringen att det inte finns anledning att i samband med den begränsade förändring som nu föreslås återigen pröva frågan om införandet av domstolsprövning av beslut om investeringsstöd.

Regeringen påpekar därutöver att inget i regelverket hindrar att kommunerna själva medger att studentlägenheter förmedlas av eller i samarbete med studentkårer/nationer eller deras samarbetsorgan, eller av stiftelser eller bolag knutna till dessa. Har en kommun gått med på sådant förfarande när det gäller förmedling av studentlägenheter bör förordningens krav på samarbete med kommunen anses uppfyllt. Någon ändring av förmedlingsförfarandet för studentbostäder anses därför inte vara nödvändig.

Regeringen framhåller också att det är angeläget att eventuella oklarheter i regelverket när det gäller ytberäkningen förtydligas. I vårpropositionen aviseras därvid att regeringen i samband med förordningsarbetet avser att överväga behovet av förtydligande.

Ekonomiska konsekvenser

Den samlade belastningen på statsbudgeten beror på storleken på det ökade ombyggnandet av lokaler och vindsutrymmen till bostäder till följd av de föreslagna förändringarna. Regeringen anser att en realistisk bedömning med utgångspunkt i de ombyggnader som skett hittills med statligt stöd är att den samlade budgetbelastningen för perioden fram t.o.m. 2006 bör stanna vid högst 20 miljoner kronor. Intäktsbortfallet beräknas ligga inom ramen för den bedömning som gjordes i propositionen Åtgärder för att främja byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder (prop. 2002/03:98).

Regeringen bedömer vidare att effekterna för länsstyrelserna, Boverket och Skatteverket blir begränsade varför ytterligare resurser till dessa myndigheter med anledning av de föreslagna förändringarna inte föreslås.

Motionerna

Moderata samlingspartiet erinrar i *motion Fi28* att partiet tidigare motsatt sig införandet av investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder. Följaktligen avvisar motionärerna utvidgningen av denna investeringsstimulans till att även omfatta nybyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen omfattar bostäder (yrkande 8).

Kristdemokraterna understryker i *motion Fi27* vikten av en långsiktig bostadspolitik med en rimligare beskattning och ett hyressättningssystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder. Förslaget om utökad investeringsstimulans för byggande av mindre bostäder verkar i motsatt riktning, varför det enligt motionärerna bör avslås (yrkande 2).

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU5y) regeringens förslag och avstyrker förslagen i motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med bostadsutskottet, propositionens förslag (punkt 27) och avstyrker motionerna Fi28 (m) yrkande 8 och Fi27 (kd) yrkande 2.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 26:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 260 miljoner kronor under 2005, högst 126 miljoner kronor under 2006, högst 70 miljoner kronor under 2007, högst 15 miljoner kronor under 2008 och högst 15 miljoner kronor under 2009. Därmed tillstyrks punkt 28 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att under 2004 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 180 miljoner kronor under 2005, högst 60 miljoner kronor under 2006 och högst 40 miljoner kronor under 2007.

För att underlätta planering, upphandling och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt behöver regeringen kunna ingå mer omfattande och mer långsiktiga förpliktelser. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att 2004 för anslaget 26:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 260 miljoner kronor under 2005, högst 126 miljoner kronor under 2006, högst 70 miljoner kronor under 2007, högst 15 miljoner kronor under 2008 och högst 15 miljoner kronor under 2009.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 28).

34:1 Naturvårdsverket

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 323,4 miljoner kronor. Naturvårdsverket deltar i arbetet med att genomföra EU:s direktiv för handel med utsläppsrätter (2003/04/EG) i enlighet med riktlinjerna i propositionen Riktlinjer för genomförande av EG:s direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (prop. 2003/04:31, bet. 2003/04:MJU11, rskr. 2003/04:150). Regeringen anser att Naturvårdsverket behöver ytterligare resurser för att hantera dessa uppgifter och föreslår därför att anslaget 34:1 *Naturvårdsverket* ökas med 5,7 miljoner kronor. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med motsvarande belopp.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

34:3 Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller in-trångsersättning i från naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 miljoner kronor under 2005. Därmed tillstyrks punkt 29 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 15 (kd).

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att under 2004 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 120 miljoner kronor under 2005. Regeringen anser att större åtaganden om förvärv m.m. behöver kunna göras för att säkerställa förutsättningarna för fortsatt hög takt i arbetet med skydd av från naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2004 för anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska

förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i från naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 miljoner kronor under 2005.

Motionen

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi27* att partiet förordar en långsammare takt och ett ökat inslag av frivilliga skogsvårdsavtal i arbetet med att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Därigenom anser motionärerna att bemyndigandet för 2005 under anslag till åtgärder för biologisk mångfald bör avslås (yrkande 3).

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 29) och avstyrker motion Fi27 (kd) yrkande 3.

34:5 Miljöforskning (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 miljoner kronor under 2005, högst 40 miljoner kronor under 2006 och högst 30 miljoner kronor under 2007. Därmed tillstyrks punkt 30 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 65 miljoner kronor under perioden 2005–2007. Regeringen framhåller att antalet forskningsprogram som finansieras under anslaget har ökat. Genomförandeperioder för forskningsprogram är ca 4–6 år varför flerårsplanering krävs. För att forskningsprogrammen ska kunna planeras bättre behöver bemyndigandet enligt regeringens bedömning ökas till 130 miljoner kronor. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2004 för anslaget 34:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 miljoner kronor under 2005, högst 40 miljoner kronor under 2006 och högst 30 miljoner kronor under 2007.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 30).

34:4 Sanering och återställning av förorenade områden**34:7 Internationellt miljösamarbete***Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för dessa ändamål ramanslag på 329,9 miljoner kronor respektive 66,4 miljoner kronor. Regeringen anser att anslaget 34:7 *Internationellt miljösamarbete* behöver ökas med 5,8 miljoner kronor för att finansiera kostnader för Sveriges deltagande i FN:s miljöprogram UNEP samt medlemsavgift till Internationella atomenergiorganet IAEA.

För att finansiera denna ökning och ökningen av anslaget 34:1 *Naturvårdsverket* föreslår regeringen att anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med 11,5 miljoner kronor.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

34:13 Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande)**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 miljoner kronor under perioden 2005–2009. Därmed tillstyrks punkt 31 i propositionen. Förslagen i motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 16 (m) och 17 (fp).

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 350 miljoner kronor under perioden 2005–2009. Klimatinvesteringsprogrammen är fleråriga och för att beslut om ytterligare projektstöd ska kunna fattas behöver bemyndigandet enligt regeringens bedömning höjas. Regeringen föreslår därför att den under 2004 för anslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* får ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 miljoner kronor under perioden 2005–2009.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi28* att partiet tidigare ställt sig negativt till subventioner inom stödet till klimatinvesteringar. Samtidigt godtar man dock att gjorda löften inom anslaget infrias. Motionärerna anser därmed inte att några nya bidrag till klimatinvesteringar bör beviljas, varför höjningen av bemyndigandet avvisas (yrkande 9).

Folkpartiet liberalerna motsätter sig i *motion Fi23* den typ av stöd till klimatinvesteringar som beviljas från anslaget eftersom den snarare gynnar de kommuner som är bra på ansökningar än har positiva miljöeffekter. Motionärerna ser därför ingen anledning att acceptera utökade möjligheter att ingå ytterligare förpliktelser för detta slag av stöd (yrkande 10).

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag och avstyrker förslagen i motionerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 31) och avstyrker motionerna Fi28 (m) yrkande 9 och Fi23 (fp) yrkande 10.

Utgiftsområde 21 Energi

35:8 Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser (anslagsvillkor)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna användningen av det under utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget 35:8 *Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser*. Därmed tillstyrks punkt 32 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen föreslår att anslaget 35:8 *Energipolitiskt motiverade internationella klimatinsatser* även får användas för att finansiera nödvändiga förberedelser avseende ett system för handel med utsläppsrätter. Ett sådant system ska enligt EG-direktivet 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen introduceras så att handeln kan inledas den 1 januari 2005. Systemet ska inledningsvis omfatta vissa energiintensiva industrier samt el- och värmeproduktion. I enlighet med riktlinjerna i propositionen Riktlinjer för genomförande av EG:s direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (prop. 2003/04:31, bet. 2003/04:MJU11, rskr. 2003/04:150) krävs vissa förberedelser vid berörda myndigheter för att introducera ett sådant system. Det europeiska systemet för utsläppshandel innebär att Kyotoprotokollets flexibla mekanismer tillämpas. Utsläppsrätter från de projektbaserade mekanismerna kommer att erkännas för användning i detta system enligt de närmare bestämmelser som antas av Europaparlamentet och rådet på förslag från kommissionen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 32).

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

36:2 Väghållning och statsbidrag (låneram och anslagsvillkor)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om sammantaget 8,5 miljarder kronor för de prioriterade vägprojekten E6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås, Rv40 delen Brämhult–Hester, Rv40 delen Haga–Ljungarum, Rv45 delen Angeredsbron–Älvängen, Rv44 delen Båberg–Väneryr samt Rv49 Skara–Varnhem. Samtidigt ställer sig utskottet bakom den av regeringen föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag*. Därmed tillstyrks punkterna 33 och 34 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 18 (fp).

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 15,6 miljarder kronor. Regeringen beslöt i februari 2004 om väginvesteringar för planperioden 2004–2013. För att möjliggöra tidiga byggstartar av ett antal prioriterade projekt behöver vissa investeringar finansieras med lån. Dessa vägpro-

jekt är E6 delen Rabbaldshede–Hogdal (3 025 miljoner kronor), E20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås (690 miljoner kronor), Rv40 delen Brämhult–Hester (1 585 miljoner kronor), Rv40 delen Haga–Ljungarum (230 miljoner kronor), Rv45 delen Angeredsbron–Älvängen (2 397 miljoner kronor), Rv44 delen Båberg–Väneryr (310 miljoner kronor) samt Rv49 Skara–Varnhem (263 miljoner kronor). Projekten är kostnadsberäknade i 2004 års priser och beloppsfördelningen mellan projekten är ungefärlig. Regeringen föreslår att den under 2004 får besluta om att ta upp lån i Riksgäldskontoret om sammanlagt 8,5 miljarder kronor för dessa projekt. De olika lånedelarna ska återbetalas i jämn takt under 25 år med start vid tidpunkten när respektive vägprojekt färdigställs.

Regeringen erinrar vidare om att vägföreningar som har sina andelstal grundade på taxeringsvärden ska omprövas. För att underlätta och påskynda denna process har riksdagen beslutat (prop. 2000/01:1 utg.omr. 22, bet. 2000/01:TU1, rskr. 2000/01:80) att bidrag fick lämnas till omprövningsförrättningar av enskilda vägar under åren 2001–2003 till en sammanlagd kostnad på 25 miljoner kronor. Lantmäteriverket har anmält att omprövningsförrättningarna har försenats och fördröjats. Med anledning härav föreslår regeringen att bidrag för ändamålet får betalas ut från anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* även under 2004.

Motionen

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi23* att avsikten med beslut om en låneram i Riksgäldskontoret för vissa vägprojekt inte är att utnyttja denna möjlighet under åren 2004–2006 på ett sätt som avspeglar sig i redovisningen av lånebehovet. Eftersom något omedelbart behov av investeringsmedel inte föreligger anser motionärerna att detta förslag utgör ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen. Motionärerna motsätter sig förslaget om en låneram för framtida väginvesteringar och förordar att regeringen återkommer med ett nytt förslag när behov föreligger (yrkande 11).

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen.

Företrädarna för Folkpartiet liberalerna biträder i en avvikande mening sitt partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill erinra om att grunderna för hur statens infrastrukturinvesteringar ska finansieras finns i 22 och 23 §§ budgetlagen. Enligt 22 § ska sådana investeringar som t.ex. investeringar i vägar och järnvägar finansieras med anslag. 23 § budgetlagen öppnar däremot en möjlighet för riksdagen att för en viss investering besluta att finansiering ska ske på ett annat sätt än som följer av huvudregeln. Med stöd av denna paragraf har riksdagen under senare år beslutat att tidigareläggning av några angelägna vägar, broar och järnvägar

ska finansieras med interna lån i Riksgäldskontoret i stället för med anslag. Dessa beslut utgör dock enstaka undantagsfall och gäller tillfällen när behov föreligger av speciella åtgärder för att skyndsamt kunna åstadkomma ökad sysselsättning och tillväxt.

Enligt finansutskottets uppfattning bör huvudprincipen för finansiering av infrastrukturinvesteringar vara att de ska anslagsfinansieras. Utskottet kan konstatera att de vägprojekt som berörs av det aktuella förslaget om lånefinansiering utgör endast en mindre del av de investeringar i nationella stamvägar som ingår i de utökade planeringsramarna för väg- och järnvägsinvesteringar 2004–2015 (prop. 2003/04:95). Den av regeringen föreslagna låneramen för dessa projekt på 8,5 miljarder kronor motsvarar ca 20 % av den totala investeringsramen för de planerade vägprojekten under de kommande 10 åren. Huvudprincipen om anslagsfinansiering av infrastrukturinvesteringar kan således alltså anses vara upprätthållen.

Finansutskottet delar regeringens bedömning att tidigareläggningen av de aktuella vägprojekten är av särskild vikt dels för samhällsekonomisk utveckling, dels för uppfyllelse av de transportpolitiska målen. Låneramen för dessa projekt behöver därför enligt finansutskottets mening fastställas redan i tilläggsbudgeten för innevarande år för att möjliggöra praktiska förberedelser inför tidiga byggstartar under de kommande åren. Finansutskottet förutsätter att regeringen inom kort återkommer till riksdagen med mer utförliga beskrivningar av investeringsplanerna och utnyttjandet av låneramen för de prioriterade vägprojekten.

Med hänsyn till det ovan anförda tillstyrker finansutskottet, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkterna 33 och 34). Motion Fi23 (fp) yrkande 11 avstyrks.

36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (låneram)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 miljarder kronor för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen. Därmed tillstyrks punkt 35 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 19 (fp).

Vårpropositionen

Regeringen beslöt i februari 2004 om järnvägsinvesteringar för planperioden 2004–2014. För att möjliggöra tidiga byggstartar av ett antal prioriterade projekt behöver vissa investeringar finansieras med lån. Dessa järnvägsprojekt är Hallsberg–Degerön (2 068 miljoner kronor), Mjölby–Motala (1 107 miljoner kronor), Trollhättan–Göteborg (5 100 miljoner kronor) samt järnvägsprojekt i

Stockholmsregionen (8 725 miljoner kronor). Projekten är kostnadsberäknade i 2004 års priser och beloppsfördelningen mellan projekten är ungefärlig. Regeringen föreslår att den under 2004 får besluta om att ta upp lån i Riksgäldskontoret för dessa projekt om sammanlagt 17 miljarder kronor. De olika lånedelarna ska återbetalas i jämn takt under 25 år med start vid tidpunkten när respektive banprojekt färdigställs.

Motionen

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi23* att avsikten med beslut om en låneram i Riksgäldskontoret för framtida järnvägsinvesteringar inte är att utnyttja denna möjlighet under åren 2004–2006 på ett sätt som avspeglar sig i redovisningen av lånebehovet. Eftersom något omedelbart behov av investeringsmedel inte föreligger anser motionärerna att detta förslag – på samma sätt som förslaget under anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* – utgör ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen. Motionärerna motsätter sig förslaget om en låneram för de prioriterade järnvägsprojekten och förordar att regeringen återkommer med ett nytt förslag när behov föreligger (yrkande 12).

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen.

Företrädarna för Folkpartiet liberalerna biträder i en avvikande mening sitt partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Grunderna för finansiering av statens infrastrukturinvesteringar sammanfattas av finansutskottet i det ovanstående avsnittet om anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag*. Där uttrycker utskottet också sin uppfattning att huvudprincipen för finansiering av infrastrukturinvesteringar bör vara att de ska anslagsfinansieras.

Mot denna bakgrund kan finansutskottet konstatera att de järnvägsprojekt som berörs av det aktuella förslaget om lånefinansiering utgör endast en mindre del av de investeringar i järnvägar som ingår i de utökade planeringsramarna för väg- och järnvägsinvesteringar 2004–2015 (prop. 2003/04:95). Den av regeringen föreslagna låneramen för dessa projekt på 17 miljarder kronor motsvarar ca 16 % av den totala investeringsramen för de planerade järnvägsprojekten under de kommande 10 åren. Huvudprincipen om anslagsfinansiering av infrastrukturinvesteringar kan således alltså anses vara upprätthållen.

Finansutskottet delar regeringens bedömning att tidigareläggningen av de aktuella järnvägsprojekten är av särskild vikt dels för samhällsekonomisk utveckling, dels för uppfyllelse av de transportpolitiska målen. Låneramen för dessa projekt behöver därför enligt finansutskottets mening fastställas redan i tilläggsbudgeten för innevarande år för att möjliggöra praktiska förberedelser

inför tidiga byggstartar under de kommande åren. Finansutskottet förutsätter att regeringen inom kort återkommer till riksdagen med mer utförliga beskrivningar av investeringsplanerna och utnyttjandet av låneramen för de prioriterade järnvägsprojekten.

Med hänsyn till det ovan anförda tillstyrker finansutskottet, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkt 35). Motion Fi23 (fp) yrkande 12 avstyrks.

36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 793 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* ökas med 5 miljoner kronor för att utöka möjligheterna att upphandla kollektiv persontrafik. Finansiering sker genom att anslaget 36:1 *Vägverket: Administration* minskas med motsvarande belopp.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

36:16 Järnvägsstyrelsen (nytt anslag)

Vårpropositionen

Regeringen har nyligen överlämnat propositionen Järnvägslag (prop. 2003/04:123). Förslaget innebär bl.a. att en sektorsspecifik lag om järnvägar ska ge klarare regler för att bedriva verksamhet inom järnvägssektorn och åstadkomma en tydlig och ändamålsenlig järnvägsstruktur. Regeringens avsikt är att en ny myndighet, Järnvägsstyrelsen, ska inrättas för att handlägga uppgifter enligt den nya järnvägslagen.

Den nya myndigheten föreslås ta över de uppgifter som i dag utförs av Järnvägsinspektionen och Tågtrafikledningen inom Banverket och dessa enheter kommer därmed att upphöra. Till detta kommer ett antal nya uppgifter som rör bl.a. marknadsövervakning och registerföring. Regeringen planerar att inrätta den nya myndigheten den 1 juli 2004 då den nya lagstiftningen beräknas träda i kraft. Regeringen anser därför att ett anslag för den nya myndigheten bör föras upp. För innevarande år bedöms medelsbehovet vara 20 miljoner kronor. Finansiering sker genom att anslaget 36:3 *Banverket: Administration* minskas med 5 miljoner kronor och anslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* minskas med 15 miljoner kronor. Minskningen

av anslagen motsvaras till stor del av att uppgifter som utförs av Banverket överförs till den nya myndigheten.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Låneram för fyra SJ-bolag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2,3 miljarder kronor. Därmed tillstyrks punkt 36 i propositionen. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 20 (m, fp, kd, c).

Vårpropositionen

Huvuddelen av Statens järnvägars verksamhet bolagiserades vid årsskiftet 2000/01. De nya SJ-bolagen har sedan 2001 låneramar i Riksgäldskontoret. För SJ AB finns en låneram på 2 miljarder kronor för perioden 2004–2007. För de övriga bolagen, dvs. Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier finns en samlad låneram på 6 550 miljoner kronor för 2004. Inriktningen är emellertid att bolagen ska finansiera sig på den öppna kreditmarknaden. Jernhusen AB och Green Cargo AB gör också detta till större delen.

Regeringen framhåller att en fortsatt finansiering på den öppna kreditmarknaden förutsätter att bolagen ännu några år har kvar en lånemöjlighet i Riksgäldskontoret som vid behov kan utnyttjas. För att stabilitet ska skapas i finansieringsförutsättningarna behöver redan nu beslut tas om låneramar för 2005 och 2006. Tidsförhållandena gör det enligt regeringens uppfattning inte praktiskt möjligt att behandla denna fråga i budgetpropositionen för 2005. Regeringen anser därför att Euromaint, Green Cargo, Jernhusen och Swedcarrier behöver tillförsäkras en samlad låneram på 2,3 miljarder kronor för 2005 och 2006. Enligt förslaget bör det ankomma på regeringen att inom denna ram besluta om låneutrymme för de olika bolagen.

Motionen

Kristdemokraterna anser i *motion Fi27* att de statliga bolag som agerar på en konkurrensutsatt marknad också ska finna sin finansiering på den öppna kreditmarknaden. Motionärerna påpekar att de fyra SJ-bolagen vid utgången

av 2003 endast hade lån i Riksgäldskontoret på sammanlagt 1,25 miljarder kronor. Samtidigt har SJ AB hittills utnyttjat 0 kr av den låneram på 2 miljarder kronor som regeringen ansåg nödvändig för att garantera bolagets fortlevnad. Utifrån denna bakgrund uppfattar motionärerna att SJ-bolagen kan finna finansiering på den öppna kreditmarknaden. Låneramarna i Riksgäldskontoret utgör i så fall enbart en säkerhet som kan bidra till att pressa bolagens kreditkostnader på ett sätt som snedvrider konkurrensen. Därför bör förslaget avslås (yrkande 5 i denna del).

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag och avstyrker förslaget i motionen.

Företrädarna för Kristdemokraterna biträder i en avvikande mening sitt partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill erinra om att enligt 20 § budgetlagen fastställer riksdagen årligen låneramar i Riksgäldskontoret för finansiering av statlig verksamhet. Detta sker normalt genom ett förslag i budgetpropositionen för det kommande året. Regeringens förslag om låneram för de fyra SJ-bolagen avser emellertid de två nästkommande åren.

Finansutskottet noterar att regeringen förklarar att detta förslag tas upp på tilläggsbudgeten för innevarande år eftersom tidsförhållandena inte gör det praktiskt möjligt att behandla denna fråga i budgetpropositionen för 2005. Enligt ytterligare information som finansutskottet erhållit från Regeringskansliet beror detta på särskilda planeringsförutsättningar som gäller i detta ärende. Förhandlingarna avseende lån till dessa bolag börjar nämligen redan i höst, vilket innebär att riksdagens beslut baserat på förslag i budgetpropositionen för 2005 skulle komma för sent för att säkra en god förhandlingsposition för staten.

Finansutskottet delar vidare regeringens uppfattning att en fortsatt finansiering av de fyra SJ-bolagen på den öppna kreditmarknaden förutsätter att bolagen ännu några år har kvar en lånemöjlighet i Riksgäldskontoret som vid behov kan utnyttjas. Som framgår av propositionen är inriktningen att bolagen ska kunna finansieras på den öppna kreditmarknaden. Jernhusen AB och Green Cargo AB gör detta redan i dag till större delen. Den föreslagna förlängda lånemöjligheten skapar enligt finansutskottets bedömning sådan stabilitet i SJ-bolagens finansieringsförutsättningar att de marknadsmässiga avkastningskraven för dessa bolag kan upprätthållas.

Mot denna bakgrund tillstyrker finansutskottet, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkt 36). Motion Fi27 (kd) yrkande 5 i denna del avstyrks.

Avveckling av VTI Utveckling AB

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om avveckling av VTI Utveckling AB. Därmed tillstyrks punkt 37 i propositionen.

Vårpropositionen

VTI Utveckling AB bildades efter ett riksdagsbeslut 1983. Statens väg- och trafikforskningsinstitut (VTI) förvaltar bolagets aktier. Enligt bolagsordningen ska bolaget bedriva försäljning av forskningsprodukter inom väg- och trafikområdet och annan därmed förenlig verksamhet. Bolagets största verksamhet har varit seminarie- och konferensverksamhet. Försäljning av forskningsprodukter inom väg- och trafikområdet har varit av mindre omfattning.

Mot bakgrund av att det finns ett begränsat behov av bolaget anser regeringen att det bör avvecklas. Transportforum och andra konferenser och seminarier arrangeras numera av VTI. Någon försäljningsverksamhet av forskningsprodukter förekommer inte. Slutreglering av kvarvarande fordringar och skulder i bolaget pågår. Regeringen aviserar att om ett överskott kvarstår när avvecklingen av bolaget är klar kommer det att föras till inkomsttitel 2811 *Övriga inkomster av statens verksamhet*.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet tillstyrker i sitt yttrande (TU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med trafikutskottet, propositionens förslag (punkt 37).

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning (bemyndigande)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 220 miljoner kronor under 2005, högst 150 miljoner kronor under 2006, högst 95 miljoner kronor under 2007 och högst 45 miljoner kronor under 2008. Därmed tillstyrks punkt 38 i propositionen.

Vårpropositionen

Regeringen har för detta ändamål ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 300 miljoner kronor för 2005–2007. Den tidigare tidsbegränsade satsningen på forskning om ekologisk produktion gäller fr.o.m. 2004 utan tidsbegränsning. Regeringen aviserar att ett nytt ramavtal om den samfinansierade forskningen kommer att slutas för den kommande fyraårsperioden. Detta medför att ett större bemyndigandebelopp behövs och att åtaganden kan göras för något längre tid. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 220 miljoner kronor under 2005, högst 150 miljoner kronor under 2006, högst 95 miljoner kronor under 2007 och högst 45 miljoner kronor under 2008.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 38).

45:1 Främjande av rennäringen m.m.*Vårpropositionen*

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 37 miljoner kronor. Från anslaget finansieras bl.a. pristillägg för renkött. Pristillägget halverades i slutet av 2003 som följd av prisökningar under perioden 1993–2002. Priserna sjönk dock av flera skäl drastiskt i november förra året. Regeringen anser att pristillägget på renkött nu åter bör höjas till tidigare nivå. För att göra det möjligt att höja pristillägget föreslår regeringen att anslaget 45:1 *Främjande av rennäringen m.m.* ökas med 10 miljoner kronor.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag angående avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur som Statens jordbruksverk tillhandahåller. Därmed tillstyrks punkt 39 i propositionen.

Vårpropositionen

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som ska tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG (EUT L 146, 13.6.2003, s. 1, Celex 32003R0998) ska sällskapsdjur åtföljas av ett pass vid transporter mellan EU-länder. Av passen ska bl.a. djurens identitet och utförda vaccinationer framgå. Jordbruksverket kommer att tillhandahålla passen, vilka därefter kommer att utfärdas av veterinärer förordnade av Jordbruksverket. Förordningen ska börja tillämpas den 3 juli 2004.

Regeringen framhåller att Jordbruksverkets hantering av pass för sällskapsdjur kommer att utgöra en egen och klart avgränsad verksamhet. Kostnader för hanteringen bör enligt regeringens uppfattning helt täckas av avgifterna för passen. Avgifterna utgör offentligrättsliga avgifter. Regeringen föreslår att den får besluta om dispositionen av avgiftsintäkterna från pass för sällskapsdjur som Statens jordbruksverk tillhandahåller. Verksamheten kommer att vara efterfrågestyrd och med en nettoredovisning ges enligt regering-

ens mening möjlighet att anpassa verksamheten till de skiftande förutsättningarna över tiden.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU4y) regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med miljö- och jordbruksutskottet, propositionens förslag (punkt 39).

Utgiftsområde 24 Näringsliv

38:8 Patentbesvärsrätten

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 15,2 miljoner kronor. Regeringen anser att anslaget 38:3 *Patentbesvärsrätten* behöver ökas med en miljon kronor för att Patentbesvärsrätten även i fortsättningen ska kunna bedriva en effektiv verksamhet. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* minskas med motsvarande belopp.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

40:1 Marknadsdomstolen

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 8,9 miljoner kronor. Regeringen anser att anslaget 40:1 *Marknadsdomstolen* behöver ökas med en miljon kronor för att Marknadsdomstolen ska ha möjlighet att handlägga ett omfattande kartellmål. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 23,1 miljoner kronor. Regeringen anser att Allmänna reklamationsnämnden behöver tillföras ökade resurser för att nämnden ska kunna handlägga nya typer av försäkringsärenden. Därför föreslår regeringen att anslaget 40:3 *Allmänna reklamationsnämnden* ökas med 1,1 miljoner kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker propositionens förslag (punkt 42 i denna del).

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting

48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

Vårpropositionen

I statsbudgeten för 2004 finns för detta ändamål ett ramanslag på 44,1 miljarder kronor.

Inkomståret 2003 ökade kommunernas skatteintäkter på grund av övergången från skattefri folkpension och pensionstillskott till skattepliktig garantipension. En motsvarande förändring gjordes även för förtidspensioner som omvandlades till sjukersättningar. Dessutom medförde tredje steget i skattereformen samt omvandlingen av skattereduktionen för låg- och medelinkomstagare till ett högre grundavdrag förändrade skatteintäkter för kommunerna.

I budgetpropositionen för 2003 gjordes en preliminär reglering av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera effekterna på det kommunala skatteunderlaget med anledning av pensionsreformen, höjda grundavdrag etc. Denna reglering innebar att det generella bidraget till kommuner och landsting minskades med 5 370 miljoner kronor. På uppdrag av Finansdepartementet och kommunförbunden har Statistiska centralbyrån (SCB) gjort en noggrann beräkning av effekterna av regeländringarna. Enligt denna beräkning ökar pensionsomläggningen kommunernas skatteintäkter med 14,2 miljarder kronor medan det högre grundavdraget minskar intäkterna med 7,5 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2003 reglerades pensionsomläggningen preliminärt med 12,2 miljarder kronor och grundavdraget med 6,8 miljarder kronor. SCB:s beräkningar medför således att ytterligare 1,3 miljarder kronor ska regleras med kommunsektorn fr.o.m. 2003.

Denna slutreglering medför en minskning av anslaget med 1,3 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2003. Under 2003 gjordes ingen slutlig reglering, varför slutregleringen 2004 enligt regeringens mening bör avse såväl 2003 som

2004. Regleringen föreslås därför ske nu genom att anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting* minskas med 2,6 miljarder kronor. Regleringsbeloppet fördelas med 1 755 miljoner kronor för kommunerna och 845 miljoner kronor för landstingen.

Med anledning av denna slutliga reglering måste Skatteverket fatta ett nytt beslut angående statsbidragets storlek för bidragsåret 2004. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse tas in i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting om att Skatteverket ska fatta ett nytt beslut om statsbidragets storlek om anslaget för statsbidraget ändras.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi28* att det är olyckligt att kommunerna får sina verksamhetsförutsättningar ändrade under löpande budgetår när såväl utgifter som inkomster är fastlagda. För enskilda kommuner kan detta komma att medföra underskott i årets verksamhet. Någon lagändring som medger ändrade bidrag under löpande budgetår bör därför enligt motionärerna inte ske (yrkande 2).

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi23* att det inte finns någon anledning att ha synpunkter på grunderna för nedräkningen av statsbidragen till kommuner och landsting. Finansieringsprincipen ska enligt motionärerna gälla. Man framhåller emellertid att kommuner och landsting ställs i ett än mer bekymmersamt läge när det generella statsbidraget minskar under pågående verksamhetsår minskas med 2,6 miljarder kronor. Så kraftiga minskningar under pågående verksamhetsår skapar orimliga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting. Det riskerar att skapa krav på besparingar som går ut över de kommunala kärnverksamheterna, vilket kan kullkasta de kraftiga insatser som under föregående år gjordes inom den kommunala sektorn för att vända långåriga underskott till varaktiga överskott. Motionärerna anser att riksdagen därför bör avstyrka förslaget till att retroaktivt minska det generella statsbidraget till kommuner och landsting med 2,6 miljarder kronor inklusive förslaget till lagändring (yrkande 9).

Kristdemokraterna motsätter sig i *motion Fi27* sänkningen av statsbidragen till kommuner och landsting med 2,6 miljarder kronor (yrkande 7 i denna del). Dessa resurser behövs enligt motionärerna för att säkra de välfärdsåtgärderna som den offentliga sektorn gjort bl.a. genom att personalen i de offentliga verksamheterna behålls och utökas, vilket i sin tur sänker arbetslösheten. Samtidigt ser man på kort sikt stort behov av kvalitetshöjande åtgärder inom psykiatrin. Motionärerna anser därför att resurserna för att förbättra den psykiatriska vården bör förstärkas genom att öka det generella statsbidraget till kommuner och landsting med 300 miljoner kronor.

Centerpartiet avvisar i *motion Fi25* neddragningen av generella statsbidrag till kommuner och landsting (yrkande 5 i denna del). Motionärerna bedömer att förslaget kommer att resultera i kraftiga nedskärningar i kommunsektorn och ökade kostnader för arbetslöshet. Samtidigt framhåller man att liknande beslut undanröjer för kommuner och landsting möjligheten att planera efter

givna förutsättningar inför ett verksamhetsår. Därför förordar motionärerna att riksdagen avslår förslaget till lagändring (yrkande 6).

Skrivelse från Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet

Med anledning av regeringens förslag har Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet överlämnat en skrivelse till finansutskottet (Dnr 069-3596-0304 samt SK 2004/0995 och Lf 0647/04). I skrivelsen framhålls att den föreslagna regleringen inom generella statsbidrag till kommuner och landsting inte baseras på någon överenskommelse med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, vilket är brukligt vid tillämpningar av finansieringsprincipen. Från förbundens sida har en utgångspunkt i överläggningarna med Finansdepartementet i stället varit att en eventuell justering av regleringen skulle gälla fr.o.m. inkomståret 2004 och att den skulle gälla 2005 års statsbidrag.

Förbunden bedömer samtidigt att det underlag som legat till grund för beräkning av de föreslagna regleringsbeloppen behöver kompletteras innan regleringen kan beslutas. Det är främst två förhållanden som behöver klaras ut. Det första gäller varför SCB:s beräkning av skatter och inkomster före och efter de genomförda reformerna visar så stor skillnad avseende förändringen i pensionsinkomster. Det andra avser skillnaden i utveckling av ålderspensioner mellan SCB:s beräkningar och Riksförsäkringsverkets statistik över utbetalda pensioner. Med hänsyn till de oklarheter som i dagsläget finns kring de gjorda beräkningarna är förbundens slutsats att dessa inte kan ligga till grund för en reglering.

Vidare tar förbunden upp regleringens effekter på kommunernas och landstingens ekonomi och anför följande:

Oavsett det berättigade i regleringen är vi mycket starkt kritiska mot att den föreslås bli genomförd under löpande budgetår. Det skulle påtagligt ändra de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting. Dessa har små möjligheter att anpassa ekonomin under resterande del av året för att kunna klara balanskravet. Regleringen motsvarar en höjning av den genomsnittliga kommunala utdebiteringen med drygt 20 öre. Till bilden hör att prognosen på skatteintäkterna 2004 reviderats ned. Med den föreslagna regleringen förvärras ett redan besvärligt ekonomiskt läge ytterligare. Det saknas enligt vår mening hållbara motiv för att vidta en sådan extraordinär åtgärd som därtill kräver en lagändring för att kunna genomföras.

Enligt vår mening bör en eventuell slutreglering avvaktas till dess att det föreligger ett säkrare underlag att basera den på. Vi avvisar bestämt att regleringen sker på 2004 års statsbidrag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill erinra om att generella statsbidrag till kommuner och landsting enligt finansieringsprincipen ska justeras så att alla reformer blir neutrala för kommunsektorn. Reglerna för tillämpningen av finansieringsprincipen förtydligas i kompletteringspropositionen 1994 (prop. 1993/94:150, bilaga 7, s. 33–34). Där framgår t.ex. att principen enbart omfattar statligt beslutade åtgärder som tar direkt sikte på kommunala verksamheter, att regle-

ringen enbart ska göras för direkta ekonomiska effekter och att alla propositioner som påverkar kommunsektorns verksamhet och ekonomi ska innehålla en bedömning av de kommunalekonomiska konsekvenserna och huruvida finansieringsprincipen är tillämplig. Finansieringsprincipen omfattar inte statliga åtgärder som inte tar direkt sikte på, men ändå får direkta ekonomiska effekter på kommunsektorn. Sådana effekter ska däremot beaktas när en bedömning görs av statsbidragets storlek.

Utskottet kan konstatera att regleringen av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera effekterna på det kommunala skatteunderlaget med anledning av pensionsreformen sker i enlighet med finansieringsprincipen. Regleringen är av teknisk karaktär eftersom de ökade skatteintäkter som kommunerna och landstingen får med anledning av det reformerade pensionssystemet, avskaffandet av det särskilda grundavdraget samt höjd garantipension regleras genom att statsbidraget sänks i motsvarande grad. Samtidigt ökas statsbidraget med belopp som motsvarar minskade kommunala skatteintäkter till följd av höjda grundavdrag till låg- och medelinkomsttagare samt pensionärer i samband med skattereforens tredje steg. Detta gäller även den föreslagna slutregleringen. Därmed blir pensionsreformens effekt på kommunala finanser neutral.

Beräkningen av slutregleringens belopp har genomförts av SCB på ett gemensamt uppdrag av Finansdepartementet samt Svenska Kommun-förbundet och Landstingsförbundet. Enligt information som utskottet inhämtat från Regeringskansliet har förbunden under arbetets gång inte riktat någon kritik angående SCB som en oberoende part i denna uppgift. Även valet av basår för beräkningen följer av ett gemensamt beslut. Det regleringsbelopp som nu föreslås i propositionen är således förenlig med de av parterna överenskomna utgångspunkterna för beräkningsprocessen.

Samtidigt noterar utskottet att slutregleringsbeloppet på 2,6 miljarder kronor på inget sätt är exceptionellt. Det kan jämföras med de tekniska regleringar mellan staten och kommunsektorn som görs varje år till följd av att staten betalar ut preliminära skatteintäkter till kommuner och landsting, vilka sedan regleras när det definitiva utfallet är klart. Denna reglering har sedan 1993 varierat mellan +10 miljarder kronor och -6 miljarder kronor per år.

Utskottet vill i detta sammanhang understryka att man är väl medveten om att kommunsektorn till följd av den svaga arbetsmarknaden och den ogynnsamma konjunkturutvecklingen under innevarande år befinner sig i en mycket ansträngd ekonomisk situation. Det aktuella förslaget aviserades emellertid av regeringen redan i budgetpropositionen för 2004. Enligt vad utskottet erfarit från Regeringskansliet har regeringen under en längre tid berett frågan med förbunden. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att förbunden har haft möjlighet att i sina planeringsförutsättningar inför 2004 även ta hänsyn till den föreslagna slutregleringen av statsbidraget till följd av pensionsomläggningen. En uppskjutning av slutregleringen med ytterligare ett år skulle däremot utsätta kommunsektorns ekonomi för hårdare påfrestning eftersom det ackumulerade regleringsbeloppet då kommer att bli ännu högre.

Med hänvisning till det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till slutreglering av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera effekterna på det kommunala skatteunderlaget med anledning av pensionsreformen. Utskottet bifaller därmed även förslaget till ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Därmed tillstyrks propositionens förslag (punkterna 10 och 42 i denna del). Motionerna Fi28 (m) yrkande 2, Fi23 (fp) yrkande 9, Fi27 (kd) yrkande 7 i denna del och Fi25 (c) yrkandena 5 i denna del och 6 avstyrks.

Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i lagar rörande statligt stöd till politiska partier, stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, assistansersättning och handikappersättning och vårdbidrag samt om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Vidare godkänns att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör. Förslagen om ändrade ramar och anslag godkänns.

Vidare föreslår utskottet att ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, om 1 miljon kronor anvisas under utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget med 2 miljarder kronor. I den takt som medel tillförs anslaget från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret avräknas dessa mot anslaget. Avsikten är att anslaget inte ska belastas vid årets slut. Vad utskottet anför i denna del bör ges regeringen till känna.

Därmed tillstyrks punkterna 5–7, 10, 11, 43 och 44 i propositionen. Punkt 42 tillstyrks delvis.

Motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 21 (m), 22 (fp), 23 (kd) och 24 (c).

Vårpropositionen

Regeringens förslag till ändrade anslag har ovan redovisats per utgiftsområde. Förslagen innebär att anvisade medel ökar med 5 081 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 7 875 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 2 794 miljoner kronor.

Motionerna

De alternativa förslagen om ändringar på tilläggsbudget har redovisats i anslutning till de olika förslagen ovan.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i det föregående tagit ställning till de föreslagna anslagsförändringarna samt lagförslagen med anslagspåverkande effekt. Utskottet har under rubriken En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag föreslagit att ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*, om 1 miljon kronor anvisas på tilläggsbudget för 2004 under utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget med högst 2 miljarder kronor. I den takt som medel tillförs anslaget från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret avräknas dessa mot anslaget. Avsikten är att anslaget inte ska belastas vid årets slut.

I övrigt har utskottet ställt sig bakom regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker således att riksdagen godkänner regeringens förslag till ändrade ramar för utgiftsområden, med undantag för ramen för utgiftsområde 24, där utskottet föreslår att ramen höjs med 1 miljon kronor utöver regeringens förslag. Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med regeringens förslag samt därutöver anvisar 1 miljon kronor till ett nytt ramanslag, *Kapitalinsatser i statliga bolag*.

De alternativa motionsförslagen avstyrks.

Utskottets förslag innebär att anvisade medel ökar med 5 082 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 7 876 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 2 794 miljoner kronor.

Mot bakgrund av det ovan anförda tillstyrker finansutskottet punkterna 5–7, 10, 11, 43 och 44. Punkt 42 tillstyrks delvis.

Motionerna Fi28 (m) yrkandena 2, 12–16, Fi23 (fp) yrkandena 6 och 9, Fi27 (kd) yrkande 7, Fi25 (c) yrkandena 5 och 6 samt Fi26 (m) avstyrks.

Utskottets förslag framgår av punkt 35 i utskottets förslag till riksdagsbeslut jämte den där efterföljande specifikationen över ändrade ramar på utgiftsområden och ändrade och nya anslag.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp), Jörgen Johansson (c) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om medel från Fonden för den mindre skeppsfarten och avslår regeringens förslag rörande denna fond. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Fi19 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 1 och 2003/04:Fi17 av Olle Sandahl m.fl. (kd) yrkande 1 samt bifaller delvis motionerna 2003/04:Fi19 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 2 och 2003/04:Fi18 av Lena Ek m.fl. (c) och avslår proposition 2003/04:128.

Ställningstagande

Vi anser att förslaget i propositionen bör avslås. Det är inte rimligt att pengar tas från Fonden för den mindre skeppsfarten. De statliga medel som ursprungligen omvandlades till fonden är redan inlevererade till staten genom beslut från 1998.

Man kan vidare ifrågasätta djupet i beslutsunderlaget. Det är oklart om behov av de aktuella medlen inte finns inom fonden eller om förefintliga behov ska täckas genom att statens upplåning blir större än den annars skulle ha varit. Regeringen bör återkomma med en översyn av det fortsatta behovet av och verksamheten inom fonden.

Hantering av statliga bolags kapital så att utdelningar/intäkter redovisas mot bidrag/underskott innebär att det sker en otillbörlig krympning av den bruttoredovisning som vi anser ska vara huvudlinjen i redovisningen av statens verksamhet.

Vårt ställningstagande ska också ses mot bakgrund av vår skeptiska inställning till regeringens hantering av frågan om det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i statligt hel- eller delägda bolag.

Därmed tillstyrks motionsförslagen om avslag på regeringens förslag i motionerna Fi19 (fp) yrkande 1 och Fi17 (kd) yrkande 1 medan motionerna Fi19 (fp) yrkande 2 och Fi18 (c) tillstyrks delvis. Propositionen avstyrks.

2. En förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp), Jörgen Johansson (c) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag och avslår regeringens förslag om godkännande av vad regeringen förordar om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 10, 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 13 samt 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 5 i denna del, bifaller delvis motionerna 2003/04:Fi17 av Olle Sandahl m.fl. (kd) yrkande 2 och 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 6 samt avslår proposition 2003/04:100 punkt 40.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag om förbättrad kapitalstruktur. En grundläggande invändning är att förslaget står i strid med budgetlagen och är konstitutionellt tvivelaktigt.

En annan invändning gäller användandet av bemyndigande på finansmaktens område. En viktig motivering för budgetlagen var att den ersatte en uppsjö av bemyndiganden som riksdagen givit regeringen. Bemyndigandena var av den omfattningen att det var svårt att få en önskvärd överblick, och det förelåg risk för att det kunde uppstå oklarhet om vad riksdagen hade beslutat. Det fanns behov av reglering på finansmaktens område som låg mellan regeringsformens och riksdagsordningens generella regler och de detaljerade och oöverblickbara bemyndigandena. Vid sidan om bemyndigandena fanns dessutom en rikt utvecklad praxis som det sågs behov av att kodifiera. Förslaget i vårpropositionen om förbättrad kapitalstruktur tillhör den typ av bemyndiganden som riksdagen avsåg att undvika genom införandet av budgetlagen.

Vi vill vidare betona den betydelse som principerna om bruttoredovisning och fullständig budgetproposition har för att riksdagen ska kunna utöva sin grundlagsreglerade finansmakt. Regeringsförslaget innebär ett kringgående av budgetlagens krav på bruttoredovisning och utgör därmed ett flagrant brott mot budgetlagens bestämmelser.

Den modell som regeringen införde 2003 riskerar att få en permanent karaktär eftersom det även i framtiden kommer att finnas behov av att göra förändringar i kapitalstrukturen i statliga företag. Ordningen bör vara att alla medel från statliga hel- och delägda bolag och användningen av dessa ska passera statsbudgetens inkomst- respektive utgiftssida i enlighet med budgetlagens krav på bruttoredovisning. Därmed underställs besluten om i vilken utsträckning medel bör tillföras bolagen riksdagen för prövning.

Nu vill regeringen höja ramen för de medel som ska få avsättas på det speciella kontot i Riksbanken genom att knyta en kredit till kontot. Det argument som anförs är behovet av snabbhet. Den sakliga innebörden är att regeringen vill utöka ramen från 3 till 5 miljarder kronor. I än högre grad vill regeringen tydligt agera utanför den normala budgetprocessen. Av samma skäl som vi ursprungligen motsatte oss införandet av detta konto motsätter vi oss starkt dess utbyggnad.

Den lösning som utskottets majoritet fört fram under beredningen av förslaget innebär inte att vår kritik förändras. Den felaktiga ordningen med netto-redovisning upprätthålls med utskottsmajoritetens förslag. Även det förslaget bör således avslås.

Därmed tillstyrks motionsförslagen om avslag på regeringens förslag i Fi28 (m) yrkande 10, Fi23 (fp) yrkande 13 samt Fi27 (kd) yrkande 5 i denna del, medan motionerna Fi17 (kd) yrkande 2 och Fi27 (kd) yrkande 6 tillstyrks delvis. Propositionens förslag avstyrks.

3. Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, punkt 3 (m)

av Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 1, bifaller delvis motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 8.

Ställningstagande

Vi anser att utbyggnaden av lokala telenät bör klaras av marknadens aktörer, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Moderata samlingspartiet har tidigare motsatt sig stödet till kommunerna för anläggande av telenät. Vi ser nu ingen anledning till att förlänga detta stöd. Därför avstyrker vi regeringens förslag om en förlängning av stödet. Därmed tillstyrks motion Fi28 (m) yrkande 1, medan motion Fi23 (fp) yrkande 7 tillstyrks delvis och propositionens förslag avstyrks.

4. Lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, punkt 3 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7, bifaller delvis motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 1 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 8.

Ställningstagande

Vi anser att utbyggnaden av lokala telenät bör klaras av marknadens aktörer, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Folkpartiet liberalerna motsätter sig stödet till kommunerna för anläggande av telenät eftersom denna typ av stöd är onödig. Därför finns det enligt vår mening ingen anledning att acceptera den föreslagna förlängningen. Vi förordar således att regeringens förslag till en förlängning av stödet avslås. Därmed tillstyrks motion Fi23 (fp) yrkande 7, medan motion Fi28 (m) yrkande 1 tillstyrks delvis och propositionens förslag avstyrks.

5. Lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation, punkt 4 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för anslutningar för tele- och datakommunikation och avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 8 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 9.

Ställningstagande

Enligt vår mening visar det låga utnyttjandet av det statliga stödet för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur tydligt att regeringens politik inom området har misslyckats. Utbyggnaden borde i stället ske på marknadsmässiga villkor, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Vi anser inte att staten bör ge skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation.

Vi förordar således att regeringens förslag till en förlängning av skattereduktionen avslås. Därmed tillstyrks motion Fi23 (fp) yrkande 8, medan propositionens förslag avstyrks.

6. Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp), Jörgen Johansson (c) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting för 2005. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 11, 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 4 samt 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 7 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 41.

Ställningstagande

Vi förordar ett långsiktigt perspektiv i arbetsmarknadspolitiken med en strategi för att få arbetsmarknaden i harmoni med framtiden. Ett nytt tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2005 fokuserar däremot på att kortsiktigt mildra effekterna av försämrad situation på arbetsmarknaden bl.a. till följd av den av regeringen föreslagna neddragningen av medel inom ramen för generellt statsbidrag till kommuner och landsting.

Vi har vid tidigare tillfällen motsatt oss införandet och förlängningarna av det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommunerna eftersom denna typ av stöd till kommuner enligt vår mening inte genererar varaktiga jobb. Vi vidhåller vår uppfattning att det vare sig är tillfälliga stöd till kommuner eller AMS-åtgärder som ger ökad sysselsättning.

Samtidigt ställer vi oss tveksamma till om frågan angående stödets konkurrensneutralitet kan anses vara löst när de privata företag som redan bedriver verksamhet på området fortfarande inte får någon del av stödet, medan alla kommunala enheter får det. Det kan dessutom ifrågasättas om stödets konstruktion baserad på uppskattningen att lönekostnaderna bara utgör hälften av kostnaderna i köpt verksamhet är riktig.

Mot denna bakgrund avvisar vi regeringens förslag. Därmed tillstyrker vi motionerna Fi28 (m) yrkande 11, Fi27 (kd) yrkande 4 samt Fi25 (c) yrkande 7 och avstyrker propositionens förslag i punkt 41.

7. Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande), punkt 11 (m)

av Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Försvarmaktens beställningsbemyndigande och avslår regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 6 Försvaret samt beredskap mot sårbarhet uppförda ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68 500 000 000 kr efter 2004. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 3 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 16 samt motion 2003/04:Fi29 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att förslaget på tilläggsbudget att minska Försvarmaktens bemyndigande för materielanskaffning föregriper Försvarsberedningens arbete och därmed det kommande försvarsbeslutet. Besparingar förbereds redan nu genom att begränsa beställningsbemyndigandet under anslag 6:2 med 4 miljarder kronor 2004, samtidigt som regeringen därtill lägger en utgiftsbegränsning inom anslaget på ca 1 miljard kronor för innevarande år. Detta är enligt vår mening oacceptabelt eftersom neddragningarna sker under en känslig övergångsperiod från det mobiliserande till det insatsberedda försvaret och ger fel signaler till Försvarmakten. I stället för att underlätta och stödja fördröjer regeringen förändringen genom det minskade bemyndigandet och utgiftsbegränsningarna för 2004.

Vi bedömer att det inte är riktigt att nu förändra förutsättningarna för försvaret. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Något bemyndigande till regeringen att minska Försvarmaktens materielbeställningar bör därför inte lämnas. Motion Fi28 (m) yrkande 3 tillstyrks således, medan förslagen i propositionen respektive i motion Fi29 (c) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

8. Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande), punkt 11 (c)

av Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68 500 000 000 kr efter 2004 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om den framtida bemyndiganderamen för samma ändamål. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi29 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) yrkandena 1 och 2, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 16 och avslår motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 3.

Ställningstagande

Centerpartiet gjorde i samband med det senaste försvarsbeslutet en överenskommelse med regeringen om innehållet i beslutet och inriktningen under perioden fram till nästa försvarsbeslut. Jag anser att ingångna uppgörelser ska fullföljas för att skapa arbetsro för försvaret att genomföra de politiska besluten och för att lägga en god grund för det fortsatta omställningsarbetet.

Mot denna bakgrund är jag mycket kritisk till den föreslagna förändringen av bemyndiganderamen för försvarets materielanskaffning. Enligt min bedömning behöver det dock inte förändra inriktningen i försvarsbeslutet under innevarande år. En permanent sänkning av bemyndiganderamen skulle däremot enligt min mening ställa till kännbara problem för försvarsmakten.

Jag anser att vårt framtida försvar måste bygga på en hög kompetensnivå, byggd på forskning och utveckling. Bemyndiganderamen måste således ha en sådan omfattning att det finns utrymme för beställningar som gynnar kompetensuppbyggnad och materielutveckling. Möjligheten för svenska beställningar är i detta sammanhang avgörande för vår möjlighet att medverka i internationell utveckling av försvarsmateriel och därigenom hålla nere kostnaderna för svensk del. Därför måste bemyndiganderamen redan i 2005 års budget räknas upp och fastställas till att åter omfatta denna typ av framtidssatsningar.

Samtidigt är det angeläget att liknande korrigeringar i beslutade förutsättningar för genomförandet av gällande försvarsbeslut inte inträffar igen. Jag anser att regeringen därför bör avstå från att föreslå förändrade förutsättningar för det innevarande försvarsbeslutet utan att göra mycket noggranna överväganden.

Vad jag anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att jag tillstyrker motion Fi29 (c) yrkandena 1 och 2, delvis tillstyrker propositionens förslag i punkt 16 samt avstyrker motion Fi28 (m) yrkande 3.

9. Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet, punkt 13 (m, fp)

av Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om godkännande av vad regeringen förordar om det särskilda anställningsstödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 4 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 18.

Ställningstagande

Vi har tidigare motsatt oss det särskilda anställningsstödet konstruktion med kreditering av skattekonton. Följaktligen avvisar vi förslaget om höjt tak, från 750 kr till 1 000 kr per dag, inom detta stöd. Därmed tillstyrker vi motion Fi28 (m) yrkande 4 och avstyrker propositionens förslag.

10. Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (anlagsvillkor), punkt 18 (m, fp)

av Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillsättningen av en byggsamordnare och avslår den av regeringen föreslagna användningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget 31:10 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet*. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 5 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 23.

Ställningstagande

Byggkommissionen har konstaterat att byggandet i Sverige lider av höga priser, låg konkurrens och dålig kvalitet. Därför föreslår regeringen en tillsättning av en temporär byggsamordnare med uppgift att samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn.

Vi anser att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift medan andra förändringar bör ske på företagsnivå. En gemensam byggsamordnare riskerar enligt vår mening att minska såväl statens som företagets ansvar inom byggområdet. Samtidigt vill vi erinra om att Sverige i förhållande till många andra länder inom EU har betydligt lägre byggkostnader per kvadratmeter. Däremot

är de skatter som belastar såväl inkomster som boende i vårt land högre än i övriga EU-länder, vilket gör att boendet i Sverige blir dyrt. Det är därför vår uppfattning att byggsamordnaren inte bör tillsättas.

Vad vi anfört om tillsättningen av en byggsamordnare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär att motion Fi28 (m) yrkande 5 tillstyrks och propositionens förslag i punkt 23 avstyrks.

11. Bidrag till installation av hissar (riktlinjer), punkt 20 (m, fp, kd)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behovet av långsiktig bostadspolitik och avslår regeringens förslag om riktlinjer för bidrag till installation av hissar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 6 och 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2003/04:100 punkt 25.

Ställningstagande

I tilläggsbudgeten för 2004 utvidgar regeringen den kortsiktiga bidragsorienterade bostadspolitik som försatt bostadsbyggandet i en allvarlig kris. Vi motsätter oss dessa åtgärder som bidrar till att minska den långsiktighet och förutsägbarhet som alla aktörer inom bygg- och bostadssektorn efterfrågar.

Vi anser att det i stället krävs betydande insatser i bostadsbeståndet för att möta dels den demografiska utvecklingen, med en allt äldre befolkning som också med försämrad rörlighet vill bo kvar i sina bostäder, dels det stora underhållsbehovet hos bostadshus byggda under miljonprogrammet.

Boverket har konstaterat att ett särskilt stöd till hissinstallation kräver en period om fem till sex år för att vara verkningsfullt. Trots detta lägger regeringen fram förslag om ett tillfälligt bidrag till installation av hissar. Genom ett sådant bidrag, som räcker till ca 100 hissar, spår regeringen enligt vår mening enbart på osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar. Detta kommer att leda till att väsentliga åtgärder skjuts på framtiden i avvaktan på mer gynnsamma bidrag.

Att planera för och finansiera underhåll och ombyggnad av bostäderna måste vara fastighetsägarens ansvar, men staten behöver se till att rimliga förutsättningar finns för detta ansvarstagande. Ett långsiktigt ägaransvar skulle underlättas av att statens bostadspolitik blev just långsiktig, i stället för – som i dag – tillfällig och oförutsägbar.

Vi vill understryka att ekonomiskt sunda bostadsbolag och bostadsrättsföreningar är nödvändiga för att dessa omfattande åtgärder ska komma till stånd.

En avgörande fråga för staten måste därför vara att åstadkomma en rimligare beskattning och ett hyressättningsystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att vi tillstyrker motionerna Fi28 (m) yrkande 6 samt Fi27 (kd) yrkande 1 i denna del och avstyrker propositionens förslag i punkt 25.

12. Bidrag till installation av hissar (bemyndigande), punkt 21 (m, fp, kd)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Lars Elinderson (m).

Under förutsättning av bifall till reservation 11.

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda nya ramanslaget 31:14 *Bidrag till installation av hissar* besluta om bidrag som medför utgifter på högst 29 000 000 kr efter 2004. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 7 och 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2003/04:100 punkt 26.

Ställningstagande

Vi har i en särskild reservation redovisat vårt ställningstagande mot regeringens förslag till riktlinjer för bidrag till installation av hissar. I konsekvens med detta motsätter vi oss också förslaget om bemyndigande för regeringen att besluta om bidrag för samma ändamål som medför utgifter på högst 29 miljoner kronor efter 2004. Därmed tillstyrker vi motionerna Fi28 (m) yrkande 7 samt Fi27 (kd) yrkande 1 i denna del och avstyrker propositionens förslag i punkt 26.

13. Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter, punkt 22 (m, fp)

av Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 8,

bifaller delvis motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 2 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 27.

Ställningstagande

Vi har tidigare motsatt oss införandet av investeringsstimulansen för byggnad av mindre hyresbostäder och studentbostäder. Följaktligen anser vi att riksdagen bör avslå regeringens förslag att utvidga detta stöd till att även omfatta nybyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen omfattar bostäder. Därmed tillstyrker vi motion Fi28 (m) yrkande 8, tillstyrker delvis motion Fi27 (kd) yrkande 2 och avstyrker propositionens förslag i punkt 27.

14. Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter, punkt 22 (kd)

av Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om investeringsstimulanser för byggsektorn och avslår regeringens förslag till riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 2, bifaller delvis motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 8 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 27.

Ställningstagande

Jag har i en särskild reservation angående regeringens förslag till riktlinjer för bidrag till installation av hissar redovisat Kristdemokraternas syn på behovet av en långsiktig bostadspolitik. Utifrån samma utgångspunkter anser jag att regeringens förslag att utöka investeringsstimulansen för byggnad av mindre bostäder till att omfatta även vindsutrymmen bör avslås.

Samtidigt vill jag erinra om att Kristdemokraterna vid upprepade tillfällen har föreslagit att denna tillfälliga investeringsstimulans, som ensidigt riktas till de minsta och enklaste hyresrätterna, bör ersättas av en byggmomsänkning som riktar sig mot alla nyproducerade bostäder i flerbostadshus, oavsett storlek och upplåtelseform. I avvaktan på att regeringen inom EU verkat för att möjliggöra en sådan sänkt byggmoms, bör skattesänkningen på byggandet enligt min mening lösas genom att fastighetsägaren efter deklaration erhåller en skattereduktion som motsvarar hälften av den erlagda byggmomsen, dvs. 10 % av byggkostnaden.

Vad jag anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att jag tillstyrker motion Fi27 (kd) yrkande 2, delvis tillstyrker motion Fi28 (m) yrkande 8 och avstyrker propositionens förslag i punkt 27.

15. Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande), punkt 24 (kd)

av Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 000 000 kr under 2005. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 3 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 29.

Ställningstagande

Kristdemokraterna förordar en långsammare takt och ett ökat inslag av frivilliga skogsvårdsavtal i arbetet med att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Därigenom anser jag att det av regeringen föreslagna bemyndigandet för 2005 under anslag 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* bör avslås. Därmed tillstyrker jag motion Fi27 (kd) yrkande 3 och avslår propositionens förslag i punkt 29.

16. Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande), punkt 26 (m)

av Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kr under 2005–2009. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 9, bifaller delvis motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 10 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 31.

Ställningstagande

Moderata samlingspartiet har tidigare motsatt sig de subventioner som kallas stöd till klimatinvesteringar. Vi har dock godtagit att gjorda löften inom ramen för detta stöd infrias. Däremot anser vi inte att några nya bidrag ska beviljas och att något högre bemyndigande för detta ändamål därför inte

behövs. Därmed tillstyrks motion Fi28 (m) yrkande 9, motion Fi23 (fp) yrkande 10 tillstyrks delvis, medan propositionens förslag avstyrks.

17. Stöd till klimatinvesteringar (bemyndigande), punkt 26 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kr under 2005–2009. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 10, bifaller delvis motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 9 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 31.

Ställningstagande

Folkpartiet liberalerna motsätter sig stödet till klimatinvesteringar eftersom denna typ av stöd snarare gynnar de kommuner som är bra på ansökningar än har positiva miljöeffekter. Det finns ingen anledning att acceptera regeringens förslag om att utöka möjligheterna att ingå ytterligare förpliktelser för detta slags stöd. Därför bör förslaget om utökat bemyndigande för stöd till klimatinvesteringar avslås. Därmed tillstyrks motion Fi23 (fp) yrkande 10 och motion Fi28 (m) yrkande 9 tillstyrks delvis, medan propositionens förslag avstyrks.

18. Vaghållning och statsbidrag (låneram), punkt 28 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om godkännande att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 000 000 kr för de prioriterade vägprojekten E6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås, Rv40 delen Brämhult–Hester, Rv 40 delen Haga–Ljungarum, Rv45 delen Angeredsbron–Älvängen, Rv44 delen Båberg–Väneryr samt Rv49 Skara–Vamhem. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg (fp) yrkande 11 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 33.

Ställningstagande

Enligt vad vi inhämtat är det regeringens avsikt att inte utnyttja den föreslagna låneramen i Riksgäldskontoret för vissa vägprojekt under vare sig 2004, 2005 eller 2006 på ett sätt som avspeglar sig i redovisningen av lånebehovet. Något omedelbart behov av låneramen föreligger således inte. I stället synes detta vara ytterligare ett av regeringens försök att undgå den normala budgetprocessen.

Mot denna bakgrund motsätter vi oss regeringens förslag och anser att regeringen bör återkomma till riksdagen när ett riktigt behov av investeringsmedel föreligger. Därmed tillstyrker vi motion Fi23 (fp) yrkande 11 och avstyrker propositionens förslag.

19. Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (låneram), punkt 30 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om godkännande att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 000 000 kr för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg (fp) yrkande 12 och avslår proposition 2003/04:100 punkt 35.

Ställningstagande

Enligt vad vi inhämtat gäller för regeringens förslag om låneram i Riksgäldskontoret för vissa järnvägsprojekt samma förhållande som vi framhåller i reservation 18 angående förslaget om låneram för vissa vägprojekt. Mot denna bakgrund motsätter vi oss regeringens förslag och anser att regeringen bör återkomma till riksdagen när ett riktigt behov av investeringsmedel föreligger. Därmed tillstyrker vi motion Fi23 (fp) yrkande 12 och avstyrker propositionens förslag.

20. Låneram för fyra SJ-bolag, punkt 31 (m, fp, kd, c)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp), Jörgen Johansson (c) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om låneramar i Riksgäldskontoret för statliga bolag och avslår regeringens förslag om godkännande att regeringen under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2 300 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 5 i denna del och avslår proposition 2003/04:100 punkt 36.

Ställningstagande

För de lån som Riksgäldskontoret ställer ut inom de beslutade låneramarna för statliga företag finns inget regelverk med krav på riskbaserade avgifter. Detta innebär att ett lån från Riksgäldskontoret ges till kostnader som understiger de belopp som låntagarna skulle behöva betala på den öppna marknaden. Nu vill regeringen utfärda sådana låneramar utan föregående kreditprövning åt fyra bolag som agerar på en konkurrensutsatt marknad. Genom ett sådant förfarande förbigår regeringen enligt vår mening den s.k. marknadsinvesterarprincipen, vilken ligger till grund för att avgöra vad som utgör statsstöd enligt EU:s regelverk.

Vi anser att de statliga bolag som agerar på en konkurrensutsatt marknad också ska finna sin finansiering på den öppna kreditmarknaden. Så verkar också vara fallet med de fyra SJ-bolagen eftersom dessa vid utgången av 2003 endast hade lån om sammanlagt 1 250 miljoner kronor i Riksgäldskontoret. Green Cargo AB har över huvud taget inga lån i Riksgäldskontoret medan Swedcarrierkoncernen, där Jernhusen AB och Euromaint AB ingår, numera har en låneram hos ett bankkonsortium på 4 000 miljoner kronor t.o.m. utgången av 2006. Av den låneram på 2 000 miljoner kronor som regeringen ansåg vara nödvändig för att garantera SJ AB:s fortlevnad har bolaget hittills utnyttjat 0 kr.

Utifrån denna bakgrund bedömer vi att de föreslagna låneramarna i Riksgäldskontoret enbart utgör en säkerhet som kan bidra till att pressa bolagens kostnader på ett sätt som snedvrider konkurrensen. Sådana låneramar bör enligt vår mening inte beviljas.

Vi anser att riksdagen som sin mening ska tillkännage för regeringen vad vi har framfört om låneramar i Riksgäldskontoret för statliga bolag. Detta innebär att riksdagen bifaller motion Fi27 (kd) yrkande 5 i denna del och avslår propositionens förslag.

21. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (m)

av Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m) och Lars Elinderson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,
 2. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
 3. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
- avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting,

antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,

godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör,

godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med vad som anförs i reservation 21 och i spalten ”m Fi28” i specifikationen i bilaga 3 till betänkandet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkterna 5–7, 11, 43 och 44 och motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkandena 2, 12–16, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 42 samt motionerna 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9 och 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 6 samt avslår proposition 2003/04:100 punkt 10 och motionerna

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 6,

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7,

2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 5 samt

2003/04:Fi26 av Rolf Gunnarsson (m).

Ställningstagande

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Vi motsätter oss införandet av den arbetsmarknadsrelaterade utbildning vilken regeringen kallar collegeutbildning. Därmed kan vi inte godta de förändringar av anslagen 25:2 *Studiemedel m.m.* och 25:4 *Rekryteringsbidrag* som föreslås i propositionen.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Även under utgiftsområde 16 får ovannämnda utbildning budgetkonsekvenser redan under innevarande år. Vi avvisar ökningarna på anslaget 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* och på anslaget 25:76 *Högskoleverket*.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Vi motsätter oss regeringens förslag att införa ett särskilt bidrag för installation av hissar, i enlighet med vårt ställningstagande i en särskild reservation. Något anslag för detta ändamål bör därför inte anvisas.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Vi noterar att regeringen i samband med tilläggsbudget 1 för 2004 vill korrigera avräkningen av statsbidraget till kommuner och landsting till följd av pensionsreformen. Det är dock olyckligt att kommunerna får förutsättningarna ändrade under löpande budgetår när såväl utgifter som inkomster är fastlagda. För enskilda kommuner kan detta komma att medföra underskott i årets verksamhet. Det är för oss uppenbart att bakgrunden till det panikartade ingreppet är den skenande arbetslösheten och den redan vid ingången av året svaga budgeteringsmarginalen. Någon lagändring som medger ändrade bidrag under löpande budgetår bör därför inte ske.

Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag

Vi har i denna reservation ställt oss bakom Moderata samlingspartiets förslag till ändring av vissa anslag i regeringens förslag på tilläggsbudget. Därutöver har vi även avstyrkt regeringens förslag till ändringar i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Därmed tillstyrks motion Fi28 (m) yrkandena 2, 12, 13, 14, 15 och 16. Motionerna Fi23 (fp), Fi27 (kd) och Fi25 (c) tillstyrks delvis i berörda delar.

22. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,
2. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
3. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,

avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting,

antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,

godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör,

godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med vad som anförs i reservation 22 och i spalten ”fp Fi23” i specifikationen i bilaga 3 till betänkandet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkterna 5–7, 11, 43 och 44 och motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 6 och 9, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 42 och motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkandena 2, 12–16, 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7 i denna del och 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkandena 5 i denna del och 6 samt avslår proposition 2003/04:100 punkt 10 och motionerna

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7 i denna del,

2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 5 i denna del samt

2003/04:Fi26 av Rolf Gunnarsson (m).

Ställningstagande

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Vi noterar att regeringen igen på tilläggsbudget återkommer med ett förslag angående medel på anslaget för bilstöd till handikappade. Situationen är i år ungefär densamma som tidigare år. Den eftersläpning som satts i system vållar ryckighet och svårigheter såväl för berörda funktionshindrade som för försäkringskassorna och de företag som handikappanpassar bilar. Anslaget för 2003 var, till följd av att tidigare eftersläpning, förbrukat i början av augusti. Då hela 600 ärenden av denna orsak sköts upp och en mycket stor utbetalning skedde i januari 2004 beräknas nu årets anslag inklusive tilläggsbudget vara förbrukat under sommaren, varför ryckigheten kommer att upprepas nästa år. Vi anser att sådana förhållanden är oacceptabla. Det är mycket angeläget att det utredningsarbete som nu pågår leder till att det blir ett slut på den ryckighet och dåliga service som de funktionshindrade här har utsatts för. Detta måste också beaktas i arbetet med regeringens förslag till budget för 2005. Detta bör enligt vår mening ges regeringen till känna.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Vi motsätter oss det orättvisa rekryteringsbidraget där vuxenstuderande över 25 år får hela studiemedlet som bidrag. Därför säger vi nu också nej till förslaget att utöka rekryteringsstödet på ett lika orättvist sätt till vissa anställda i kommuner och landsting. Principerna för studiemedlen ska gälla lika för alla och studiestödssystemet ska förbättras för alla studerande. Regeringens för-

slag på anslagen 25:2 *Studiemedel m.m.* och 25:4 *Rekryteringsbidrag* bör därför enligt vår mening avslås av riksdagen.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Vi avvisar också de förslag som hänger samman med en utökning av rekryteringsbidraget, nämligen ökade anslag till Myndigheten för skolutveckling respektive Högskoleverket samt överföring av medel för systemutveckling och administration från anslaget för studiemedel till anslaget för Centrala studiestödsnämnden. Regeringens förslag på anslagen 25:2 *Myndigheten för skolutveckling*, 25:76 *Högskoleverket* och 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* bör därför avslås.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Vi motsätter oss regeringens förslag att införa ett särskilt bidrag för installation av hissar, i enlighet med vårt ställningstagande i en särskild reservation. Något anslag för detta ändamål bör därför inte anvisas.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Vi ser ingen anledning att ha synpunkter på grunderna för nedräkningen av det generella statsbidraget till kommuner och landsting till följd av pensionsreformen. Finansieringsprincipen ska gälla. Däremot anser vi att kommuner och landsting ställs i ett än mer bekymmersamt ekonomiskt läge när det generella statsbidraget mitt under pågående verksamhetsår minskas med 2,6 miljarder kronor. Det skapar orimliga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting med så kraftiga minskningar under pågående verksamhetsår. Det riskerar att skapa krav på besparingar som går ut över de kommunala kärnverksamheterna. Vi befarar att det även kan kullkasta de kraftiga insatser som under föregående år gjordes inom den kommunala sektorn att vända långåriga underskott till varaktiga överskott. Riksdagen bör därför avvisa förslaget att retroaktivt minska det generella statsbidraget till kommuner och landsting.

Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag

Vi har i denna reservation ställt oss bakom Folkpartiet liberalernas förslag till ändringar av vissa anslag på tilläggsbudgeten. Därutöver har vi även avstyrkt regeringens förslag till ändringar i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Därmed tillstyrks motion Fi23 (fp) yrkandena 6 och 9. Motionerna Fi28 (m), Fi27 (kd) och Fi25 (c) tillstyrks delvis i berörda delar.

23. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (kd)

av Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,
 2. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
 3. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
- avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting,

antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,

godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör,

godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med vad som anförs i reservation 23 och i spalten ”kd Fi27” i specifikationen i bilaga 3 till betänkandet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkterna 5–7, 11, 43 och 44 och motion 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 42 och motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 2, 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9 och 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkandena 5 i denna del och 6 samt avslår proposition 2003/04:100 punkt 10 och motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkandena 12–16,

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 6,

2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkandena 5 i denna del samt

2003/04:Fi26 av Rolf Gunnarsson (m).

Ställningstagande

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Kristdemokraterna anser att regeringen valt en felaktig väg för att lösa den arbetslöshetskris som man själv är ansvarig för. Staten måste i stället satsa offensivt för att lösa arbetslösheten med riktiga jobb som faktiskt ökar välfärden i samhället. Genom att stimulera sysselsättningen i kommunsektorn och genom att införa en fullständig avdragsrätt för hushållstjänster kan det ske en begränsning av utgiftsökningen på detta anslag. Kristdemokraterna föreslår att ramanslaget för anslag 22:2 i stället ökar till 42 727 miljoner kronor. Res-

terande 3 892 miljoner kronor anser vi ska användas för att stimulera sysselsättningen och för att införa sådan avdragsrätt för hushållstjänster.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kristdemokraterna anser inte att regeringens förslag att sänka statsbidragen 2004 med 2,6 miljarder kronor är förankrat i den verklighet som Sveriges kommuner och landsting nu befinner sig i. Visserligen har skatteintäkterna blivit lägre än vad man tidigare hoppades. Men även regeringen måste bära bördan för arbetslösheten, som ju är en direkt följd av en otillfredsställande nationell näringslivs- och arbetsmarknadspolitik. Beloppet behövs för att säkra det välfärdsåtagande som den offentliga sektorn gjort. Om kommunerna får behålla beloppet kommer det i huvudsak att gå till att behålla och anställa personal, vilket i sin tur sänker arbetslösheten.

Det finns dessutom ett stort behov av kvalitetshöjande åtgärder inom psykiatri. Kristdemokraterna vill därför på kort sikt förstärka resurserna för att förbättra den psykiatriska vården med 300 miljoner kronor. Eftersom behoven varierar över landet är det en fördel att kommunerna och landstingen själva får möjlighet att bestämma var resurserna satsas.

Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag

Jag har i denna reservation ställt mig bakom Kristdemokraternas förslag till ändringar av vissa anslag på tilläggsbudgeten. Därutöver har jag även avstyrkt regeringens förslag till ändringar i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Därmed tillstyrks motion Fi27 (kd) yrkande 7. Motionerna Fi28 (m), Fi23 (fp) och Fi25 (c) tillstyrks delvis i berörda delar.

24. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (c)

av Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,
 2. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
 3. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
- avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting,

antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,

godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör,

godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med vad som anförs i reservation 24 och i spalten ”c Fi25” i specifikationen i bilaga 3 till betänkandet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:100 punkterna 5–7, 11, 43 och 44 och motion 2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkandena 5 och 6, bifaller delvis proposition 2003/04:100 punkt 42 och motionerna 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 2, 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9 och 2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7 i denna del samt avslår proposition 2003/04:100 punkt 10 och motionerna

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkandena 12–16,
2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 6,
2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 7 i denna del samt
2003/04:Fi26 av Rolf Gunnarsson (m).

Ställningstagande

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Regeringen anslår på tilläggsbudget ytterligare 7,4 miljarder kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd för att täcka ökade kostnader för arbetslösheten. Denna kostnadsökning kommer enligt min mening delvis av neddragningar inom kommunsektorn. Den övervägande delen av kommunernas och landstingens kostnader utgörs av lönen till anställd personal. En neddragning leder till ökad arbetslöshet, vilket ytterligare späder på kostnaden för staten. Resultatet av en neddragning av generella bidrag leder således med stor sannolikhet till ökade kostnader för arbetslöshet.

Centerpartiet avvisar den av regeringen föreslagna minskningen av det generella statsbidraget till kommuner och landsting. Som en konsekvens av detta bör motsvarande reducering ske inom utgiftsområde 13, vilket därefter får en ökning med 4,8 miljarder kronor.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Jag ifrågasätter regeringens förslag att sänka det generella statsbidraget till kommuner och landsting eftersom de beräknade skatteintäkterna och statsbidragen redan ligger som grund för kommunernas och landstingens budgeterade verksamhet för innevarande år. Ändras statsbidragen på tilläggsbudget blir effekten därför neddragningar i kommunsektorn. Orsaken till att neddragningen av statsbidrag görs på tilläggsbudget är sannolikt grundad på problem i statens finanser snarare än på finansieringsprincipen.

De underskott i kommunsektorns finanser som sannolikt blir effekten av 2004 års verksamhet måste återvinnas senast inom två år. Följden blir att utrymmet för den kommunala verksamheten 2005 och 2006 minskar i motsvarande mån. Alternativet för kommunerna att klara ekonomin för 2004 blir

kraftiga nedskärningar. Dessa ska klaras på tiden från det att tilläggsbudgeten beslutas i riksdagen, strax före halvårsskiftet, fram till årsskiftet.

Centerpartiet motsätter sig detta sätt att hantera statens finanser och statens behandling av kommuner och landsting och accepterar inte neddragningen av 2,6 miljarder kronor inom utgiftsområde 25.

Finansutskottets sammanställning av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag

Jag har i denna reservation ställt mig bakom Centerpartiets förslag till ändring av vissa anslag på tilläggsbudgeten. Därutöver har jag även avstyrkt regeringens förslag till ändringar i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Därmed tillstyrks motion Fi25 (c) yrkandena 5 och 6. Motionerna Fi28 (m), Fi23 (fp) och Fi27 (kd) tillstyrks delvis i berörda delar.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (m)

av Gunnar Axén (m), Tomas Högström (m) och Lars Elinderson (m).

Moderata samlingspartiet tar inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet, eftersom vi i höstas hade ett annat budgetalternativ som avvisades av riksdagen. Det får ankomma på de tre partier som röstade igenom riksdagens budgetbeslut att ta ansvar för de förändringar som nu görs på marginalen. Enligt riksdagsordningen har vi heller inte utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än just de som regeringen väljer att aktualisera. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen, genomarbetad tilläggsbudget.

I förslaget till tilläggsbudget tvingas regeringen att dra konsekvenserna av sin missbedömning av arbetslöshetsutvecklingen. Ytterligare över 7 miljarder kronor anslås för detta ändamål på tilläggsbudget. Ökningen i förhållande till budgetpropositionen blir över 18 %. Budgeteringsmarginalen raderas i praktiken helt ut. Vi konstaterar att om riksdagen bifallit det moderata budgetalternativet i höstas hade utsikterna för Sveriges ekonomi varit bättre och den dramatiska ökningen av utbetalningar från a-kassan hade då kunnat undvikas.

Mot denna bakgrund tar vi i motion Fi28 (m) endast ställning till vissa av regeringens förslag till ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag i statsbudgeten för 2004. Vårt ställningstagande redovisas i en reservation till punkt 35 i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Regeringens förslag innebär dock inte bara förändringar i statsbudgeten för innevarande år, utan har på några punkter också implikationer för kommande budgetår. Det gäller t.ex. introduktion av nya stödformer samt vissa bemyndiganden och lagförslag. På sådana förslag yrkar vi i vår motion avslag, vilket vi redovisar i särskilda reservationer.

2. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Folkpartiet hade i höstas ett annat budgetalternativ för 2004. Detta innehöll både lägre utgifter och lägre skatter, en lång rad radikala förslag till reformer av arbetsmarknad, integrationspolitik och socialförsäkringar. Ett omfattande program för att få ned sjukfrånvaron med insatser för att människor ska få ihop "livspusslet", insatser för att öka vård och rehabilitering och med större

krav mot överutnyttjande av systemen. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag den 18 december 2003.

Det är nu enligt vår uppfattning samma majoritet som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetalternativ för 2004 innehöll en budgeteringsmarginal på 8 miljarder kronor, vilket betyder att om vårt budgetförslag vunnit riksdagens godkännande hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga.

Folkpartiet tar inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram som förändringar i deras egen budget. Vi har enligt riksdagsordningen inte heller utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen nu aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget.

3. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (kd)

av Mats Odell (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion Fi241. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Utöver vissa anslagsförändringar, som vi redovisar i en reservation till punkt 35 i utskottets förslag till riksdagsbeslut, har vi inget ansvar för den nu föreliggande tilläggsbudgeten. En viktig orsak är att riksdagsordningen inte ger oppositionspartierna någon möjlighet att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varav följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av Socialdemokraternas felbudgeteringar.

Riksdagsmajoriteten – bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna – har för budgetåret 2004 ställt sig bakom en inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Det är nu majoritetens sak att ta ansvar för sin budget.

4. Ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag, punkt 35 (c)

av Jörgen Johansson (c).

Centerpartiet redovisade i motioner hösten 2003 ett heltäckande budgetalternativ för budgetåret 2004. Då detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster, till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslog, deltog Centerpartiet inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde. Av samma skäl deltar Centerpartiet inte heller i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004 i den nu föreliggande tilläggsbudgeten för år 2004.

Således är det de partier vars budgetförslag antogs av riksdagen som nu har ansvaret för att se till att det beslutade utgiftstaket kan hållas. För att förverkliga vår politik hade andra förändringar behövt göras än de som regeringen nu aktualiserar i sin tilläggsbudget. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen på tilläggsbudget 1 aktualiserade. Därför är det inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram ett eget förslag till genomarbetad tilläggsbudget.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 100

Regeringen föreslår i proposition 2003/04:100, 2004 års ekonomiska vårproposition, *när det gäller tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004* att riksdagen

5. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier (avsnitt 3.1 och 7.1.1)
6. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning (avsnitt 3.2 och 7.1.8)
7. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag (avsnitt 3.3 och 7.1.9)
8. antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät (avsnitt 3.4 och 7.1.18)
9. antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation (avsnitt 3.5 och 7.1.18)
10. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting (avsnitt 3.6 och 7.1.21)
11. godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör (avsnitt 7.1.1)
12. godkänner att staten förvärvar fastigheten Blåmannen 21 i Stockholms kommun (avsnitt 7.1.2)
13. godkänner att staten utnyttjar en köpoption avseende en ny byggnad för svenska ambassaden i Washington, Förenta staterna (avsnitt 7.1.2)
14. godkänner en ny investeringsplan för Statens fastighetsverk i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 7.1.2)
15. bemyndigar regeringen att 2004 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 7 800 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter, lokaler och mark i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 7.1.2)
16. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet uppförda ramanslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68 500 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 7.1.6)

17. bemyndigar regeringen att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 7.1.8)
18. godkänner vad regeringen förordar om det särskilda anställningsstödet (avsnitt 7.1.10)
19. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 Arbetsmiljöverket besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 450 000 kronor under 2005 (avsnitt 7.1.11)
20. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda ramanslaget 25:18 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning besluta om bidrag till kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 556 068 000 kronor under 2005–2009 (avsnitt 7.1.13)
21. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda ramanslaget 25:73 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om stipendier på Svenska institutets område som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 7.1.13)
22. godkänner att regeringen 2004 på en extra bolagsstämma med AB Svenska Spel verkar för att inestående medel avsedda för konst, teater och andra kulturella ändamål delas ut till regeringen och används för avsedda ändamål (avsnitt 7.1.14)
23. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda ramanslaget 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (avsnitt 7.1.15)
24. godkänner att regeringen inte genomför en fusion av de två aktiebolagen Norecic AB och Bothia Garanti AB (avsnitt 7.1.15)
25. godkänner de riktlinjer för bidrag till installation av hissar som regeringen förordar (avsnitt 7.1.15)
26. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda nya ramanslaget 31:14 Bidrag till installation av hissar besluta om bidrag som medför utgifter på högst 29 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 7.1.15)
27. godkänner de riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter som regeringen förordar (avsnitt 7.1.15)
28. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 260 000 000 kronor under 2005, högst 126 000 000 kronor under

- 2006, högst 70 000 000 kronor under 2007, högst 15 000 000 kronor under 2008 och högst 15 000 000 kronor under 2009 (avsnitt 7.1.16)
29. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 7.1.16)
30. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:5 Miljöforskning ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kronor under 2005, högst 40 000 000 kronor under 2006 och högst 30 000 000 kronor under 2007 (avsnitt 7.1.16)
31. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kronor under 2005–2009 (avsnitt 7.1.16)
32. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget 35:8 Energipolitiskt motiverade internationella klimatinsatser (avsnitt 7.1.17)
33. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 000 000 kronor för de prioriterade vägprojekten E6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås, Rv40 delen Brämhult–Hester, Rv 40 delen Haga–Ljungarum, Rv45 delen Angeredsbron–Älvängen, Rv44 delen Båberg–Väneryr samt Rv49 Skara–Varnhem (avsnitt 7.1.18)
34. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:2 Väghållning och statsbidrag (avsnitt 7.1.18)
35. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 000 000 kronor för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen (avsnitt 7.1.18)
36. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2 300 000 000 kronor (avsnitt 7.1.18)
37. godkänner vad regeringen förordar om avveckling av VTI Utveckling AB (avsnitt 7.1.18)

38. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 220 000 000 kronor under 2005, högst 150 000 000 kronor under 2006, högst 95 000 000 kronor under 2007 och högst 45 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 7.1.19)
39. godkänner vad regeringen förordar om avgiftsintäkter från pass för sällskapsdjur som Statens jordbruksverk tillhandahåller (avsnitt 7.1.19)
40. godkänner vad regeringen förordar om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag (avsnitt 7.1.20)
41. godkänner att ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och lands-ting utgår 2005 (avsnitt 7.1.21)
42. godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag, som står till regeringens disposition, enligt specifikation i tabell 2.1.
43. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 3.7 och 7.1.1)
44. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen anvisar ändrade anslag, som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt specifikation i tabell 2.1.
45. Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2004 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av 50 000 000 kronor (avsnitt 7.1.2).

Proposition 128 Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten

1. Riksdagen godkänner att 55 miljoner kronor från Fonden för den mindre skeppsfarten får tillföras det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att uppdra åt Riksgäldskontoret att utfärda en garanti på motsvarande belopp (avsnitt 4).

Följdmotioner med anledning av proposition 100

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om bilstöd till handikappade.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät.
8. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation.
9. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.
10. Riksdagen avslår regeringens förslag om bemyndigande att under 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 miljoner kronor under 2005–2009.
11. Riksdagen avslår regeringens förslag om bemyndigande att under 2004 besluta om låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 miljoner kronor för vissa vägprojekt.
12. Riksdagen avslår regeringens förslag om bemyndigande att under 2004 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 miljoner kronor för vissa järnvägsinvesteringar.
13. Riksdagen avslår vad regeringen förordar om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag.

2003/04:Fi25 av Maud Olofsson m.fl. (c):

5. Riksdagen beslutar att ej reducera bidrag till kommunerna med 2,6 miljarder kronor på tilläggsbudget samt att minska föreslagen ökning under utgiftsområde 13 till 4,8 miljarder kronor i enlighet med vad som anförs i avsnitt 11.
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514), punkt 10.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag vad gäller sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, punkt 41.

2003/04:Fi26 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ingen höjning bör ske av stödet till de politiska partierna.

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att införa ett nytt bidrag för installation av hissar (förslag nummer 25 och 26) (i denna del).
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att utöka investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder till att omfatta även ombyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till ny bemyndiganderam för anslag 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag om ett tillfälligt sysselsättningsstöd 2005 i tilläggsbudgeten för 2004 (förslag nummer 41).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag nummer 40 angående kapitalstrukturen i statliga bolag och nummer 36 angående låneramar för Euromaint AB, Green Cargo AB och Jernhusen AB i propositionen för tilläggsbudgeten för 2004 i enlighet med vad som anförs i motionen (i denna del).
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma till riksdagen med lagförslag som avgränsar regeringens befogenhet att göra kapitalinsatser i statliga bolag utan att i förväg ha inhämtat riksdagens godkännande.
7. Riksdagen beslutar enligt de anslagsförändringar i tilläggsbudgeten för 2004 som föreslås i nedanstående tabell:

Anslag (kr)	Regeringens förslag i tilläggsbudget för 2004	Anslagsförändringar	Ny ram
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	46 619 000 000	-3 892 000 000	42 727 000 000
48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting	41 542 000 000	2 600 000 000	44 142 000 000

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår yrkande 8 om förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät.
2. Riksdagen avslår yrkande 10 om förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.
3. Riksdagen avslår yrkande 16 om förslag om minskat bemyndigande under utgiftsområde 6 på anslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.

4. Riksdagen avslår yrkande 18 gällande det särskilda anställningsstödet.
5. Riksdagen avslår yrkande 23 om förändrad användning av anslag 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologiskt boende under utgiftsområde 18.
6. Riksdagen avslår yrkande 25 om riktlinjer för bidrag till installation av hissar.
7. Riksdagen avslår yrkande 26 om att införa ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, under utgiftsområde 18.
8. Riksdagen avslår yrkande 27 om riktlinjer för bidrag till investeringsstimulans för vissa ombyggnationer av utrymmen till bostadslokaler.
9. Riksdagen avslår yrkande 31 om ökat bemyndigande för stöd till klimatinvesteringar.
10. Riksdagen avslår yrkande 40 om ändrad kapitalstruktur i statliga bolag.
11. Riksdagen avslår yrkande 41 om tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.
12. Riksdagen beslutar att under utgiftsområde 15 till anslag 25:2 Studiemedel fortsatt anslå 11 441 185 000 kr.
13. Riksdagen beslutar att under utgiftsområde 15 till anslag 25:4 Rekryteringsbidrag fortsatt anslå 1 394 507 000 kr.
14. Riksdagen beslutar att under utgiftsområde 16 till anslag 25:2 Myndighet för skolutveckling fortsatt anslå 94 275 000 kr.
15. Riksdagen beslutar att under utgiftsområde 16 till anslag 25:76 fortsatt anslå 185 151 000 kr.
16. Riksdagen beslutar att inte medge inrättandet av ett nytt anslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, under utgiftsområde 18 och därmed inte anslå 1 000 000 kr för detta ändamål.

2003/04:Fi29 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nödvändiga i att redan 2005 års budget räknas upp och fastställer bemyndiganderamen till en nivå som också inrymmer framtidsåtaganden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att inte utan noggranna överväganden ändra i beslutade förutsättningar för genomförandet av gällande försvarsbeslut.

Följdmotioner med anledning av proposition 128

2003/04: Fi 17 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

1. Riksdagen beslutar att avslå proposition 2003/04:128.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bruttoredovisning av medel på det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i statligt hel- eller delägda bolag.

2003/04: Fi 18 av Lena Ek m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inte tillåta överföring av medel från Fonden för den mindre skeppsfarten till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag.

2003/04: Fi 19 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen avslår proposition 2003/04:128.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en översyn av det fortsatta behovet av och verksamheten inom Fonden för den mindre skeppsfarten.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier

Härigenom föreskrivs att 2, 6 och 8 §§ lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §¹
Partistöd lämnas som mandatbidrag. Varje mandatbidrag utgör 282 450 kronor.

2 §¹
Partistöd lämnas som mandatbidrag. Varje mandatbidrag utgör 333 300 kronor.

6 §²
Parti som vid val till riksdagen fått minst 4 procent av rösterna i hela landet får för varje år för vilket valet gäller ett helt grundstöd. Helt grundstöd utgör 4 928 200 kronor.

6 §²
Parti som vid val till riksdagen fått minst 4 procent av rösterna i hela landet får för varje år för vilket valet gäller ett helt grundstöd. Helt grundstöd utgör 5 803 200 kronor.

8 §³
Parti som avses i 6 eller 7 § får utöver grundstödet tilläggsstöd för varje år för vilket valet gäller med 13 850 kronor för varje vunnet mandat, om partiet är företrätt i regeringen och annars 20 650 kronor

8 §³
Parti som avses i 6 eller 7 § får utöver grundstödet tilläggsstöd för varje år för vilket valet gäller med 16 350 kronor för varje vunnet mandat, om partiet är företrätt i regeringen och annars 24 300 kronor

¹ Senaste lydelse 1996:1533.

² Senaste lydelse 1996:1533.

³ Senaste lydelse 1996:1533.

för varje vunnet mandat.

för varje vunnet mandat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004 men tillämpas från och med det bidragsår som började den 15 oktober 2003.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §⁴

Ansökan om assistansersättning skall göras skriftligen hos den allmänna försäkringskassan. Försäkringskassan får uppdra åt en annan försäkringskassa att handlägga ärendet.

Om någon hos en kommun har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, skall kommunen, om den enskilde kan antas ha rätt till assistansersättning, anmäla detta till försäkringskassan. I sådant fall skall försäkringskassan även utan ansökan pröva frågan om assistansersättning.

Assistansersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än *tre månader* före den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

Assistansersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än *en månad* före den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar eller anmälningar som gjorts före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 1999:819.

3.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §⁵

Handikappersättning och vårdbidrag utges från och med den månad då rätt till förmånen har inträtt.

Vårdbidrag får inte utges för längre tid tillbaka än den månad då ansökan om vårdbidrag gjordes. Handikappersättning får inte utges för längre tid tillbaka än *två år* före ansökningsmånaden.

Vårdbidrag får inte utges för längre tid tillbaka än den månad då ansökan om vårdbidrag gjordes. Handikappersättning får inte utges för längre tid tillbaka än *sex månader* före ansökningsmånaden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om handikappersättning som gjorts före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2001:1110.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stöd till kommuner för anläggande av allmänt tillgängliga telenät med hög överföringskapacitet som har beslutats av länsstyrelsen, ett regionalt självstyrelseorgan enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning eller samverkansorganet i Kalmar och Gotlands län enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 juli 2000–31 december 2005 skall tillgodoföras kommunerna genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för dem enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

1 §⁶

Stöd till kommuner för anläggande av allmänt tillgängliga telenät med hög överföringskapacitet som har beslutats av länsstyrelsen, ett regionalt självstyrelseorgan enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning eller samverkansorganet i Kalmar och Gotlands län enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 juli 2000–31 december 2006 skall tillgodoföras kommunerna genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för dem enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

⁶ Senaste lydelse 2002:1127.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation

Härigenom föreskrivs att 3, 5 och 14 §§ lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skattereduktion skall göras vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2002–2006 års taxeringar.

I underlaget för skattereduktionen ingår utgifter för en anslutning som tas i bruk under perioden den 1 januari 2001–den 31 december 2005 och som är betalda senast vid tidpunkten för ansökan.

En ansökan om skattereduktion skall ha kommit in till Skatteverket senast den 1 mars 2006. Om en ansökan har kommit in senast den 1 mars under taxeringsåret, skall skattereduktionen tillgodoräknas vid debitering av slutlig skatt på grund av taxeringen samma år.

Föreslagen lydelse

3 §⁷

Skattereduktion skall göras vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2002–2007 års taxeringar.

5 §⁸

I underlaget för skattereduktionen ingår utgifter för en anslutning som tas i bruk under perioden den 1 januari 2001–den 31 december 2006 och som är betalda senast vid tidpunkten för ansökan.

14 §⁹

En ansökan om skattereduktion skall ha kommit in till Skatteverket senast den 1 mars 2007. Om en ansökan har kommit in senast den 1 mars under taxeringsåret, skall skattereduktionen tillgodoräknas vid debitering av slutlig skatt på grund av taxeringen samma år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

⁷ Senaste lydelse 2003:823.

⁸ Senaste lydelse 2003:823.

⁹ Senaste lydelse 2003:824.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹⁰

Skatteverket fastställer statsbidragets storlek samt lämnar senast den 25 januari bidragsåret uppgift till varje kommun och landsting om storleken av dess bidrag.

Om anslaget för statsbidraget ändras under pågående bidragsår, skall skatteverket snarast fatta ett nytt beslut om bidragets storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2004.

¹⁰ Senaste lydelse 2003:661.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall *täcka* kostnaden för *en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 36 700 kronor per månad.*

10 §¹¹

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall *motsvara* kostnaden för

- 225 politiska sekreterare under perioden den 1 september 2004–30 juni 2005,
- 335 politiska sekreterare under perioden den 1 juli 2005–30 juni 2006, samt
- 349 politiska sekreterare från den 1 juli 2006.

Vid bestämmande av stödets storlek skall beloppet 46 000 kronor per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2004.

¹¹ Senaste lydelse 2003:1055.

BILAGA 3**Förslag i vårpropositionen och i parti- och kommitémotioner om ändrade ramar och utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för 2004**

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens utom såvitt avser utgiftsområde 24 Näringsliv. Utskottet föreslår där att ett nytt ramanslag 38:22 *Kapitalinsatser i statliga bolag* om 1 miljon kronor anvisas. Det innebär att utskottet föreslår en ram som är 1 miljon kronor högre än regeringens förslag på utgiftsområde 24 Näringsliv. Detta förslag redovisas inte i denna tabell. Partiernas förslag redovisas i jämförelse med propositionens förslag.

Belopp i tusental kronor

Anslag		Budget	Regeringens	Regeringens	m	fp	kd	c
		hittills	förslag	nivå	Fi28	Fi23	Fi27	Fi25
1	Rikets styrelse	7 896 299	40 162	7 936 461				
1 45:1	Sametinget	17 665	-400	17 265				
1 46:1	Allmänna val och demokrati	235 000	-1 100	233 900				
1 90:1	Kungliga hov- och slottsstaten	94 574	300	94 874				
1 90:2	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	618 265	16 000	634 265				
1 90:3	Riksdagens förvaltningskostnader ¹	540 642	14 800	555 442				
1 90:5	Regeringskansliet m.m.	5 460 532	-14 438	5 446 094				
1 90:6	Stöd till politiska partier	131 200	25 000	156 200				
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 198 142	1 500	9 199 642				
2 1:5	Statistiska centralbyrån	429 501	1 500	431 001				
3	Skatt, tull och exekution	8 556 043	21 608	8 577 651				
3 3:1	Skatteverket	5 745 431	21 608	5 767 039				
4	Rättsväsendet	26 432 092	200 000	26 632 092				
4 4:6	Kriminalvården	4 761 044	200 000	4 961 044				
5	Internationell samverkan	1 257 362	0	1 257 362				
5 5:1	Bidrag till vissa internationella organisationer	932 070	-2 100	929 970				
5 5:3	Nordiskt samarbete	9 122	2 100	11 222				

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter.

Belopp i tusental kronor

Anslag		Budget	Regeringens	Regeringens	m	fp	kd	c
		hittills	förslag	nivå	Fi28	Fi23	Fi27	Fi25
8	Invandrare och flyktingar	7 005 146	40 000	7 045 146				
8 12:1	Migrationsverket	616 273	20 000	636 273				
8 12:6	Utresor för avvisade och utvisade	135 556	20 000	155 556				
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	37 665 272	17 500	37 682 772				
9 14:6	Institutet för psykosocial medicin	15 031	500	15 531				
9 16:7	Bilstöd till handikappade	196 000	22 000	218 000				
9 16:8	Kostnader för statlig assistansersättning	10 061 000	-5 000	10 056 000				
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	123 981 002	-17 000	123 964 002				
10 19:3	Handikappersättning	1 224 000	-7 000	1 217 000				
10 19:6	Riksförsäkringsverket	921 595	-10 000	911 595				
13	Arbetsmarknad	61 989 063	7 366 000	69 355 063			-3 892 000	-2 600 000
13 22:1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 742 879	-6 000	4 736 879				
13 22:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	39 253 000	7 366 000	46 619 000			-3 892 000	-2 600 000
13 22:8	Bidrag till administration av grundbeloppet	59 459	6 000	65 459				
15	Studiestöd	21 924 855	-2 500	21 922 355	+2 500	-55 200		
15 25:2	Studiemedel m.m.	11 441 185	-58 700	11 382 485	+58 700	+1 000*		
15 25:4	Rekryteringsbidrag	1 394 507	56 200	1 450 707	-56 200	-56 200*		
16	Utbildning och universitetsforskning	43 962 225	3 000	43 965 225	-1 500	-2 500		
16 25:2	Myndigheten för skolutveckling	94 275	750	95 025	-750	-750*		
16 25:3	Utveckling av skolväsende och barnomsorg	197 894	500	198 394				
16 25:4	Specialpedagogiska institutet	332 820	7 500	340 320				
16 25:7	Särskilda insatser på skolområdet	278 037	-7 500	270 537				
16 25:72	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	1 940 279	-41 000	1 899 279				
16 25:76	Högskoleverket	185 151	750	185 901	-750	-750*		

* Något formellt yrkande presenteras inte i motionen.

Belopp i tusental kronor

Anslag		Budget	Regeringens	Regeringens	m	fp	kd	c
		hittills	förslag	nivå	Fi28	Fi23	Fi27	Fi25
16 25:78	Centrala studiestödsnämnden m.m.	372 315	42 000	414 315		-1 000*		
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 663 960	-1 608	8 662 352				
17 28:39	Stöd till trossamfund	50 750	-1 608	49 142				
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8 798 030	1 000	8 799 030	-1 000		-1 000	
18 31:1	Boverket	151 823	-400	151 423				
18 31:9	Statens va-nämnd	6 737	400	7 137				
18 31:14	Bidrag till installation av hissar (nytt ramanslag)	0	1 000	1 000	-1 000		-1 000	
20	Allmän miljö- och naturvård	3 770 566	0	3 770 566				
20 34:1	Naturvårdsverket	323 434	5 700	329 134				
20 34:4	Sanering och återställning av förorenade områden	329 850	-11 500	318 350				
20 34:7	Internationellt miljösamarbete	66 434	5 800	72 234				
22	Kommunikationer	28 535 012	0	28 535 012				
22 36:1	Vägverket: Administration	1 030 202	-5 000	1 025 202				
22 36:3	Banverket: Administration	773 146	-5 000	768 146				
22 36:4	Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	8 484 123	-15 000	8 469 123				
22 36:12	Rikstrafiken: Trafikupphandling	793 000	5 000	798 000				
22 36:16	Järnvägsstyrelsen	0	20 000	20 000				
23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 278 732	10 000	14 288 732				
23 45:1	Främjande av rennäringen m.m.	37 000	10 000	47 000				
24	Näringsliv	3 490 802	2 100	3 492 902				
24 38:2	Näringslivsutveckling m.m.	249 562	-1 000	248 562				
24 38:3	Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	74 344	-1 000	73 344				
24 38:8	Patentbesvärslagen	15 249	1 000	16 249				

* Något formellt yrkande presenteras inte i motionen.

Belopp i tusental kronor

Anslag		Budget	Regeringens	Regeringens	m	fp	kd	c
		hittills	förslag	nivå	Fi28	Fi23	Fi27	Fi25
24 40:1	Marknadsdomstolen	8 942	1 000	9 942				
24 40:3	Allmänna reklamationsnämnden	23 127	1 100	24 227				
25	Allmänna bidrag till kommuner	73 705 790	-2 600 000	71 105 790		+2 600 000	+2 600 000	+2 600 000
25 48:1	Generellt statsbidrag till kommuner och landsting	44 142 000	-2 600 000	41 542 000		+2 600 000	+2 600 000	+2 600 000
Summa anslagsförändring på tilläggsbudget		148 996 025	5 080 762	154 076 787	±0	+2 542 300	-1 293 000	±0

BILAGA 4Konstitutionsutskottets yttrande
2003/04:KU5yTilläggsbudget för år 2004
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Till finansutskottet

Finansutskottet har vid sitt sammanträde den 20 april 2004 beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) jämte eventuella motioner, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över förslagen beträffande ändring i lagen om statligt stöd till politiska partier (*yrkande 5*), ändring i lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (*yrkande 43*), ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital (*yrkande 11*), ändrade anslag för utgiftsområde 1 Rikets styrelse (*yrkande 42 delvis och yrkande 44*) samt förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag (*yrkande 40*).

Propositionen

Statligt stöd till politiska partier

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier (*yrkande 5*). Ändringarna innebär att såväl mandatbidrag som grundstöd och tilläggsstöd räknas upp. Det medför att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* ökas med 25 000 000 kr (*yrkande 42 delvis*).

Stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (*yrkande 43*). Stödet skall enligt förslaget

beräknas efter normen att det skall motsvara kostnader för 225 politiska sekreterare under perioden den 1 september 2004–30 juni 2005, 335 politiska sekreterare den 1 juli 2005–30 juni 2006 och 349 politiska sekreterare från den 1 juli 2006. Beloppet 46 000 kr per politisk sekreterare och månad skall ligga till grund för beräkningen.

Riksdagsstyrelsen föreslår vidare att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* ökas med 16 000 000 kr och anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* ökas med 14 800 000 kr (*yrkande 44*).

Ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital upphör (*yrkande 11*). Riksgäldskontoret betalar årligen 7 500 kr till Hans Maj:t Konungens hovförvaltning i ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital.

Som skäl för förslaget anför regeringen att alla betalningar till kungahuset bör samordnas under ett anslag. Anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* skall räknas upp i motsvarande mån (*yrkande 42*).

Ändrade anslag för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Regeringen och riksdagsstyrelsen föreslår i övrigt följande ändringar på tilläggsbudget för utgiftsområde 1 Rikets styrelse (*yrkande 42 delvis och yrkande 44*):

TABELL 1. ÄNDRAD RAM OCH ÄNDRADE ANSLAG 2004 FÖR UTGIFTSOMRÅDE 1 RIKETS STYRELSE

Tusental kronor

<i>Anslag</i>	<i>Belopp enligt statsbudget 2004</i>	<i>Förändring av ram/anslag</i>	<i>Ny ram/ Ny anslagsnivå</i>
Rikets styrelse	7 896 299	40 162	7 936 461
45:1 Sametinget	17 665	-400	17 265
46:1 Allmänna val och demokrati	235 000	-1 100	233 900
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	94 574	+ 300	94 874
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	618 265	+ 16 000	634 265
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	540 642	+ 14 800	555 442
90:5 Regeringskansliet m.m.	5 460 532	- 14 438	5 446 094
90:6 Stöd till politiska partier	131 200	+ 25 000	156 200

Förbättrad kapitalstruktur

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner vad regeringen förordar om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag (*yrkande 40*). Förslaget innebär

att behållningen på ett särskilt konto i Riksgäldskontoret vid utgången av 2003 får användas även under 2004 för kapitaltillskott till SJ AB. Regeringen får utnyttja kontot under 2004 genom att tillföra det medel för insatser i av staten hel- eller delägda bolag på de villkor som riksdagen tidigare fattat beslut om med följande två tillägg. Kontot skall ha en kredit på högst 2 000 000 000 kr under 2004. Om krediten utnyttjas skall den ha återbetalats inklusive ränta med extra utdelningar från statligt ägda bolag före utgången av 2004. Den sammanlagda ramen för extra utdelningar som får tillföras kontot höjs därmed till totalt 5 000 000 000 kr för 2003 och 2004.

Som skäl för att knyta en kreditmöjlighet till kontot i Riksgäldskontoret anförs att erfarenheten visat att det tar avsevärd tid att få till stånd väl underbyggda analyser av kapitalstrukturen i olika statliga bolag och att i korrekta former besluta om extra utdelningar. Behovet av att lämna kapitaltillskott kan däremot uppkomma med ganska kort varsel. I sådana situationer kan regeringen behöva ett handlingsutrymme. En lämpligt avpassad kredit knuten till kontot i Riksgäldskontoret anges utgöra en teknisk lösning på detta problem.

Motioner

Stödet till de politiska partierna

I motion *2003/04:Fi26* av Rolf Gunnarsson (m) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ingen höjning bör ske av stödet till de politiska partierna. Motionären framhåller att inget talar för att en höjning bör äga rum nu. Partierna kan effektivisera sina organisationer och sina arbetssätt i likhet med många privata företag och andra i vårt samhälle i dag.

Förbättrad kapitalstruktur

I motion *2003/04:Fi17* av Olle Sandahl m.fl. (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bruttoredovisning av medel på det särskilda kontot i Riksgäldskontoret för insatser i statligt hel- eller delägda bolag (*yrkande 2*). Motionärerna anser bl.a. att alla medel från statligt hel- eller delägda bolag och dessas användning skall passera statsbudgetens inkomst- respektive utgiftssida. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna att en sådan ordning snarast bör åstadkommas för det ifrågakvarande särskilda kontot i Riksgäldskontoret.

I motion *2003/04:Fi27* av Mats Odell m.fl. (kd) föreslås att riksdagen avslår propositionen i nu aktuell del (*yrkande 5 delvis*). Vidare föreslås att riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma till riksdagen med lagförslag som avgränsar regeringens befogenhet att göra kapitalinsatser i statliga bolag utan att i förväg ha inhämtat riksdagens godkännande (*yrkande 6*). Motionärerna anser bl.a. att regeringen på nytt genom sitt förslag försöker begränsa riksdagens inflytande över de statliga bolagen

och beskära riksdagens möjlighet att utöva finansmakten. Enligt motionen innebär förslaget även ytterligare steg mot att permanenta en ordning som sagts vara tillfällig. Detta sker utan att man föreslår den reglering av ordningen som riksdagen efterlyst. Om en kredit knyts till kontot bidrar det enligt motionärerna till att ytterligare försvåra genomlysningen av statsbudgeten och regeringens förvaltning av de statliga bolagen. För att öka öppenheten samt för att inordna modellen för förändringar i statliga bolags kapitalstruktur i statsbudgeten, bör riksdagen stifta en lag som avgränsar kontots användning och beskriver hur de medel som använts skall redovisas i statsbudgeten. En sådan lag bör tydligt avgränsa regeringens befogenhet att göra kapitalinsatser utan att i förväg ha inhämtat riksdagens godkännande. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till en sådan lag.

I motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) föreslås att riksdagen avslår propositionen i nu aktuell del (*yrkande 10*). Motionärerna anför bl.a. att de motsätter sig inrättandet av ett särskilt konto i Riksgäldskontoret avsett för insatser i av staten hel- eller delägda aktiebolag, via vilket medel kan överföras från vinstgivande statliga företag till andra statliga företag. Skälen till detta är flera. För det första är det demokratiskt tveksamt att regeringen på detta vis ges möjlighet att kringgå riksdagen och den normala budgetprocessen. För det andra kan de företag som tvingas till extra utdelningar till kontot skadas. För det tredje innebär systemet ett kringgående av budgetlagens krav på bruttoredovisning.

I motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås att riksdagen avslår propositionen i nu aktuell del (*yrkande 13*). En grundläggande invändning mot förslaget är enligt motionärerna att det står i strid med budgetlagen och är konstitutionellt tvivelaktigt. Motionärerna anser att förslaget om förbättrad kapitalstruktur tillhör den typ av bemyndiganden som riksdagen avsåg att undvika genom införandet av budgetlagen. De anser även att det är uppenbart att den ordning regeringen föreslår leder till att konkurrensen snedvrids på de marknader där statligt ägda företag verkar i konkurrens med privata företag.

Bakgrund

Regeringsformen

I 1 kap. 4 § regeringsformen framgår att riksdagen beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel skall användas. Regeringsformens närmare bestämmelser om finansmakt och budgetreglering finns samlade i 9 kap. Den grundläggande bestämmelsen om finansmakten finns i 2 §, som anger att statens medel inte får användas på annat sätt än riksdagen har bestämt.

I regeringsformens föreskrifter om budgetreglering sägs att riksdagen skall företa budgetreglering för det närmast följande budgetåret eller, om det finns särskilda skäl, för annan budgetperiod. Riksdagen skall, på förslag av rege-

ringen, i en statsbudget bestämma till vilka belopp statsinkomsterna skall beräknas och anvisa anslag till angivna ändamål. För löpande budgetår kan riksdagen, enligt 9 kap. 5 § regeringsformen, på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra anslag och anvisa nya anslag.

Huvudregeln om regeringens behörighet är att statens medel och dess övriga tillgångar står till regeringens disposition, men att riksdagen i den omfattning som behövs fastställer grunder för förvaltningen av statens egendom och förfogande över den. Regeringen får t.ex. inte utan riksdagens bemyndigande ta upp lån eller i övrigt ikläda staten ekonomiska förpliktelser.

Riksdagen får emellertid enligt 9 kap. 2 § bestämma att statsmedel skall tas i anspråk i annan ordning än genom budgetreglering genom s.k. specialdestination. Riksdagen har samma formella inflytande över specialdestinationer som över anslagen.

Lag om statsbudgeten (budgetlagen)

I 17 § budgetlagen framgår att statens inkomster och utgifter skall budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten, den s.k. bruttoredovisningsprincipen. Utgifter får dock redovisas netto på anslag om inkomsterna från en verksamhet endast bidrar till att täcka verksamhetens kostnader (17 §). I 18 § budgetlagen framgår att en verksamhet där statens kostnader helt skall täckas med verksamhetens intäkter inte skall budgeteras och inte heller redovisas på anslag eller inkomstitlar. Inkomsterna regleras också i 9 §, där begreppet definieras, och i 30 §, som säger att om riksdagen har beslutat om försäljning av egendom skall inkomsten redovisas mot en inkomstitel på statsbudgeten, om inte riksdagen bestämmer annat.

Behandlingen av frågor om förbättrad kapitalstruktur i föregående års tilläggsbudget

Med anledning av regeringens förslag i 2003 års ekonomiska vårproposition godkände riksdagen (bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235) att, i samband med en översyn av kapitalstrukturen i statligt ägda bolag, högst 3 000 000 000 kr i form av extra utdelningar från de statliga bolagen 2003 fick överföras till ett särskilt konto i Riksgäldskontoret och användas för insatser i av staten hel- eller delägda bolag. Förslaget innebar att riksdagens godkännande för en kapitalinsats skulle inhämtas, men i undantagsfall, där beslut inte kan vänta, föreslogs att regeringen avseende mindre belopp skulle bemyndigas att utan dröjsmål göra nödvändiga kapitalinsatser. I dessa fall skulle riksdagens medgivande inhämtas i efterhand.

I yttrande (2002/03:KU6y) till finansutskottet gjorde konstitutionsutskottet vissa uttalanden angående den beslutsform för kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären som föreslogs i propositionen. Utskottet ansåg att regeringens förslag borde modifieras på ett par punkter. För det första borde bemyndigandet inte innebära att regeringen i brådska fall och för smärre belopp får besluta om kapitalinsatser. Utskottet uttalade att riksdagen i varje

enskilt fall bör besluta om kapitalinsatser. För det andra borde enligt utskottet bemyndigandet tidsbegränsas. Vidare uttalade utskottet att kontots varaktighet dessutom bör bli föremål för riksdagens årliga prövning. Slutligen borde det enligt utskottet tydligt framgå av riksdagens beslut att maximalt 3 000 000 000 kr fick överföras till det särskilda kontot. Utskottet anförde slutligen att det kan finnas anledning att i lämpligt sammanhang närmare överväga formerna för kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären. Om regeringen menar att det skall finnas en permanent särskild ordning för sådana beslut bör den återkomma till riksdagen med förslag om hur en sådan ordning bör regleras. En lämplig tidpunkt att behandla frågan vore att ta upp den i samband med den i Regeringskansliet pågående översynen av budgetlagen.

I betänkandet med anledning av 2003 års ekonomiska vårproposition (bet. 2002/03:FiU21) ställde sig finansutskottet bakom vad konstitutionsutskottet hade anført i det nyss redovisade yttrandet. Finansutskottet tillade vidare bl.a. att underskott inte får uppkomma på kontot, dvs. att någon kredit inte skall vara knuten till kontot. I den mån kapitaltillskott behövs och de ej kan finansieras med tillgängliga medel på kontot bör tillskottet, enligt vad finansutskottet yttrade, i stället tillskjutas genom att ett anslag anvisas över statsbudgeten. Finansutskottet föreslog att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet anført. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2002/03:235).

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Stöd till politiska partier och till riksdagens ledamöter m.m.

Som regeringen framhållit har en eftersläpning skett beträffande det statliga partistödet. Eftersläpningen bör nu korrigeras. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier och om höjning av det berörda anslaget.

Utskottet tillstyrker vidare förslaget om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen och om höjning av berörda anslag.

Motion 2003/04:Fi26 avstyrks.

Utskottet har ingen erinran avseende regeringens förslag att Riksgäldskontorets betalning av årlig ränta på kung Karl XIII:s hemgiftskapital till Konungens hovförvaltning upphör. Utskottet tillstyrker förslaget om en motsvarande höjning av anslaget till Kungliga hov- och slottsstaten.

Utskottet har inte någon erinran mot övriga förslag om ändrade anslag inom utgiftsområdet.

Förbättrad kapitalstruktur

Konstitutionsutskottet erinrar om vad utskottet tidigare har uttalat om att det finns goda skäl att underlätta kapitalomstruktureringar i den statliga företagssfären.

När det gäller beslutsformen för sådana kapitalomstruktureringar vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande och hänvisar till det yttrande (2002/03:KU6y) som utskottet avgett i samband med behandlingen av tilläggsbudget för år 2003.

I sammanhanget vill utskottet särskilt erinra om vikten av att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en permanent ordning för kapitalomstruktureringen i den statliga företagssfären, om regeringen menar att erfarenheterna hittills talar för att en sådan ordning bör finnas.

Stockholm den 13 maj 2004

På konstitutionsutskottets vägnar

Gunnar Hökmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Hökmark (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Mats Berglind (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp) och Inger Jarl Beck (s).

Avvikande mening

Förbättrad kapitalstruktur

Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c) och Nils Fredrik Aurelius (m) anför:

Vi anser att finansutskottet bör avstyrka regeringens förslag om förbättrad kapitalstruktur. En grundläggande invändning är att förslaget står i strid med budgetlagen och är konstitutionellt tvivelaktigt.

En annan invändning gäller användandet av bemyndigande på finansmaktens område. En viktig motivering för budgetlagen var att den ersatte en uppsjö av bemyndiganden som riksdagen givit regeringen. Bemyndigandena var av den omfattningen att det var svårt att få en önskvärd överblick, och det förelåg risk för att det kunde uppstå oklarhet om vad riksdagen hade beslutat. Det fanns behov av reglering på finansmaktens område som låg mellan regeringsformens och riksdagsordningens generella regler och de detaljerade och överblickbara bemyndigandena. Vid sidan om bemyndigandena fanns dessutom en rikt utvecklad praxis som det sågs behov av att kodifiera. Förslaget i vårpropositionen om förbättrad kapitalstruktur tillhör den typ av bemyndiganden som riksdagen avsåg att undvika genom införandet av budgetlagen.

Vi vill vidare betona den betydelse som principerna om bruttoredovisning och fullständig budgetproposition har för att riksdagen skall kunna utöva sin grundlagsreglerade finansmakt. Regeringsförslaget innebär ett kringgående av budgetlagens krav på bruttoredovisning och utgör därmed ett flagrant brott mot budgetlagens bestämmelser.

Den modell som regeringen införde 2003 riskerar få en permanent karaktär eftersom det även i framtiden kommer att finnas behov av att göra förändringar i kapitalstrukturen i statliga företag. För att öka öppenheten samt för att inordna modellen för förändringar i statliga bolags kapitalstruktur i statsbudgeten, bör riksdagen, i enlighet med vad utskottet redan förra året i yttrande 2002/03:KU6y anförde, stifta en lag som avgränsar kontots användning och beskriver hur de medel som använts skall redovisas i statsbudgeten.

Nu vill regeringen höja ramen för de medel som skall få avsättas på det speciella kontot i Riksbanken genom att knyta en kredit till kontot. Det argument som anförs är behovet av snabbhet. Den sakliga innebörden är att regeringen vill utöka ramen från tre till fem miljarder kronor. I än högre grad vill regeringen tydligen agera utanför den normala budgetprocessen. Av samma skäl som vi ursprungligen motsatte oss införandet av detta konto motsätter vi oss starkt dess utbyggnad.

Särskilda yttranden

Anslagsförändringar på tilläggsbudget

Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp) anför:

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Detta avlogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en marginal på 8 miljarder kronor vilket betyder att om vårt förslag hade vunnit riksdagens gillande skulle flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte ha varit nödvändiga. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget.

Av samma skäl kommer vi inte att delta i den fortsatta behandlingen av den nu föreliggande tilläggsbudgeten bortsett från frågan om kapitalstruktur.

Anslagsförändringar på tilläggsbudget

Ingvar Svensson (kd) anför:

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avlogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Av samma skäl kommer vi inte att delta i den fortsatta behandlingen av den nu föreliggande tilläggsbudgeten bortsett från frågan om kapitalstruktur.

BILAGA 5Försvarsutskottets yttrande
2003/04:FöU4yTilläggsbudget för 2004 – utgiftsområde
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Försvarsutskottet är berört av regeringens förslag punkt 16 om sänkning av bemyndiganderamen med fyra miljarder kronor för anslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling jämte två motioner som tar upp bemyndigandefrågor.

Utskottet noterar *regeringens förslag* att bemyndiganderamen för innevarande budgetår sänks med fyra miljarder kronor från 72 500 000 000 kr till 68 500 000 000 kr och vill uttrycka oro för den misstro mot den politiska processen som hanteringen kan leda till. Utskottet menar att det är ytterst angeläget att en nivå som tillåter såväl framtidssatsningar som kompetensuppbyggnad snarast fastställs. Därmed ökas handlingsfriheten och minskas de framtida bindningarna för materielanskaffning. Detta bör enligt utskottet *ges regeringen till känna*. Utskottet *tillstyrker Centerpartiets och avstyrker Moderata samlingspartiets motionsyrkanden såvitt avser beställningsbemyndiganden* inom utgiftsområde 6.

Utskottet utgår från att i det underlagsarbete som nu sker inför det kommande försvarsbeslutet görs ansträngningar för att finna en bred uppgörelse mellan de politiska partierna. Försvarsberedningens arbete bör omfatta flera olika ekonomiska alternativ, varav ett är en minskning på sex miljarder kronor. De olika alternativen bör beredas mot bakgrund av de säkerhets- och försvarspolitiska bedömningar som nu sker inom ramen för arbetet inför försvarsbeslutet.

Avvikande meningar har lämnats av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Regeringen

Finansplanen

Regeringen anför i finansplanen att Försvarsberedningen skall genomföras med utgångspunkten att den skall leda till betydande kostnadsminskningar. Ett av huvudalternativen i Försvarsberedningens arbete skall vara en besparing på sex miljarder kronor. För att skapa handlingsfrihet och underlätta omställningen begränsas försvarets beställningsbemyndiganden 2004.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 18 376 147 000 kr. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 72 500 000 000 kr.

Regeringen föreslår att den bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 68 500 000 000 kr efter 2004.

För att skapa handlingsfrihet inför det kommande försvarsbeslutet avseende försvarets inriktning åren 2005–2007 anser regeringen att det är nödvändigt att minska de framtida bindningarna som görs i fråga om materielanskaffning. Det är därför motiverat att redan nu sänka bemyndiganderamen i avvaktan på beslut om framtida anslagsnivåer.

Av dessa skäl anser regeringen att bemyndiganderamen för anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* bör sänkas till 68 500 000 000 kr.

Motionerna

Bemyndiganderamen

I *Moderata samlingspartiets kommittémotion Fi28 (m)* av Mikael Odenberg m.fl. framhålls att ett av huvudalternativen i det kommande försvarsbeslutet enligt vårpropositionen skall vara en besparing på sex miljarder kronor. Besparingen förbereds redan nu genom att begränsa beställningsbemyndiganden under anslag 6:2 med fyra miljarder kronor 2004. Därtill läggs en utgiftsbe-gränsning på ca en miljard kronor under 2004. Detta sker under en känslig övergångsperiod från det mobiliserande till det insatsberedda försvaret och ger fel signaler till Försvarsmakten. Moderaterna anser inte att det är riktigt att nu förändra förutsättningarna för försvaret. Moderaterna motsätter sig därför det minskade beställningsbemyndigandet (*yrkande 3*).

I *Centerpartiets kommittémotion Fi29 (c)* av Eskil Erlandsson m.fl. framhålls att i diskussionerna mellan regeringen och dess samarbetspartier inför den ekonomiska vårpropositionen dök det upp frågor som rör försvarsområdet. Bland annat har detta utmynnat i en minskad bemyndiganderam för försvarets materielbeställningar.

Centerpartiet gjorde i samband med försvarsbeslutet en överenskommelse med regeringen om innehållet i beslutet och inriktningen under perioden fram till nästa försvarsbeslut. Självklart anser Centerpartiet att ingångna uppgörelser ska fullföljas för att skapa arbetsro för försvaret att fullfölja de politiska besluten och för att lägga en god grund för det fortsatta omställningsarbetet.

Det fortsatta omställningsarbetet är helt beroende av att medborgare, anställda i försvaret, värnpliktiga och politiker kan lita på förutsättningarna. Därför vill Centerpartiet inskräpa det nödvändiga i att inte förändra innehållet i försvarsbeslutet utan dess medverkan.

Centerpartiet är mycket kritiskt till den förändring av bemyndiganderamen som förefaller vara följden av regeringens överläggningar med Miljöpartiet. Enligt partiets uppgifter behöver det dock inte förändra inriktningen i försvarsbeslutet under innevarande år.

Skulle bemyndiganderamen sänkas permanent skulle det däremot ställa till kännbara problem för Försvarsmakten. Möjligheten att satsa på viktiga framtidsprojekt skulle hotas om en allt större del av resurserna behöver läggas på gamla åtaganden. Så får det inte gå till.

Bemyndiganderamen måste ha en sådan omfattning att det finns utrymme för beställningar som gynnar kompetensuppbyggnad och materielutveckling. Därför måste ramen räknas upp och fastställas till att åter omfatta framtidsansatser i 2005 års budget. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 1*).

Det är Centerpartiets förhoppning att riksdagen korrigerar den olyckliga hanteringen av bemyndiganderamen. Samtidigt är det angeläget att detta inte inträffar igen. Regeringen bör därför avstå från att föreslå förändrade förutsättningar för det innevarande försvarsbeslutet utan att göra mycket noggranna överväganden. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 2*).

Anslagsnivåer i det kommande försvarsbeslutet

I några motioner tas – utan några specifika yrkanden – frågan upp om arbetet inför det kommande försvarsbeslutet och de framtida anslagsnivåerna för försvaret.

I *Moderata samlingspartiets partimotion Fi22 (m)* framhålls att det svenska försvaret står inför genomgripande förändringar. Omdaning från gårdagens invasionsförsvar till morgondagens insatsförsvar kommer att vara förenad med betydande omställningskostnader.

Moderaterna kommer i Försvarsberedningen att eftersträva en bred uppgörelse i syfte att säkerställa Sveriges möjligheter att både trygga det nationella oberoendet och uppfylla förpliktelser i ett internationellt sammanhang.

Moderaterna anser också att systemet för finansiering av internationella militära insatser behöver ändras och ses som en del av vårt samlade internationella åtagande.

Det är av stor vikt att Sverige kan bidra till att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kan få trovärdighet genom ökad militär förmåga. Sverige måste kunna bidra med sin del. Moderaterna återkommer till frågan om anslagsnivåerna när underlaget från Förvarsberedningen föreligger.

I *Folkpartiet liberalernas partimotion Fi23 (fp)* redovisas en utgiftsförändring på minus 1,5 miljarder kronor för försvaret under 2005 resp. 2006. Det anförs att mera detaljerade ställningstaganden kommer att ske i höst inför budgeten för 2005.

I *Centerpartiets partimotion Fi25 (c)* framförs att vad gäller överenskommelsen mellan regeringen och Miljöpartiet om att en minskad försvarsbudget med sex miljarder skall vara ett huvudalternativ i Förvarsberedningens arbete inför höstens försvarsbeslut, så förutsätter Centerpartiet att de ekonomiska alternativ som utreds i Förvarsberedningen utreds på ett likvärdigt sätt.

Utgångspunkten måste vara vad det säkerhetspolitiska läget kräver, inte vilka önskemål regeringens samarbetspartier har.

Utskottet

Bemyndiganderamen

Regeringen föreslår i tilläggsbudget till statsbudgeten för 2004 en *sänkning av bemyndiganderamen* för anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Regeringen föreslår att bemyndiganderamen sänks med fyra miljarder kronor.

Utskottet har vid olika tillfällen under de senaste åren särskilt behandlat frågor om *beställningsbemyndiganden inom försvaret*. I försvarskommitténs betänkande 2003/04:FöU6 Styrning av det militära försvaret framhålls sålunda.

I *finansutskottets* betänkande 2003/04:FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003 anförs bl.a. följande.

I propositionen om budgetlagen (prop. 1995/96:220, s. 36) anförde regeringen att ett bemyndigande är liktydigt med att anslag så småningom måste anvisas. Därför, anförde regeringen, är det naturligt att beslut om omfattningen av och ändamålet med ett bemyndigande prövas lika noga som ett anslagsbeslut.

Vidare framhåller försvarskommittén i sitt betänkande 2003/04:FöU6 Styrning av det militära försvaret.

Det nuvarande systemet med s.k. objektsramar har varit informativt och ändamålsenligt men bör utvecklas genom att riksdagen informeras om vilka materielobjekt m.m. som ingår i bemyndiganderamen för materiel, anläggningar, forskning och teknikutveckling så att det blir jämförbart mellan anslag och bemyndiganderam. Det bör även finnas en jämförbarhet mellan dessa och investeringsplanen. Riksdagen ges därmed möjlighet att i budgetberedningen ta ställning till större projekt.

Försvarspolitiken anser att budgetpropositionens redovisning av beställningsbemyndigandena och den därav planerade anskaffningen av materiel, anläggningar och forskning bör utvecklas - - - - - utredningen om styr- och finansieringsformerna inom försvaret skall enligt direktiven analysera och utvärdera tillämpningen av systemet med beställningsbemyndiganden inom försvaret.

Utskottet har vid sin beredning av ärendet fått en särskild föredragning av tjänstemän från Förvarsdepartementet om dessas bedömning i nuvarande läge av konsekvenserna av den föreslagna sänkningen av bemyndiganderna.

Ett nytt riksdagsbundet flerårigt försvarsbeslut planeras att fattas under slutet av år 2004. Utskottet avser att i sin beredning av detta fästa särskild uppmärksamhet på beställningsbemyndigandena liksom dessas samband med materielanslag och objektsramar. Utskottet noterar *regeringens förslag* att bemyndiganderna för innevarande budgetår sänks med fyra miljarder kronor från 72 500 000 000 kr till 68 500 000 000 kr och vill uttrycka oro för den misstro mot den politiska processen som hanteringen kan leda till. Utskottet menar, med stöd i formuleringen i tilläggsbudgeten, att det är ytterst angeläget att en nivå som tillåter såväl framtidssatsningar som kompetensuppbyggnad snart fastställs. Därmed ökas handlingsfriheten och minskas de framtida bindningarna för materielanskaffning. Detta bör *ges regeringen till känna*. Vad utskottet har anfört innebär att utskottet *tillstyrker motion Fi29 (c) yrkandena 1 och 2 och avstyrker motion Fi28 (m) yrkande 3* om beställningsbemyndiganden inom utgiftsområde 6.

Framtida anslagsnivåer

Regeringen har i propositionen – utan särskilt yrkande – anfört att Förvarsberedningen skall genomföras med utgångspunkten att den skall leda till betydande kostnadsminskningar och att ett av huvudalternativen i arbetet skall vara en besparing på sex miljarder kronor. I flera motioner behandlas också frågan om arbetet inför försvarsbeslutet med de framtida anslagsnivåerna för försvaret. Dessa motioner innehåller inga särskilda yrkanden om detta. Men med hänsyn till att frågan aktualiseras av såväl regeringen som i motioner vill utskottet anföra följande.

Utskottet utgår från att i det underlagsarbete som nu sker inför det kommande försvarsbeslutet görs ansträngningar för att finna en bred uppgörelse mellan de politiska partierna. Förvarsberedningens arbete bör omfatta flera olika ekonomiska alternativ, varav ett är en minskning på sex miljarder kronor. De olika alternativen bör beredas mot bakgrund av de säkerhets- och försvarspolitiska bedömningar som nu sker inom ramen för arbetet inför försvarsbeslutet.

Stockholm den 13 maj 2004

På försvarskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Ola Rask (s), Michael Hagberg (s), Erling Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Berndt Sköldestig (s), Rolf Gunnarsson (m), Britt-Marie Lindkvist (s), Heli Berg (fp), Åsa Lindestam (s), Peter Jonsson (s), Lars Ångström (mp), Marie Nordén (s) och Nils Oskar Nilsson (m).

Avvikande meningar

1. Ola Sundell, Rolf Gunnarsson och Nils Oskar Nilsson (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss.

Då riksdagen beslutat innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa hela vårt budgetförslag, trots att, om detta blivit riksdagens beslut, nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat. De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken. På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför i motion Fi22 förslag på andra åtgärder inom försvarsutskottets område.

Förslaget på tilläggsbudget att minska Försvarsmaktens bemyndigande föregriper Försvarsberedningens arbete och därmed det kommande försvarsbeslutet. Besparingar förbereds redan nu genom att begränsa beställningsbemyndiganden under anslag 6:2 med 4 miljarder kronor 2004. Därtill läggs en utgiftsbegränsning med ca 1 miljard kronor under 2004. Inte heller åtgärdas de kända brister som är ett arv från föregående och nuvarande försvarsbeslutsperioder.

Detta är i grunden oacceptabelt och sker under en känslig övergångsperiod från det mobiliserande till det insatsberedda försvaret och ger fel signaler till Försvarsmakten. Den nödvändiga omstruktureringen mot ett mindre försvar med hög insatsberedskap är på väg att misslyckas. I stället för att underlätta och stödja fördröjer regeringen förändringen genom det minskande bemyndigandet och utgiftsbegränsningar för 2004.

Vi anser inte att det är riktigt att nu förändra förutsättningarna för försvaret. Vi motsätter oss därför det minskade beställningsbemyndigandet.

2. Allan Widman och Heli Berg (båda fp) anför:

Folkpartiet liberalerna delar inte utskottsmajoritetens uppfattning att en större bemyndiganderam ökar handlingsfriheten och minskar de framtida bindningarna för materielanskaffning. Slutsatsen i sig understryker den av Riksdagens revisorer nyligen framförda synpunkten att budgetpropositionerna på denna punkt bör bli mera pedagogiska.

I övrigt hänvisar vi till den av Folkpartiet liberalerna väckta partimotion Fi 23.

3. Berit Jóhannesson (v) och Lars Ångström (mp) anför:

Vi delar inte majoritetens uppfattning att en reduktion av beställningsbemyndigandet med 4 miljarder kronor i år skulle skapa misstro mot den politiska beslutsprocessen. Denna reduktion förändrar inte inriktningen i försvarsbeslutet under innevarande år. Reduceringen föregriper inte heller kommande ställningstagande till Försvarsmaktens långsiktiga materielförsörjning. Åtgärden skapar enligt vår mening i stället ett ökat utrymme för de politiska övervägandena inför höstens riksdagsbeslut om försvarets inriktning 2005–2007. Överläggningarna mellan riksdagens partier i denna och i övriga försvarspolitiska frågor fortsätter enligt den överenskomna politiska berednings- och beslutsprocessen.

Vi har därmed ingen erinran mot regeringens förslag att bemyndiganderna för innevarande budgetår sänks med 4 miljarder kronor från 72 500 000 000 till 68 500 000 000 kr.

BILAGA 6Socialförsäkringsutskottets protokollsutdrag
prot. utdrag 2003/04:34.2RIKSDAGEN
SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTETUtdrag ur
PROTOKOLL 2003/04:34
Sammanträdesdag: 2004-05-13
Sammanträdestid: 09.00 – 11.10
Närvarande: se bil. 1

§ 2 Yttrande till finansutskottet – 2004 års ekonomiska vårproposition, tilläggsbudget

Fortsätts behandlingen om fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2003/04:100 2004 års ekonomiska vårproposition, såvitt avser tilläggsbudgeten:

- förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag (punkt 7)
- förslag till tilläggsbudget för 2004 utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar,
- förslag till tilläggsbudget för 2004 utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Utskottet beslutar att genom protokollsutdrag till finansutskottet tillstyrka regeringens förslag till tilläggsbudget i behandlade delar.

I beslutet deltar inte m-, fp-, kd- och c-ledamöterna.

M-, fp-, kd-, och c-ledamöterna avger särskilda yttranden, se bilaga 2.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.


Vid protokollet

Kerstin Stridsberg

Justerad den 13 maj 2004

Tomas Eneroth

Rätt utdraget intygar:

Exp. 2004-05-13
FiU

Bilaga 2 till protokoll 2003/04:34**Särskilda yttranden***Moderaterna*

Moderata samlingspartiet tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss.

Eftersom riksdagen har beslutat innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa hela vårt budgetförslag – trots att om detta blivit riksdagens beslut – nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken.

På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför i motion 2003/04:Fi22 förslag på andra åtgärder inom socialförsäkringsutskottets område.

Folkpartiet

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Detta avlogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller, som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en marginal på åtta miljarder kronor, vilket betyder att om vårt förslag vunnit riksdagens gillande, hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga.

Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. Av dessa skäl avstår vi från att delta i beslutet om tilläggsbudget 1 för 2004.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avlogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Av samma skäl deltar vi inte heller i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004; den nu föreliggande tilläggsbudgeten 1. Den är Socialdemokraternas försök att hantera alla egna felbudgeteringar som gjordes hösten 2003. Därtill gäller att det inte finns någon möjlighet för oppositionspartierna att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varpå följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av Socialdemokraternas felbudgeteringar.

Centerpartiet

Centerpartiets budgetförslag för 2004 avlogs av riksdagen. Således är det de partier vars budgetförslag antogs som nu har ansvaret för att se till att beslutade utgiftstak kan hållas. För att förverkliga vår politik hade andra förändringar behövt göras än de som regeringen nu aktualiserar i sin tilläggsbudget. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Därför är det inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram eget förslag till genomarbetad tilläggsbudget.

BILAGA 7**Socialutskottets yttrande**
2003/04:5y**Tilläggsbudget till statsbudgeten för
budgetåret 2004****Till finansutskottet**

Finansutskottet har den 20 april 2004 berett bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till förslagen rörande tilläggsbudget för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (yrkande 42, delvis), regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning (yrkande 6) och förslag om att bemyndiga regeringen att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar i avsnitt 7.1.8 (yrkande 17) jämte motion 2003/04:Fi23 (fp) yrkande 6.

**Utgiftsområdet 9 Hälsovård, sjukvård och
social omsorg****Propositionen****14:6 Institutet för psykosocial medicin**

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 15 031 000 kr.

Regeringen föreslår nu att anslaget ökas med 500 000 kr.

Regeringen anför att det är angeläget att stärka skolornas arbete med att främja elevers psykiska hälsa och att därmed minska risken för självmord. Institutet för psykosocial medicin har ett särskilt ansvar inom suicidforskning och suicidprevention. För att möjliggöra stärkta självmordspreventiva insatser i skolan föreslås anslaget 14:6 *Institutet för psykosocial medicin* ökas med 500 000 kr.

16:7 Bilstöd till handikappade

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 196 000 000 kr.

Regeringen föreslår nu att anslaget ökas med 22 000 000 kr.

Bilstödet för handikappade är ett viktigt medel för att uppnå regeringens mål för handikappolitiken. För att förkorta väntetiderna för bidrag anser regeringen att anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade* bör ökas med 22 000 000 kr.

Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas. Finansiering föreslås också ske genom att de under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp uppförda anslagen 19:3 *Handikappersättningar* och 19:6 *Riksförsäkringsverket* minskas.

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning

16:8 Kostnader för statlig assistansersättning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 10 061 000 000 kr.

Regeringen föreslår en lagändring innebärande att assistansersättning inte får lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad då ansökan eller anmälan gjorts. Anslaget föreslås därmed minskas med 5 000 000 kr.

I 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS) anges att assistansersättning inte får lämnas för längre tid än tre månader före den månad då ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Riksförsäkringsverket (RFV) har i sin rapport Översyn av ersättningen för personlig assistans – LASS bl.a. föreslagit en ändring i 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning som innebär att assistansersättning lämnas tidigast fr.o.m. den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

RFV:s rapport har remitterats till berörda myndigheter, kommuner, handikapporganisationer, brukarkooperativ och serviceorganisationer. En förteckning över remissinstanserna samt en remissammanställning med anledning av det aktuella förslaget finns tillgänglig hos Socialdepartementet (dnr S1999/706/ST).

Regeringen anför att vid lagens tillkomst var det befogat att ha en regel med innebörden att assistansersättning fick lämnas upp till tre månader före den månad ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Initialt kunde det befaras att tillgång till information om rätten till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och assistansersättning enligt LASS skulle kunna vara bristfällig. Dessa lagar har nu gällt sedan den 1 januari 1994 och information om rätten till insatser och assistansersättning anses i dag fungera tillfredsställande. Det finns således inte anledning att på grund av bristande tillgång till information behålla en

retroaktivitet om tre månader inom assistansersättningen. Mot denna bakgrund anser regeringen att en månads retroaktivitet inom assistansersättningen kan anses som rimlig. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.2 i propositionen.

Som ett resultat av denna ändring kan anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas med 5 000 000 kr. Denna minskning bidrar till att finansiera höjningen av anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

Överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus

Regeringen föreslår att den får godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland angående Salberga sjukhus. Enligt överenskommelsen skall landstinget till staten betala 1 000 000 kr. Därmed sker en slutlig reglering av statens fordran på landstinget i anledning av Salberga sjukhus. Det inbetalda beloppet skall föras till inkomsttitel 2811 *Övriga inkomster av statens verksamhet*.

I samband med mentalsjukvårdsreformen 1966 övertog Västmanlands läns landsting den 1 januari 1967 från staten bl.a. Salberga sjukhus, ett specialsjukhus för vård av psykiskt utvecklingsstörda, som vid denna tidpunkt hade ca 500 vårdplatser. Mot bakgrund av det stora antalet vårdplatser vid sjukhuset förutsattes att sjukhuset även skulle utnyttjas av andra sjukvårdshuvudmän.

Enligt ett avtal med staten övertog landstinget sjukhuset under det särskilda villkoret att landstinget, för egen del och för övriga berörda sjukvårdshuvudmän, till staten skulle erlagga ett belopp av 8,50 kr per vård dag vid sjukhuset, till dess staten erhållit 31 miljoner kronor. Detta belopp motsvarade restvärdet på byggnader och utrustning vid övertagandet. De sjukvårdshuvudmän som nyttjade sjukhuset skulle med denna metod få svara för avskrivningen av restvärdet i den omfattning de hade patienter på sjukhuset.

Av statens ursprungliga fordran på landstinget återstår för närvarande ca 11,5 miljoner kronor. Enligt landstinget har avvecklingskostnaderna för Salberga sjukhus varit betydande. Till detta skall läggas kostnaderna i dag för den tomma fastigheten.

Enligt en preliminär överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland skall landstinget till staten inbetala en miljon kronor. I och med denna inbetalning sker en slutlig reglering av statens fordran på landstinget i anledning av Salberga sjukhus. Detta innebär att staten efterger en del av sin fordran, varför det krävs ett bemyndigande från riksdagen för att regeringen slutligt skall kunna godkänna överenskommelsen.

Motionen

I motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om bilstöd till handikappade (*yrkande 6*).

Motionärerna konstaterar att anslaget för 2003, till följd av tidigare eftersläpningar, var förbrukat i början av augusti. Då 600 ärenden av denna orsak sköts upp och en mycket stor utbetalning skedde i januari 2004 beräknas nu årets anslag vara förbrukat under sommaren, varför ryckigheten kommer att upprepas nästa år. Motionärerna anser det mycket angeläget att det utredningsarbete som nu pågår leder till att det blir ett slut på den ryckighet och dåliga service som de funktionshindrade utsatts för. Detta måste också beaktas i arbetet med regeringens förslag till budget för 2005.

Socialutskottets ställningstagande

Inledningsvis erinrar utskottet om det tillkännagivande som utskottet föreslog, och som riksdagen ställde sig bakom, angående reglerna för och tillämpningen av bilstödet i samband med behandlingen av budgetpropositionen jämte motionerna för 2002 (bet. 2001/02:SoU1 s. 104 f., rskr. 2001/02:94). Utskottet konstaterade då att en förändring av gällande regelsystem syntes nödvändig. Ett flertal motioner tog upp olika problem som var förenade med reglerna för bilstöd till handikappade. Omständigheter som borde beaktas vid en översyn som borde föregå en ändring av regelsystemet gäller bl.a. kriterierna för bilstöd, förutsättningarna för anpassningsbidrag, nödvändigheten av körkortskrav för personer berättigade till statlig assistansersättning, åldersgränserna samt nivån på grundbidrag och anpassningsbidrag. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle vidta åtgärder i syfte att effektivisera och förbättra tillämpningen av bilstödet till handikappade. Utskottet förväntade sig att regeringen under 2002 återkom till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits.

Utskottet återkom till frågan även vid behandlingen av budgetpropositionen för år 2003 (bet. 2002/03:SoU1 s. 61). Utskottet konstaterade då att någon redovisning i enlighet med tillkännagivandet ditills inte lämnats. Utskottet förutsatte att regeringen snarast skulle återkomma i frågan.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 (bet. 2003/04:SoU1 s. 83) kunde utskottet konstatera att regeringen slutligen tillkallat en utredare för att göra en översyn av regler och tillämpning för bilstöd till personer med funktionshinder samt lämna förslag till ett effektivare och förbättrat system för bilstöd. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2004.

Utskottet delar uppfattningen i motion 2003/04:Fi23 (fp) yrkande 6 att det är mycket angeläget att det utredningsarbete angående bilstödet som nu pågår leder till att det blir slut på den ryckighet och osäkerhet som de som är berättigade till bilstöd utsatts för. Riksdagen bör dock inte föregripa utredningens kommande förslag, vilket skall presenteras i slutet av detta år. Något tillkännagivande behövs inte. Utskottet tillstyrker den nu föreslagna medelförstärkningen av anslaget 16:7 Bilstöd till handikappade. Utskottet noterar samtidigt att statsrådet Andnor vid frågestunden den 15 april 2004 redovisat att regeringen avser att höja anslaget för bilstöd 2005 med ytterligare 38 miljoner kronor.

Utskottet har inget att erinra mot den föreslagna ändringen i 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning som innebär att assistansersättning inte lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad ansökan eller anmälan gjorts. Utskottet tillstyrker även de föreslagna medelsförändringarna på anslagen 14:6 Institutet för psykosocial medicin och 16:8 Kostnader för statlig assistansersättning. Slutligen tillstyrker utskottet att regeringen bemyndigas att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar i avsnitt 7.1.8.

Stockholm den 13 maj 2004

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Magdalena Andersson (m).

Särskilda yttranden

Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m) anför:

Då riksdagen beslutat om innevarande års budget finner vi vare sig möjlighet enligt de regler som gäller för budgetprocessen att arbeta om denna eller att åter redovisa hela vårt budgetalternativ – trots att om detta blivit riksdagens beslut – det inte medfört nuvarande problem med skenande utgifter.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taket.

Inom utgiftsområde 9 i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och vi har i vår föreslagna budget för 2004 redovisat detta avseende anslaget 16:8 Kostnader för statlig assistansersättning samt anslaget 16:7 Bilstöd till handikappade som tillsammans med anslaget 16:6 Bidrag för viss elektronisk utrustning bör omformas till en hjälpmedelsgaranti under ett nytt anslag, 16:12.

Kerstin Heinemann (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Folkpartiet liberalerna hade ett annat budgetalternativ för 2004. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag. Vi tar nu inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Vi har enligt riksdagsordningen inte heller utrymme för att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen nu aktualiserade.

Vi vill emellertid peka på att Folkpartiet liberalerna motsätter sig den neddragning som regeringen föreslår av det generella statsbidraget till kommuner och landsting med 2,6 miljarder kronor. Det skapar orimliga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting med så kraftiga minskningar under pågående verksamhetsår. Det riskerar att skapa krav på besparingar som går ut över de kommunala kärnverksamheterna. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Folkpartiet liberalernas representanter i utskottet kommer att ta upp detta.

1. Chatrine Pålsson (kd) anför:

Kristdemokraterna förordade under hösten 2003 i parti- och kommittémotioner ett komplett och sammanhängande budgetalternativ för budgetåret 2004. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Jag tar inte heller nu i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Jag anser emellertid att regeringens förslag att sänka statsbidragen till kommuner och landsting för 2004 med 2,6 miljarder kronor inte är förankrat i den verklighet som Sveriges kommuner och landsting befinner sig i. Beloppen behövs för att säkra de välfärdsåtaganden som den offentliga sektorn gjort. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Kristdemokraternas representant i utskottet kommer att ta upp detta.

Kenneth Johansson (c) anför:

Centerpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag. Jag tar nu inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Jag vill emellertid peka på att Centerpartiet motsätter sig den neddragning med 2,6 miljarder kronor inom utgiftsområde 25 som regeringen föreslår. Neddragningen drabbar samtliga kommuner och landsting under löpande år. Möjligheten att som brukligt planera efter givna förutsättningar inför ett verksamhetsår undanröjs om regeringens förslag genomförs. Förslaget drabbar vården och omsorgen. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Centerpartiets representant i utskottet kommer att ta upp detta.

BILAGA 8Utbildningsutskottets yttrande
2003/04:UbU1y

Tilläggsbudget för år 2004

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 20 april 2004 beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Utbildningsutskottet behandlar i det följande yrkandena 20 och 21 samt 42 såvitt avser utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning, samt motion 2003/04:Fi28 yrkandena 12–15.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet deltar inte i utskottets beslut vad avser avsnitten Bemyndiganden och Ändrade anslagsbelopp i övrigt.

Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag

Propositionen

Regeringen har i propositionen *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande* (prop. 2003/04:138) föreslagit en tillfällig användning av bidraget enligt följande. Kommuner och landsting skall under tiden den 1 juli 2004–den 31 december 2005 få rekrytera anställda inom den av kommuner eller landsting finansierade verksamheten inom vård, skola och omsorg till studier på halvtid. Under 2004 och 2005 skall sammanlagt 6 000 personer beredas möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskola.

För att täcka kostnaderna för ett anpassat studiestöd för deltagarna i dessa s.k. kombinationsutbildningar föreslår regeringen i tilläggsbudgeten för 2004 att anslaget 25:4 *Rekryteringsbidrag* under utgiftsområde 15 ökas med 56 200 000 kr. Regeringen föreslår även ökning på ett antal anslag under utgiftsområde 16 som har samband med den vidgade användningen av rekryteringsbidraget. För att täcka kostnaderna för samordnings- och informations-

insatser i samband med kombinationsutbildningarna föreslås anslagen 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* och 25:76 *Högskoleverket* öka med 750 000 kr på varje anslag. Vidare föreslår regeringen att anslaget 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* ökar med 1 miljon kronor för systemutveckling och administration av studiestödet för deltagarna i kombinationsutbildningarna. Finansieringen av den sammanlagda ökningen på anslagen, 58 700 000 kr, föreslås ske genom att anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* under utgiftsområde 15 minskar med motsvarande belopp.

Motionen

Moderata samlingspartiet motsätter sig i motion 2003/04:Fi28 yrkandena 12–15 ökningarna på anslagen 25:2 *Studiemedel m.m.* och 25:4 *Rekryteringsbidrag* under utgiftsområde 15 samt anslagen 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* och 25:76 *Högskoleverket* under utgiftsområde 16. Moderaterna motsätter sig därmed också regeringens förslag i prop. 2003/04:138 *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande*.

Utskottets bedömning

Utskottet har denna dag beslutat (bet. 2003/04:UbU15) att föreslå riksdagen att en tillfällig vidgning av användning av rekryteringsbidraget i enlighet med regeringens proposition *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande* (prop. 2003/04:138) skall genomföras. Utskottet anser därför att finansutskottet i enlighet med regeringens förslag bör föreslå riksdagen att godkänna ändrade ramar för utgiftsområdena 15 och 16 samt ändringar på anslagen 25:2 *Studiemedel m.m.* och 25:4 *Rekryteringsbidrag* under utgiftsområdet 15 samt 25:2 *Myndigheten för skolutveckling*, 27:76 *Högskoleverket* och 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* under utgiftsområde 16.

Bemyndiganden

Propositionen

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Regeringen har ett bemyndigande att för anslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* ingå ekonomiska förpliktelser på högst 1 556 068 000 kr under 2005–2008. Regeringen föreslår att regeringen i stället skall bemyndigas att besluta om bidrag till en sådan utbildning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 556 068 000 kr under 2005–2009. Myndigheten har meddelat regeringen att beslut har fattats om deltidsutbildningar som innebär åtaganden t.o.m. 2009 men att åtagandena inte medför någon förändring av storleken på bemyndiganderamen.

Regeringen anser att den uppkomna situationen måste hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen och att riksdagen nu i efterhand bör utöka bemyndigandet till att omfatta åren 2005–2009.

Regeringen yrkar också att ett bemyndigande skall införas vad gäller anslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*. Bemyndigandet innebär en möjlighet för regeringen att besluta om stipendier på Svenska institutets område som medför utgifter på högst 3 miljoner kronor under anslaget år 2005. Regeringen konstaterar att Svenska institutet under ett år beviljar stipendier för senare läsår utan att ha något sådant bemyndigande. I den uppkomna situationen anser regeringen att detta ekonomiska åtagande måste hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen och att riksdagen i efterhand bör utfärda ett sådant bemyndigande.

Utskottets bedömning

Utskottet anser att finansutskottet bör föreslå riksdagen att godkänna förslagen om ett utvidgat bemyndigande för anslaget 25:18 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* samt införande av ett bemyndigande för anslaget 25:73 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*, båda under utgiftsområde 16. Vad gäller Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning konstaterar utskottet att regeringen även i tilläggsbudget 2 för 2003 (prop. 2003/04:1) yrkade att myndighetens bemyndigande skulle utvidgas som en följd av överskridande. Utskottet tillstyrkte då i ett yttrande genom protokollsutdrag till finansutskottet (prot. 2003/04:2.4, bet. 2003/04:FiU11) regeringens förslag med hänvisning till att Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning inledningsvis haft vissa planeringsproblem men att man också försökt komma till rätta med dessa. Utskottet hänvisade till att en arbetsgrupp skapats i vilken ingår företrädare för bl.a. Finansdepartementet och Utbildningsdepartementet, Ekonomistyrningsverket och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Enligt vad utskottet erfarit från Utbildningsdepartementet är arbetet med att lösa myndighetens problem nu på god väg. Nya prognosinstrument har utarbetats och planeringsförutsättningarna därmed förbättrats. Utskottet har mot denna bakgrund inget att erinra mot regeringens förslag.

Ändrade anslagsbelopp i övrigt

Propositionen

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

I statsbudgeten för innevarande budgetår är under anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* anvisat 197 894 000 kr. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 500 000 kr eftersom ytterligare medel behövs för att förstärka stödet till skolorna i deras arbete med hållbar utveckling.

För innevarande budgetår är vidare under anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* anvisat 332 820 000 kr. Regeringen föreslår att anslaget skall ökas med 7 500 000 kr. Medlen bör användas för att förstärka verksamheten vid Specialpedagogiska institutets fyra nationella program som erbjuder specialpedagogisk rådgivning till kommuner och andra huvudmän. Genom en förstärkning av centren menar regeringen att stödet till elever med funktionshinder bättre tillgodoses och att den kommunala kompetensen i specialpedagogiska frågor höjs. Finansieringen bör enligt regeringen ske genom att anslaget 25:7 *Särskilda insatser på skolområdet* minskar, vilket kommer att leda till att möjligheten för kommuner att påbörja nya projektinsatser av regional art också minskar.

Slutligen föreslår regeringen förändringar vad gäller anslaget 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* På anslaget finns för innevarande budgetår anvisat 372 315 000 kr. Regeringen föreslår en ökning på anslaget med 41 miljoner kronor (utöver den ökning med en miljon kronor som behandlats under avsnittet *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag*). Regeringen redogör för att Centrala studiestödsnämnden (CSN) i samband med en internrevision 2003 uppmärksammat dels ett underskott i den avgiftsfinansierade verksamhet som upphörde 2000, dels ett anslagsöverskridande till följd av en felaktig redovisning i samband med byte av finansieringsmodell samma år. Sammantaget uppvisar CSN ett ackumulerat underskott på ca 140 miljoner kronor. Regeringen gör bedömningen att CSN inte har utrymme att finansiera hela underskottet inom ramen för anvisade medel och att anslaget för myndigheten därför bör ökas med 41 miljoner kronor. Finansieringen bör ske genom att anslaget 25:72 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* under utgiftsområde 16 minskas med motsvarande belopp. Regeringen avser vidare att inom den gräns som anges i lagen (1996:1059) om statsbudgeten höja myndighetens anslagskredit med ca 19 miljoner kronor. Resterade underskott kommer att regleras under de närmast följande åren.

Utskottets bedömning

Utskottet delar regeringens bedömningar av behovet av en ökning av medlen på anslagen 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg*, 25:4 *Specialpedagogiska institutet* och 25:78 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* samt en minskning av anslagen 25:7 *Särskilda insatser* och 25:72 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.*, samtliga under utgiftsområde 16. Enligt utskottets mening bör finansutskottet föreslå riksdagen att godkänna förändringarna på dessa anslag.

Stockholm den 13 maj 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp)*, Sten Tolgfors (m)*, Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd)*, Anna Ibrisagic (m)*, Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp)*, Sofia Larsen (c)*, Sören Wibe (s), Tobias Billström (m)*, Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Eva Arvidsson (s) och Christer Erlandsson (s).

* Deltar ej i beslutet under avsnitten Bemyndiganden och Ändrade anslagsbe-
lopp i övrigt.

Avvikande meningar

1. Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Moderaterna och Folkpartiet motsätter sig den vidgade användningen av rekryteringsbidraget och avvisar därför regeringens förslag om ändringar på anslagen 25:2 *Studiemedel m.m.* och 25:4 *Rekryteringsbidrag* under utgiftsområde 15 samt anslagen 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* och 25:76 *Högskoleverket* under utgiftsområde 16. Finansutskottet bör således föreslå att riksdagen bifaller motion 2003/04:Fi28.

Vad gäller förslaget om tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag (prop. 2003/204:138) hänvisar vi till vår gemensamma reservation (res. 1) i betänkande 2003/04:UbU15.

2. Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag

av Inger Davidson (kd).

I tilläggsbudgeten föreslås en tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidraget. Jag har synpunkter på detta och förslag till en annan inriktning på bidraget. Det bör i första hand riktas till personal inom vård och omsorg där behoven är mycket stora. Dessa förslag redovisas i form av reservationer i samband med riksdagens behandling av proposition 2003/04:138 *Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande* (bet. UbU15).

BILAGA 9

Utbildningsutskottets protokollsutdrag

prot. utdrag 2003/04:19.4

RIKSDAGEN
UTBILDNINGSPROTOKOLLET

Utdrag ur
PROTOKOLL 2003/04:19
Sammanträdesdag: 2004-05-13
Sammanträdestid: 09.00-10.10
Närvarande: se bilaga

1 (2)

4 § Justering av yttrande

För yttrande till finansutskottet behandlar utskottet slutligt proposition 2003/04:100 2004 års ekonomiska vårproposition såvitt avser tilläggsbudget för 2004 jämte en motion (jfr 6 och 7 §§ prot. nr 18).

Utskottet fattar beslut i ärendet. Förslag till yttrande 2003/04:UbU1y Tilläggsbudget för år 2004 justeras.

Två avvikande meningar anmäls.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet deltar inte i utskottets beslut under denna punkt i vad avser avsnitten Bemyndiganden och Ändrade anslagsbelopp i övrigt. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna framför vissa synpunkter i yttranden till protokollet.

Yttranden till protokollet*Moderata samlingspartiet*

Moderata samlingspartiet tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss. Då riksdagen beslutat innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa hela vårt budgetförslag – trots att om detta blivit riksdagens beslut nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat. De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken. På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför i motion 2003/04:Fi22 förslag på andra åtgärder inom Utbildningsutskottets område.

Folkpartiet liberalerna

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Detta avslogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en marginal på 8 miljarder kronor, vilket betyder att om vårt förslag vunnit riksdagens gillande hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. Av dessa skäl avstår vi från

RIKSDAGEN
UTBILDNINGSGRUPPENUtdrag ur
PROTOKOLL 2003/04:19
Sammanträdesdag: 2004-05-13
Sammanträdestid: 09.00-10.10
Närvarande: se bilaga 2 (2)

att delta i beslutet om tilläggsbudget 1 för 2004, med undantag av de beslut som är direkt kopplade till propositionen Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag. Beträffande de senare besluten har vi tillsammans med Moderaterna anmält avvikande mening.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde. Av samma skäl deltar vi inte heller i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004; den nu föreliggande tilläggsbudgeten (nr 1). Tilläggsbudgeten är Socialdemokraternas försök att hantera alla egna felbudgeteringar som gjordes hösten 2003. Därtill gäller att det inte finns någon möjlighet för oppositionspartierna att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varpå följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av Socialdemokraternas felbudgeteringar.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Vid protokollet
Annika Tuvelid

Justeras
Jan Björkman

Rätt utdraget intygar:

Annika Tuvelid
Annika Tuvelid

Exp. 2004-05-13
FiU

BILAGA 10

Trafikutskottets yttrande
2003/04:4y

Tilläggsbudget för år 2004 –
utgiftsområde 22 Kommunikationer

Till finansutskottet

Inledning

Finansutskottet beslöt den 20 april 2004 att bereda övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

I detta yttrande behandlar trafikutskottet yrkandena 8 och 9, 33–37 och 42 (delvis) i propositionens förslag till riksdagsbeslut, innebärande att riksdagen

8. antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät (avsnitt 3.4 och 7.1.18),

9. antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation (avsnitt 3.5 och 7.1.18),

33. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 000 000 kr för de prioriterade vägprojekten E 6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E 20 delen Tollered–Alingsås samt genom Alingsås, riksväg 40 delen Brämhult–Hester, riksväg 40 delen Haga–Ljungarum, riksväg 45 delen Angeredsbron–Älvängen, riksväg 44 delen Båberg–Väneryr samt riksväg 49 Skara–Varnhem (avsnitt 7.1.18),

34. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:2 Väghållning och statsbidrag (avsnitt 7.1.18),

35. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 000 000 kr för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen (avsnitt 7.1.18),

36. godkänner att regeringen under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2 300 000 000 kr (avsnitt 7.1.18),

37. godkänner vad regeringen förordar om avveckling av VTI Utveckling AB (avsnitt 7.1.18),

42. (delvis) godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag, som står till regeringens disposition, enligt specifikation i tabell 2.1.

Vidare behandlas följande motionsförslag:

2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7, 8, 11 och 12,

2003/04:Fi27 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 5 och

2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 1.

1 Ändrad ram och ändrade anslag

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen på tilläggsbudget för budgetåret 2004 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation i tabell 2.1 i propositionen.

I fråga om utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslår regeringen förändringar i enlighet med följande tabell.

Anslag	Belopp enligt statsbudgeten 2004, tkr	Förändring av ram/anslag, tkr	Ny ram/anslagnivå, tkr
22 Kommunikationer	28 535 012	0	28 535 012
36:1 Vägverket: Administration	1 030 202	-5 000	1 025 202
36:3 Banverket: Administration	773 146	-5 000	768 146
36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	8 484 123	-15 000	8 469 123
36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling	793 000	5 000	798 000
36:16 Järnvägsstyrelsen (nytt ramanslag)	0	20 000	20 000

Regeringens förslag innebär inte någon förändring av den totala ramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer. Regeringen föreslår dock några ökningar och motsvarande minskningar av olika anslag inom utgiftsområdet.

För det första minskas anslaget *36:1 Vägverket: Administration* med 5 miljoner kronor samtidigt som anslaget *36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling*

ökas med motsvarande belopp, i syfte att utöka möjligheterna att upphandla kollektiv interregional persontrafik.

För det andra föreslås att ett nytt anslag sätts upp på statsbudgeten för att finansiera en ny myndighet: Järnvägsstyrelsen. Myndigheten, som regeringen har för avsikt att inrätta den 1 juli 2004, planeras handlägga uppgifter enligt den av regeringen föreslagna nya järnvägslagen (prop. 2003/04:123), vilket innefattar de uppgifter som i dag utförs av Järnvägsinspektionen och Tågtrafikledningen inom Banverket samt ett antal nya uppgifter, bl.a. marknadsövervakning och registerföring. Då dessa uppgifter till stor del utförs inom Banverket i dag föreslås anslagen 36:3 *Banverket: Administration* och 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* minska med 5 respektive 15 miljoner kronor för att finansiera det nya anslaget som föreslås uppgå till 20 miljoner kronor för år 2004.

Trafikutskottets ställningstagande

Trafikutskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändrade och nya anslag för budgetåret 2004 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (punkt 42 delvis).

2 Lokala telenät

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1335) om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, med innebörden att möjligheten att ge kommunerna stöd till telenät genom att deras skattekonto krediteras förlängs med ett år så att perioden omfattar den 1 juli 2000–den 31 december 2006.

Motionsförslag

I motion 2003/04:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) hänvisas till tidigare riksdagsbehandling av frågan om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av telenät, då Moderaterna motsatte sig förslaget med motiveringen att bredbandsutbyggnaden bör klaras av marknadens aktörer, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Motionärerna anser följaktligen inte att det finns anledning att förlänga detta stöd (yrkande 1).

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anger i motion 2003/04:Fi23 att stödet till kommuner för anläggande av telenät inte bör förlängas eftersom utbyggnaden bör ske på marknadsmässiga villkor (yrkande 7).

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar, liksom regeringen, att förutsättningarna för en snabb bredbandsutbyggnad i landet förändrats under senare år. Marknadsaktörernas intresse har minskat och den planerade ekonomiska ramen för statligt stöd för detta ändamål har inte utnyttjats. Utskottet menar dock att utbyggnaden fortfarande är lika angelägen och att stödet för kommuner för anläggande av lokala telenät bör förlängas i enlighet med regeringens förslag (punkt 8). Motion Fi28 (m), yrkande 1 samt motion Fi23 (fp) yrkande 7 föreslås därmed avstyrkas.

3 Anslutningar för tele- och datakommunikation

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation. Det innebär att möjligheten för fysiska och juridiska personer att få skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datanät förlängs med ett år. Ändringen möjliggör att skattereduktion även ges vid debitering av slutlig skatt på grund av 2007 års taxering.

Motionsförslag

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anger i motion 2003/04:Fi23 att möjligheterna för fysiska och juridiska personer att få skattereduktion för höga anslutningskostnader inte bör förlängas eftersom utbyggnaden bör ske på marknadsmässiga villkor (yrkande 8).

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar, liksom regeringen, att förutsättningarna för en snabb bredbandsutbyggnad i landet förändrats under senare år. Marknadsaktörernas intresse har minskat och den planerade ekonomiska ramen för statligt stöd för detta ändamål har inte utnyttjats. Utskottet menar dock att utbyggnaden fortfarande är lika angelägen och att skattereduktionen för höga anslutningskostnader för fysiska och juridiska personer därmed bör förlängas i enlighet med regeringens förslag (punkt 9). Motion Fi23 (fp) yrkande 8 föreslås därmed avstyrkas.

4 Våghållning och statsbidrag

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 februari 2004 om väginvesteringar för perioden 2004–2013 och har i proposition 2003/04:95 Utökade planeringsramar för väg- och järnvägsinvesteringar 2004–2015 föreslagit en utökad ram för väg- och järnvägsinvesteringar samt redogjort för utfallet av planeringsomgången för transportinfrastruktur 2004–2015. Trafikutskottet kommer att behandla regeringens proposition senare under våren 2004.

Regeringens förslag

För att möjliggöra tidiga byggstartar av angelägna projekt i nationella våghållningsplanen föreslår regeringen att dessa finansieras med lån. Regeringen föreslår följaktligen att riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 8 500 000 000 kr för de prioriterade vägprojekten E 6 delen Rabbaldshede–Hogdal, E 20 delen Tolle-red–Alingsås samt genom Alingsås, riksväg 40 delen Brämhult–Hester, riksväg 40 delen Haga–Ljungarum, riksväg 45 delen Angeredsbron–Älvängen, riksväg 44 delen Båberg–Väneryr samt riksväg 49 Skara–Varnhem. De olika lånedelarna skall återbetalas i jämn takt under 25 år med start vid tidpunkten när respektive vägprojekt färdigställs.

Vidare föreslås att ändamålet med anslaget 36:2 *Våghållning och statsbidrag* utvidgas till att omfatta även bidrag för omprövningsförrättningar av enskilda vägar. Möjligheter att använda anslaget för detta ändamål fanns under 2003 men då omprövningsförrättningarna försenats och fördyras menar regeringen att sådana bidrag bör få betalas ut från anslaget även under 2004.

Motionsförslag

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anger i motion 2003/04:Fi23 att enligt inhämtad information är avsikten inte att utnyttja den av regeringen föreslagna låneramen under vare sig 2004, 2005 eller 2006. Eftersom något omedelbart behov således inte föreligger och detta därmed synes vara ytterligare ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen motsätter motionärerna sig förslaget och föreslår att regeringen återkommer när behov föreligger (yrkande 11).

Trafikutskottets ställningstagande

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall investeringar i vägar och järnvägar finansieras med anslag. Lagen anger dock att riksdagen kan besluta att finansiering skall ske på annat sätt för viss myndighet eller viss anskaffning. Trafikutskottet anser att regeringens förslag till låneram för vissa pro-

jekt i nationella väghållningsplanen innebär att ett antal för tillväxten strategiskt viktiga investeringar i vägnätet blir möjliga att genomföra och föreslår följaktligen att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 33) samt avstyrker motion Fi23 yrkande 11.

Såvitt gäller frågan om utvidgat ändamål för anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* har trafikutskottet inget att erinra mot regeringens förslag (punkt 34).

5 Banhållning och sektorsuppgifter

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 februari 2004 om järnvägsinvesteringar för perioden 2004–2013 och har i proposition 2003/04:95 Utökade planeringsramar för väg- och järnvägsinvesteringar 2004–2015 föreslagit en utökad ram för väg- och järnvägsinvesteringar samt redogjort för utfallet av planeringsomgången för transportinfrastruktur 2004–2015. Trafikutskottet kommer att behandla regeringens proposition senare under våren 2004.

Regeringens förslag

För att möjliggöra tidiga byggstartar av angelägna projekt i nationella banhållningsplanen föreslår regeringen att dessa finansieras med lån. Regeringen föreslår följaktligen att riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 17 000 000 000 kr för de prioriterade järnvägsprojekten Hallsberg–Degerön, Mjölby–Motala, Trollhättan–Göteborg samt järnvägsprojekt i Stockholmsregionen.

Motionsförslag

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anger i motion 2003/04:Fi23 att enligt inhämtad information är avsikten inte att utnyttja den av regeringen föreslagna låneramen under vare sig 2004, 2005 eller 2006. Eftersom något omedelbart behov således inte föreligger och detta därmed synes vara ytterligare ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen motsätter motionärerna sig förslaget och föreslår att regeringen återkommer när behov föreligger (yrkande 12).

Trafikutskottets ställningstagande

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall investeringar i vägar och järnvägar finansieras med anslag. Lagen anger dock att riksdagen kan besluta att finansiering skall ske på annat sätt för viss myndighet eller viss anskaffning. Trafikutskottet anser att regeringens förslag till låneram för vissa projekt i nationella banhållningsplanen innebär att ett antal för tillväxten strate-

giskt viktiga investeringar i järnvägsnätet blir möjliga att genomföra och föreslår följaktligen att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 35) samt avstyrker motion 2003/04:Fi23 yrkande 12.

6 Låneram för fyra SJ-bolag

Bakgrund

Huvuddelen av Statens järnvägars verksamhet bolagiserades vid årsskiftet 2000/01. Inriktningen är att de nya SJ-bolagen SJ AB, Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier skall finansiera sig på den öppna kreditmarknaden, men detta förutsätter enligt regeringen att bolagen ännu några år kan utnyttja möjligheten att låna i Riksgäldskontoret.

För SJ AB finns en låneram på 2 000 miljoner kronor för perioden 2004–2007. För övriga bolag finns en samlad låneram på 6 550 miljoner kronor för 2004.

Regeringens förslag

Med syftet att skapa stabilitet i finansieringsförutsättningarna för de nya SJ-bolagen föreslår regeringen att riksdagen godkänner att regeringen under 2004 får besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier för 2005 och 2006 som sammanlagt uppgår till högst 2 300 000 000 kr.

Motionsförslag

Mats Odell m.fl. (kd) anför i motion 2003/04:Fi27 att den nu föreslagna låneramen för de fyra förre detta SJ-bolagen är ett tydligt exempel på när staten agerar såväl domare som spelare på marknaden samt att detta sätter den sunda och rättvisa konkurrensen ur spel. Framst eftersom de aktuella bolagens konkurrenter inte har möjlighet att vända sig till Riksgäldskontoret för att få lån som i grunden garanteras av statskassan. Motionärerna anser därför att förslaget bör avslås (yrkande 5).

Trafikutskottets ställningstagande

Trafikutskottet har för sin del inget att erinra mot regeringens förslag och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker detta (punkt 36) medan motion Fi27 bör avstyrkas i nu behandlad del.

7 Avveckling av VTI Utveckling AB

Bakgrund

VTI Utveckling AB bildades efter ett riksdagsbeslut 1983. Enligt bolagsordningen skall bolaget bedriva försäljning av forskningsprodukter inom väg- och trafikområdet och annan därtill förenlig verksamhet. Bolagets största verksamhet har varit seminarie- och konferensverksamhet, bl.a. det årligen återkommande Transportforum i Linköping. Försäljningen av forskningsprodukter inom väg- och trafikområdet har varit av begränsad omfattning. Bolagets aktier förvaltas av Väg- och trafikforskningsinstitutet (VTI).

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att avveckla VTI Utveckling AB, främst eftersom Transportforum och andra seminarier numera arrangeras av myndigheten VTI och det därmed finns ett begränsat behov av bolaget.

Trafikutskottets ställningstagande

Trafikutskottet har för sin del inget att erinra mot regeringens förslag och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker detta (punkt 34).

Stockholm den 13 maj 2004

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Hans Stenberg (s), Krister Örnfjäder (s), Johnny Gylling (kd), Claes-Göran Brandin (s), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Kerstin Engle (s), Björn Hamilton (m), Mikael Johansson (mp), Börje Vestlund (s), Carl-Axel Roslund (m), Christer Winbäck (fp), Karin Thorborg (v) och Mariam Osman Sherifay (s).

Avvikande mening

1 Lokala telenät

av Elizabeth Nyström (m), Runar Patriksson (fp), Björn Hamilton (m), Carl-Axel Roslund (m) och Christer Winbäck (fp).

Utbyggnaden av lokala telenät bör klaras av marknadens aktörer, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Regeringens förslag till en förlängning av stödet för kommuner för anläggande av sådana nät bör därmed inte genomföras. Därmed bör finansutskottet avstyrka regeringens förslag i denna del samtidigt som Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) yrkande 1 och motion Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7 tillstyrks.

2 Anslutningar för tele- och datakommunikation

av Runar Patriksson (fp) och Christer Winbäck (fp).

Det låga utnyttjandet av det statliga stödet för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur visar tydligt att regeringens politik inom området har misslyckats. Utbyggnaden borde ske på marknadsmässiga villkor, utan statlig regleringspolitik eller bidrag. Eftersom det inte finns någon anledning att fortsätta med denna misslyckade politik bör regeringens förslag till förlängning av skattereduktionen för höga anslutningskostnader för fysiska och juridiska personer avstyrkas. Därmed bör finansutskottet tillstyrka motion Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 8.

3 Væghållning och statsbidrag

av Runar Patriksson (fp) och Christer Winbäck (fp).

Regeringen begär att under 2004 få besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om 8,5 miljarder kronor för vissa vägprojekt. Enligt vad vi inhämtat är avsikten inte att utnyttja denna möjlighet under vare sig 2004, 2005 eller 2006 på ett sätt som avspeglar sig i redovisningen av lånebehovet. Eftersom något omedelbart behov således inte föreligger och detta synes vara ytterligare ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen bör förslaget avstyrkas och regeringen återkomma när behov föreligger. Därmed bör finansutskottet tillstyrka motion Fi23 yrkande 11.

4 Banhållning och sektorsuppgifter

av Runar Patriksson (fp) och Christer Winbäck (fp).

Regeringen begär att under 2004 få besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om 17 miljarder kronor för vissa järnvägsprojekt. Enligt vad vi inhämtat är avsikten inte att utnyttja denna möjlighet under vare sig 2004, 2005 eller 2006 på ett sätt som avspeglar sig i redovisningen av lånebehovet. Eftersom något omedelbart behov således inte föreligger och detta synes vara ytterligare ett försök av regeringen att undgå den normala budgetprocessen bör förslaget avstyrkas och regeringen återkomma när behov föreligger. Därmed bör finansutskottet tillstyrka motion Fi23 yrkande 12.

5 Låneram för fyra SJ-bolag

av Johnny Gylling (kd).

Statens roll i samhällsekonomin skall vara att sätta ramar och övervaka spelreglerna på marknaden, ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt. När staten agerar såväl domare som spelare på marknaden är risken stor att konkurrensen snedvrids och att investeringar inte görs på ett optimalt sätt i de företag som har de bästa förutsättningarna.

Eftersom det är staten som sätter spelreglerna inom näringspolitiken bör staten inte själv äga företag, utom när det finns särskilda skäl för det. Statens dubbla roller inom näringspolitiken hindrar förutsättningarna för en sund och rättvis konkurrens. Den nu föreslagna låneramen för de fyra före detta SJ-bolagen är ett tydligt exempel på när statens dubbla roller sätter en sund konkurrens ur spel. Bolagens konkurrenter har inte möjligheten att, med den säkerhet som en statligt garanterad låneram ger, söka krediter på marknaden till låga kostnader. De kan inte heller vända sig till Riksgäldskontoret för att få lån som i grunden garanteras av statskassan. Med hänvisning till det ovan anförda bör regeringens förslag avstyrkas och motion 2003/04:Fi27 tillstyrkas.

Särskilda yttranden

1. Ändrad ram och ändrade anslag

av Elizabeth Nyström (m), Runar Patriksson (fp), Björn Hamilton (m), Carl-Axel Roslund (m) och Christer Winbäck (fp).

Då riksdagen beslutat om innevarande års budget finner vi varken möjlighet enligt de regler som gäller för statsbudgetsprocessen att arbeta om denna eller att åter redovisa hela vårt budgetförslag, trots att, om detta blivit riksdagens beslut, det inte hade medfört nuvarande problem med skenande utgifter.

På vissa områden i statsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför förslag på andra åtgärder. Dessa förslag berör bl.a. anslagsnivåerna för Vägverket och Banverket.

2. Ändrad ram och ändrade anslag

av Runar Patriksson (fp) och Christer Winbäck (fp).

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Detta avslogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en budgetmarginal på 8 miljarder kronor, vilket betyder att om vårt budgetförslag vunnit riksdagens godkännande hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. Av dessa skäl avstår vi från att delta i beslutet om tilläggsbudget 1 för år 2004.

När det gäller utgiftsområde 22 framförde Folkpartiet inför årets budget bl.a. att anslaget till Vaghållning och statsbidrag skulle höjas med 500 miljoner kronor. Vi anser, till skillnad från regeringen och dess stödpartier, att mer måste göras för att bygga bort flaskhalsarna i våra storstäder och för att färdigställa den skandinaviska motorvägstriangeln. Vi kräver ytterligare satsningar på tjälsäkring och bärighetsförstärkningar i vägnätet och erforderliga resurser till det enskilda vägnätet. En prövning av alternativa finansieringsformer som exempelvis PPP skulle under hela planeringsramen kunna öka möjligheterna till angelägna satsningar på både vägar och järnvägar. Vi står givetvis fast vid denna uppfattning.

3. Ändrad ram och ändrade anslag

av Johnny Gylling (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Av samma skäl deltar vi inte heller i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004, den nu föreliggande tilläggsbudgeten (nr 1). Tilläggsbudgeten är Socialdemokraternas försök att hantera alla egna felbudgeteringar som gjordes hösten 2003. Därtill gäller att det inte finns någon möjlighet för oppositionspartierna att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varpå följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av Socialdemokraternas felbudgeteringar. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 22 och som skulle ha gällt om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången hösten 2003.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därtill bör infrastrukturen och de långsiktiga förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande kraftigt förbättras. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

4. Ändrad ram och ändrade anslag

av Sven Bergström (c)

Centerpartiet redovisade i motioner hösten 2003 ett heltäckande budgetalternativ för budgetåret 2004. Då detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslog, deltog Centerpartiet inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde. Av samma skäl deltar Centerpartiet inte heller

i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004 i den nu föreliggande tilläggsbudgeten för år 2004.

I sammanhanget vill jag dock uppmärksamma på att Centerpartiets budgetförslag för år 2004 innebar en större total ram för utgiftsområde 22 Kommunikationer för att möjliggöra nödvändiga satsningar på drift och underhåll, bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion men också resurser till byggande av vägar och järnvägar för att få bort flaskhalsar och skapa en säkrare och mer funktionell infrastruktur.

BILAGA 11

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2003704:4y

Tilläggsbudget för år 2004

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 20 april 2004 beslutat att bereda bl.a. miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) och motioner, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet behandlar i yttrandet de förslag i propositionen som avser tilläggsbudget för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. I anslutning till yttrandet behandlas även tre motionsyrkanden. I ärendet har utskottet mottagit en skrivelse från Lantbrukarnas riksförbund.

Utskottet

I propositionen föreslås under utgiftsområde 20 att anslaget 34:1 Naturvårdsverket ökas med 5 700 000 kr. I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 323 434 000 kr. Naturvårdsverket deltar i arbetet med att genomföra EU:s direktiv för handel med utsläppsrätter (2003/04/EG) i enlighet med riktlinjerna i propositionen Riktlinjer för genomförande av EG:s direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (prop. 2003/04:31). Naturvårdsverket behöver ytterligare resurser för att hantera dessa uppgifter. Anslaget 34:7 Internationellt miljösamarbete ökas med 5 800 000 kr för att finansiera kostnader för Sveriges deltagande i FN:s miljöprogram UNEP samt medlemsavgift till Internationella atomenergiorganet IAEA. För att finansiera denna ökning och ökningen av anslaget 34:1 Naturvårdsverket bör anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden minskas med 11 500 000 kr.

Vidare föreslås ett antal bemyndiganden under utgiftsområdet. I statsbudgeten för innevarande år har regeringen under anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 180 000 000 kr under år 2005, högst 60 000 000

kr under år 2006 och högst 40 000 000 kr under år 2007. För att underlätta planering, upphandling och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt behöver regeringen kunna ingå mer omfattande och mer långsiktiga förpliktelser. Därför föreslås att regeringen bemyndigas att år 2004 för anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 260 000 000 kr under år 2005, högst 126 000 000 kr under år 2006, högst 70 000 000 kr under år 2007, högst 15 000 000 kr under år 2008 och högst 15 000 000 kr under år 2009. Under anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 120 000 000 kr under år 2005. För att säkerställa förutsättningarna för fortsatt hög takt i arbetet med skydd av ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden behöver större åtaganden om förvärv m.m. kunna göras. Därför föreslås att regeringen bemyndigas att under år 2004 för anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 000 000 kr under år 2005. Under anslaget 34:5 Miljöforskning har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 65 000 000 kr under perioden 2005–2007. Antalet forskningsprogram som finansieras under anslaget har ökat. Genomförandeperioder för forskningsprogram är cirka fyra till sex år, varför flerårsplanering krävs. För att forskningsprogrammen skall kunna planeras bättre behöver bemyndigandet ökas till 130 000 000 kr. Därför föreslås att regeringen bemyndigas att under år 2004 för ramanslaget 34:5 Miljöforskning ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kr under år 2005, högst 40 000 000 kr under år 2006 och högst 30 000 000 kr under år 2007. Under anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 350 000 000 kr under perioden 2005–2009. Klimatinvesteringsprogrammen är fleråriga och för att beslut om ytterligare projektstöd skall kunna fattas behöver bemyndigandet höjas. Därför föreslås att regeringen under år 2004 för anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar få ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kr under perioden 2005–2009.

Under utgiftsområde 23 föreslås i propositionen att anslaget 45:1 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 10 000 000 kr. Från anslaget finansieras bl.a. pristillägg för renkött. Pristillägget halverades i slutet av år 2003 som följd av den gynnsamma prisutvecklingen under perioden 1993–2002. Priserna sjönk dock av flera skäl drastiskt i november förra året. Pristillägget på renkött bör därför nu åter höjas till tidigare nivå. För att göra det möjligt att höja pristillägget föreslår regeringen att anslaget 45:1 Främjande av rennäringen m.m. ökas. I statsbudgeten för innevarande år har regeringen under

anslaget 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 300 000 000 kr för åren 2005–2007. Den tidigare tidsbegränsade satsningen på forskning om ekologisk produktion gäller fr.o.m. år 2004 utan tidsbegränsning. Vidare kommer ett nytt ramavtal att slutas för den kommande fyraårsperioden om den samfinansierade forskningen. Detta medför att ett större bemyndigandebelopp behövs och att åtaganden kan göras för något längre tid. Därför föreslås att regeringen ges möjlighet att under år 2004 för ramanslaget 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 220 000 000 kr under år 2005, högst 150 000 000 kr under år 2006, högst 95 000 000 kr under år 2007 och högst 45 000 000 kr under år 2008.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som skall tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG (EUT L 146, 13.6.2003, s. 1, Celex 32003R0998) skall sällskapsdjur åtföljas av ett pass vid transporter mellan EU-länder. Av passen skall bl.a. djurens identitet och utförda vaccinationer framgå. Jordbruksverket kommer att tillhandahålla passen, vilka därefter kommer att utfärdas av veterinärer förordnade av Jordbruksverket. Förordningen skall börja tillämpas den 3 juli 2004. Jordbruksverkets hantering av pass för sällskapsdjur kommer att utgöra en egen och klart avgränsad verksamhet. Kostnader för hanteringen bör helt täckas av avgifterna för passen. Avgifterna utgör offentligrättsliga avgifter. Verksamheten kommer att vara efterfrågestyrd och med en nettoredovisning ges möjlighet att anpassa verksamheten till de skiftande förutsättningarna över tiden. Därför föreslås att regeringen får besluta om dispositionen av avgiftsintäkterna från pass för sällskapsdjur som Statens jordbruksverk tillhandahåller.

Enligt kommittémotion Fi27 (kd) bör en långsammare takt och ett ökat inslag av frivilliga skogsvårdsavtal tillämpas i arbetet med att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Därmed anser Kristdemokraterna att det av regeringen föreslagna bemyndigandet för år 2005 under anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald bör avslås (yrkande 3). I partimotion Fi23 (fp) yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om bemyndigande att under år 2004 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 miljoner kronor under åren 2005–2009. Folkpartiet motsätter sig denna typ av stöd som snarare gynnar de kommuner som är bra på ansökningar än har positiva miljöeffekter. Det finns därför ingen anledning att acceptera regeringens förslag om att utöka möjligheterna att ingå ytterligare förpliktelser för detta slag av stöd (yrkande 10). Även i

kommittémotion Fi28 (m) yrkande 9 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om ökat bemyndigande för stöd till klimatinvesteringar. Moderaterna har motsatt sig de subventioner som kallas stöd till klimatinvesteringar men godtagit att gjorda löften infrias. Därmed skall inte några nya bidrag beviljas. Något högre bemyndigande behövs därför inte.

När det gäller regeringens förslag inom utgiftsområde 20 vill utskottet anföra följande. Som redovisas i propositionen deltar Naturvårdsverket i arbetet med att genomföra EU:s direktiv för handel med utsläppsrätter (2003/04/EG) i enlighet med riktlinjerna i propositionen Riktlinjer för genomförande av EG:s direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (prop. 2003/04:31). För att hantera dessa uppgifter bör Naturvårdsverket tillföras ytterligare resurser. Vidare bör anslaget 34:7 Internationellt miljösamarbete ökas för att finansiera kostnader för Sveriges deltagande i FN:s miljöprogram UNEP samt medlemsavgift till Internationella atomenergiorganet IAEA. Som regeringen föreslår bör dessa förslag finansieras genom att anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden minskas med motsvarande sammanlagda belopp.

I statsbudgeten för innevarande år har regeringen under ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 120 000 000 kr under år 2005. I likhet med vad som föreslås i propositionen anser utskottet att regeringen bör bemyndigas att under år 2004 för åtgärder för biologisk mångfald ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 520 000 000 kr under år 2005. Härigenom säkerställs förutsättningarna för fortsatt hög takt i arbetet med skydd av ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden. När det gäller anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar framgår av propositionen att det i statsbudgeten för innevarande år för detta ändamål finns uppfört ett ramanslag på 340 000 000 kr. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 350 000 000 kr under perioden 2005–2009. Som framhålls i propositionen är klimatinvesteringsprogrammen fleråriga och för att beslut om ytterligare projektstöd skall kunna fattas behöver bemyndigandet höjas. Utskottet anser därför att regeringen under år 2004 för anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar bör få ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 713 000 000 kr under perioden 2005–2009.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens samtliga förslag under utgiftsområde 20. Därmed avstyrks motionerna Fi23 (fp) yrkande 10, Fi27 (kd) yrkande 3 och Fi28 (m) yrkande 9.

När det gäller utgiftsområde 23 tillstyrker utskottet regeringens samtliga förslag.

Stockholm den 13 maj 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Marie Wahlgren (fp) och Gunnar Goude (mp).

Särskilda yttranden

1. Tilläggsbudget för år 2004

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m) anför:

Moderata samlingspartiet tar bara ställning till de av regeringens förslag till tilläggsbudget som har implikationer för framtiden och som vi motsätter oss. Då riksdagen beslutat innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa hela vårt budgetförslag, trots att om detta blivit riksdagens beslut nuvarande problem med skenande utgifter inte förelegat. De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken. På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför i vår motion Fi28 förslag till andra åtgärder inom bl.a. miljö- och jordbruksutskottets område.

Moderaterna har motsatt sig de subventioner som kallas stöd till klimatinvesteringar men godtagit att gjorda löften infrias. Vi anser därmed inte att några nya bidrag skall beviljas. Något högre bemyndigande behövs därför inte.

2. Tilläggsbudget för år 2004

Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp) anför:

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för år 2004. Detta avslogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en marginal på 8 miljarder kronor, vilket betyder att om vårt förslag vunnit riksdagens gillande hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen i tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget vad avser år 2004. Av dessa skäl avstår vi från att delta i beslutet om tilläggsbudget 1 för år 2004.

Folkpartiet har dock invändningar mot att riksdagen godkänner de förändringar i tilläggsbudgeten som rör anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar. Folkpartiet är kritiskt till att regeringen i stället för att ta tag i de strukturella problem t.ex. inom energisektorn, som hotar Sveriges mål inom klimatpolitiken, väljer att pytsa ut kortsiktiga pengar i form av klimatinvesteringspengar (KLIMP). Denna typ av stöd gynnar snarare de kommuner som är bra på ansökningar än har positiva miljöeffekter. Vi vill därför inte bemyndiga regeringen att ingå ytterligare ekonomiska förpliktelser inom detta område för perioden 2005–2009. Vi kommer att följa upp detta vid den slutgiltiga behandlingen av ärendet i finansutskottet.

3. Tilläggsbudget för år 2004

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Av samma skäl deltar vi inte heller i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2004, den nu föreliggande tilläggsbudgeten (nr 1). Tilläggsbudgeten är Socialdemokraternas försök att hantera alla egna felbudgeteringar som gjordes hösten 2003. Därtill gäller att det inte finns någon möjlighet för oppositionspartierna att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för år 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varpå följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av regeringsunderlagets justeringar.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därtill bör infrastrukturen och de långsiktiga förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande kraftigt förbättras. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla. Det handlar bl.a. om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel och där de rekordhög sjuktalen måste mötas med en kraftigt förbättrad rehabilitering, förebyggande åtgärder och en förbättrad arbetsmiljö. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens lägre skattetryck. Det handlar om den svenska konkurrenssituationen som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras. Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % per år över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebasen och där statens finanser blir mindre konjunktur känsliga. Den ”utveckling” som pågår under socialdemokratiskt styre är den omvända: sysselsättningen minskar, tillväxten väntas bli lägre än i omvärlden, statsskulden ökar, detalj-

styrningen ökar och i stora delar av kommunsektorn erbjuds sämre vård och omsorg till högre skatt.

Regeringen föreslår på utgiftsområde 20 en ny bemyndiganderam för anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald. Kristdemokraterna föreslår en långsammare takt och ett ökat inslag av frivilliga naturvårdsavtal i arbetet med att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Därigenom anser Kristdemokraterna att det av regeringen föreslagna bemyndigandet för 2005 under anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald bör avslås.

BILAGA 12**Arbetsmarknadsutskottets yttrande
2003/04:6y****Tilläggsbudget 2004 – utgiftsområdena
13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv****Till finansutskottet**

Finansutskottet har den 20 april berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004.

Inledning

Regeringen har tre förslag på tilläggsbudget som rör utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad respektive 14 Arbetsliv. De avser dels ett förslag om höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet (punkt 18), dels ett bemyndigande för Arbetsmiljöverket (punkt 19), dels ändrade anslag på utgiftsområde 13 (punkt 42 delvis). Motioner har väckts med anledning av två av förslagen, punkterna 18 och 42 delvis. Det är motionerna 2003/04:Fi25 yrkande 5 (c), 2003/04:Fi27 yrkande 7 (kd) och 2003/04:Fi28 yrkande 4 (m), i det följande refererade utan årtal. Yttrandet avgränsas till att avse dessa två förslag i propositionen.

Höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet*Bakgrund*

Det särskilda anställningsstödet infördes den 1 augusti 2000 i samband med inrättandet av det arbetsmarknadspolitiska programmet aktivitetsgaranti. Syftet var att underlätta för personer som har fyllt 57 år och varit utan arbete under lång tid att åter få fotfäste på arbetsmarknaden.

Efter förslag av arbetsmarknadsutskottet (bet. 2001/02:AU5) gjorde riksdagen våren 2002 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ytterligare insatser inom ramen för aktivitetsgarantin i syfte att stödja och hjälpa vissa grupper som står långt utanför den reguljära arbetsmarknaden. Utskottets resonemang gick ut på att det även i en situation med arbetskraftsbrist kan finnas grupper som står mycket långt från den reguljära arbetsmarknaden,

exempelvis vissa äldre arbetslösa och personer som aldrig fått något fotfäste på arbetsmarknaden.

Regeringen återkom till riksdagen med förslag av det slaget i en arbetsmarknadspolitisk proposition våren 2003, Arbetsmarknadspolitiken förstärks (prop. 2002/03:44). Förslaget innebar att målgruppen för det särskilda anställningsstödet utvidgades till att även omfatta personer under 57 år förutsatt att de deltagit i aktivitetsgarantin under en viss minsta tid. På detta sätt skulle arbetsgivare stimuleras ytterligare att anställa sådana deltagare som är inskrivna i aktivitetsgarantin och som trots omfattande insatser och lång tid i aktivitetsgarantin inte fått arbete. Arbetsmarknadsutskottet tillstyrkte förslaget med viss precisering (2002/03:AU8). Stödperioden är 24 månader och kan inte förlängas, däremot kan en ny anvisning ske under vissa förutsättningar.

Parallellt med detta lade regeringen i förra årets vårproposition (2002/03:100) fram budgetförslag med anknytning till ändringarna av anställningsstödet. Förslagen innebar minskningar på anslagen 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader till följd av att fler personer inom aktivitetsgarantin beräknades få anställning med det förstärkta särskilda anställningsstödet i stället för att delta i andra aktiviteter och då uppbära aktivitetsstöd. Förslaget godtogs av riksdagen (2002/03:FiU21, rskr. 235).

Propositionen

Förslaget om höjd ersättning för det särskilda anställningsstödet innebär i korthet följande. Enligt nuvarande regler får en person anvisas en anställning med särskilt anställningsstöd om vissa villkor är uppfyllda. Stödet lämnas i form av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto med 85 % av lönekostnaden, dock högst 750 kr per dag. Stödet har enligt regeringen visat sig ha stor betydelse för personer som varit utan arbete under en lång tid att få fotfäste på arbetsmarknaden. Den högsta ersättning som kan lämnas per dag bör enligt propositionen öka till 1 000 kr. Syftet är att ytterligare stimulera arbetsgivare att anställa deltagare i aktivitetsgarantin som trots omfattande insatser och lång tid i garantin inte fått arbete.

Höjningen av ersättningen innebär minskade inkomster på statsbudgetens inkomstsida med 400 miljoner kronor 2004 respektive 2005. Höjningen av ersättningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2004 och gälla för anvisningar om anställning som görs därefter till och med 30 juni 2005.

Motion

Moderaterna motsätter sig förslaget enligt kommittémotion Fi28 (yrk. 4) av Mikael Odenberg m.fl. med hänvisning till partiets redan tidigare framförda kritik mot konstruktionen av stödet som innebär en kreditering på skattekonto.

Utskottet

I flera sammanhang har utskottet bemött den kritik som framförts mot konstruktionen av anställningsstödet. Från början utgjordes stödet av ett kontantbidrag till arbetsgivaren. Sedan den 1 oktober 1999 lämnas det i stället i form av kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Detta innebär en minskning av skatteinkomsterna på statsbudgeten. Saken regleras i en särskild lag, lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden. Sedan den 1 juli 2003 är även stödformen skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) konstruerad på detta sätt. Syftet med den ändringen var att åstadkomma en administrativ förenkling. Regeringen konstaterade i sammanhanget (prop. 2002/03:100) att erfarenheterna var goda av att lämna anställningsstöd på detta sätt. Förslaget om OSA tillstyrktes av finansutskottet (2002/03:FiU21).

Arbetsmarknadsutskottet har ingen annan uppfattning. Systemet med kreditering på skattekonto får numera anses som en etablerad stödform i arbetsmarknadspolitiken.

I sina beräkningar utgår regeringen från att det förhöjda särskilda anställningsstödet ska nå en volym på årsbasis om 3 000 personer. Kostnaden per person och månad kan enligt underhandsuppgifter från Regeringskansliet beräknas till 20 000 kr. Minskningen av kostnaden på statsbudgetens inkomstsida beräknas till 400 miljoner kronor för 2004 respektive 2005.

Utskottet, som kan konstatera att ingen invändning i sak görs mot den höjda ersättningen, välkomnar förslaget. Det är mycket angeläget att fler personer som omfattats av aktivitetsgarantin under lång tid kan komma ut i arbete. Anställningsstöd har visat sig vara ett effektivt verktyg för etablering på arbetsmarknaden. En hög ersättning bör fungera som en god stimulans för arbetsgivare att erbjuda anställning till denna kategori arbetslösa. Visserligen är det fråga om en mycket hög subventionsnivå även i relativt höga lönelägen, men nivån är enligt utskottets mening motiverad i dessa speciella fall. Förbättrade möjligheter till en anställning är av stort värde för den enskilde, och det innebär också att tendensen att många blir kvar i aktivitetsgarantin kan brytas. Enligt AMS statistik för april månad var drygt 35 000 personer långtidsinskrivna, dvs. de hade varit arbetslösa eller i program minst två år.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och anser därmed att motion Fi28 yrkande 4 (m) bör avstyrkas.

Utskottet vill avslutningsvis i detta avsnitt påpeka följande. I det förutnämnda arbetsmarknadspolitiska betänkandet 2002/03:AU8 utvecklade utskottet bakgrunden till att det behövs en översyn av regleringen av anställningsstöden. Det finns ett flertal anställningsstöd. Villkoren för att stöd ska kunna beviljas varierar bl.a. i fråga om åldersgräns, inskrivningstid, maximal stödperiod och stödbeloppets storlek. Den förordning (1997:1275) som reglerar anställningsstöden har ändrats flera gånger. Vid sidan av den finns föreskrifter på myndighetsnivå. Studier tyder på att arbetsförmedlare upplever delar av regelverket som otydligt, bl.a. när det gäller vissa undantagsregler.

I budgetpropositionen för 2004 framförde regeringen att förordningen om anställningsstöd är i behov av översyn, vilket utskottet instämde i. Utskottet kan nu konstatera att anställningsstödet utgör en successivt allt större del av den totala programvolymen både antalsmässigt och budgetmässigt. I april i år hade enligt AMS statistik drygt 19 000 personer anställning med anställningsstöd, vilket motsvarar närmare 19 % av det totala antalet personer i konjunkturberoende program. Detta förhållande, tillsammans med det faktum att det nu görs ytterligare en ändring av reglerna, understryker än mer behovet av en översyn av stödformen.

Ökning av anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Bakgrund

Anslaget avser i huvudsak bidrag till arbetslöshetsersättning vid öppen arbetslöshet och aktivitetsstöd för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. För innevarande år finns det för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 39 253 miljoner kr. Av medlen får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader. Omvänt får ett lika stort belopp av anslag 22:2 användas för ändamål enligt anslag 22:3. Det finns alltså en viss flexibilitet i användandet av medlen. Anslag 22:2 har bestämts med utgångspunkt i vissa antaganden i budgetpropositionen om nivån på arbetslösheten och volymen arbetsmarknadsprogram. Budgetpropositionen utgick från att den öppna arbetslösheten skulle uppgå till 4,7 % av arbetskraften under 2004 medan volymen arbetsmarknadspolitiska program antogs bli 2,2 %.

Propositionen

I propositionen föreslås att anslaget ökas med 7,366 miljarder kronor. Skälet är att antalet öppet arbetslösa beräknas bli högre än antagandena i budgetpropositionen. De anvisade medlen räcker inte.

I vårpropositionens utgiftsprognos redovisas följande. Utgifterna för anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd beräknas bli ca 6,3 miljarder kronor högre än vad som anvisades på statsbudgeten. Den öppna arbetslösheten har reviderats upp med 0,8 procentenheter, till 5,5 %, jämfört med bedömningen i budgetpropositionen. De arbetsmarknadspolitiska programmen har utökats med 15 000 platser, vilket ökar utgifterna för aktivitetsstöd. Ytterligare en förklaring till utgiftsökningen är att ett flertal helgdagar i slutet av år 2003 bidrog till att utbetalningar försköts till januari 2004. Slutligen har antalet timanställda som erhåller ersättning ökat mer än vad som antogs i statsbudgeten, samtidigt som den förväntade minskningen av deltidsarbetslösa har planat ut.

Motioner

Moderaterna har inget yrkande i denna del men framför i sin kommittémotion Fi28 att regeringen nu tvingas dra konsekvenserna av sin missbedömning av arbetslöshetsutvecklingen. Om riksdagen hade bifallit partiets budgetalternativ i höstas hade utsikterna för Sveriges ekonomi varit bättre och den dramatiska ökningen av utbetalningar från a-kassan hade kunnat undvikas.

Kristdemokraterna framför i kommittémotion Fi27 av Mats Odell m.fl. (yrk. 7) att regeringen valt fel väg för att lösa den arbetslöshetskris som man själv är ansvarig för. Staten måste satsa offensivt med riktiga arbeten som faktiskt ökar välfärden i samhället. Det krävs åtgärder på bred front. Arbetsmarknadspolitiken har nått vägs ände, sägs det i motionen. Sökaktiviteten bland de arbetslösa är låg, deltagarna i arbetsmarknadsprogram minskar sitt sökområde i stället för att öka det. De arbetslösa riskerar att anpassa sig till bidragsberoende och slutar att söka arbete. Arbetsmarknadsverket har stora brister i styrsystemen. Partiet föreslår att en del av den av regeringen föreslagna ökningen av anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, 3, 892 miljarder kronor, i stället används för att stimulera sysselsättning i kommunsektorn och för att införa en fullständig avdragsrätt för hushållstjänster. Den nya nivån på anslag 22:2 skulle då vara 42, 727 miljarder kronor.

Centerpartiet kritiserar i motion Fi25 (yrk. 5) regeringen för att minska medlen till kommuner och landsting, vilket leder till ökad arbetslöshet och spär på kostnaderna, samtidigt som ytterligare medel föreslås på utgiftsområde 13 för att täcka just de ökade kostnaderna för arbetslöshet. Denna kostnadsökning är delvis en effekt av neddragningar inom kommunsektorn. Partiet beskriver situationen som absurd. Som en konsekvens av att partiet inte accepterar neddragningen med 2,6 miljarder kronor på utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås en motsvarande reduktion av ökningen på anslag 22:2. Ökningen på detta anslag blir då 4,8 miljarder kronor.

Utskottet

Utskottet kan inledningsvis konstatera att situationen på arbetsmarknaden fortfarande är bekymmersam. Arbetslösheten är hög och ingen påtaglig uppgång på arbetsmarknaden är synbar.

Den ökning av arbetslösheten som inleddes i mitten av 2002 var till en början en följd av stigande utbud av arbetskraft. Sedan mitten av 2003 har även en fallande sysselsättning bidragit. I bilagan Svensk ekonomi antas att den öppna arbetslösheten fortsätter att öka något under innevarande år. I takt med att sysselsättningen återigen ökar nästa år förutses arbetslösheten minska, men i långsam takt.

AMS har den 11 maj presenterat arbetsmarknadsstatistiken för april månad. Trots den förstärkta konjunkturen och de positiva signalerna från omvärlden är arbetsmarknaden fortfarande svag. Den öppna arbetslösheten sjönk från 5,4 till 4,9 %, men detta är med hänsyn tagen till naturliga säsongsvariationer bara en marginell minskning som huvudsakligen förklaras av ökade arbetsmarknadspolitiska insatser. Jämfört med april månad förra året ökade

arbetslösheten med 0,6 procentenheter. Obalanstalet, dvs. antalet personer i öppen arbetslöshet och i arbetsmarknadspolitiska program, motsvarade 7,3 % av arbetskraften, vilket är en ökning på ett år med 0,7 procentenheter. Obalanstalet har ökat även bland ungdomar mellan 18 och 24 år och bland personer över 54 år. Långtidsarbetslösheten ligger på en fortsatt hög nivå, 66 000 personer, vilket är 25 000 fler än i april 2003. Även antalet varsel ligger på en fortsatt hög nivå, 5 100 personer varslades om uppsägning i april. Hittills i år har 22 000 personer varslats. Varslen har dämpats något inom industrin och uppdragsverksamheten, men ökat påtagligt inom den offentliga tjänstesektorn och inom byggnadsverksamhet. De nyanmälda platserna uppgick till knappt 35 000 under april, vilket var 9 000 färre än april 2003.

Enligt Konjunkturinstitutets (KI) bedömningar, som redovisats för utskottet av företrädare för institutet, dröjer det innan efterfrågan blir så stark att sysselsättningen kan öka igen. Först i början av 2005 vänder sysselsättningen uppåt. Den öppna arbetslösheten ökar enligt KI:s uppskattning till 5,6 % i år för att nästa år minska till 5,3 %. Produktiviteten fortsätter att öka påtagligt snabbt. Till viss del beror den snabba produktivitetstillväxten på konjunkturen. Tillväxten har emellertid inte varit tillräckligt stark för att öka industri-sysselsättningen, utan antalet anställda har minskat ytterligare. Det kan dock noteras att KI:s undersökning av hushållens inköpsplaner (HIP) visar att den mycket dystra syn på arbetsmarknadsläget som hushållen haft sedan ett halvår tillbaka dämpats tydligt i april.

Den högre arbetslöshetsnivån jämförd med antagandena i budgetpropositionen för 2003 tvingade i höstas fram en höjning på tilläggsbudget av anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd för 2003 med närmare 4 miljarder kronor. Det nu framlagda förslaget i vårpropositionen för 2004 utgår från en 0,8 procentenheter högre nivå på den öppna arbetslösheten än antagandena i budgetpropositionen för innevarande år och innebär en ökning av anslaget med nästan 7,4 miljarder kronor. Detta är en tydlig illustration av hur konjunktürkänsliga utgifterna på anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är. En tiondels procentenhet högre öppen arbetslöshet ökar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med omkring en halv miljard kronor.

Den föreslagna ökningen avser enligt uppgift från Regeringskansliet utslutande utgifter för arbetslöshetsersättning. En motsvarande ökning av antalet deltagare i arbetsmarknadsprogram skulle enligt Regeringskansliets beräkningar motsvara ca 7 miljarder kronor. Denna siffra utgår från den genomsnittliga månadskostnaden, 13 000 kr, per programdeltagare under 2003. Utgifterna för programdeltagandet är beroende bl.a. av vilka åtgärder som väljs och nivån på aktivitetsstödet för programdeltagarna. Ett större inslag av arbetsmarknadsutbildning ökar snittkostnaden, medan det vanliga anställningsstödet – som alltså innebär en minskning på inkomstsidan – är en för staten relativt billig åtgärd.

I sitt yttrande i höstas (2003/04:AU1y) över ramarna för utgiftsområde 13 och 14 för 2004 till finansutskottet uttryckte utskottet oro över att betydligt färre personer skulle delta i arbetsmarknadspolitiska program än året före,

vilket ytterligare skulle spä på den öppna arbetslösheten. Utskottet ansåg det angeläget att regeringen följde utvecklingen och vid behov vidtog åtgärder.

Utskottet kan nu instämma med det som sägs i vårpropositionen om att det krävs särskilda insatser för att hålla tillbaka arbetslösheten. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna utökas med 15 000 platser. Som framgår av propositionen ingår även yrkesutbildning i denna satsning.

Enligt uppgifter från Regeringskansliet motsvarar volymen arbetsmarknadsprogram för närvarande ca 103 000 personer, vilket också bedöms motsvara genomsnittet per månad för 2004. Nivån är betydligt högre än under 2003 då årsgenomsnittet motsvarade knappt 92 000 personer i program per månad. Det är dock fortfarande en lägre nivå än på många år. Ökningen inleddes i början av 2004 och blev möjlig genom ett regeringsbeslut i januari om ändring i regleringsbrevet för Arbetsmarknadsverket. Under anslag 22:2 överfördes 2 miljarder kronor från anslagsposten för arbetslöshetsersättning till anslagsposten aktivitetsstöd.

Utskottet är mycket positivt till att de aktiva insatserna har kunnat öka. Som sades i det förutnämnda yttrandet är det givetvis av stor betydelse att snabbt kunna fylla vakanserna vid en vändande konjunktur, men detta får inte leda till att arbetslösa personer i avvaktan på vändningen lämnas utanför den aktiva arbetsmarknadspolitiken under alltför lång tid. De arbetslösa måste vara rustade att ta de nya arbeten som erbjuds, vilket innebär att utrymmet för utbildningssatsningar m.m. inte får vara alltför begränsat.

Mera aktiva insatser inom arbetsmarknadspolitiken håller tillbaka den öppna arbetslösheten och bidrar till att hålla uppe arbetskraftsutbudet. Tillgång på utbildad arbetskraft är också av betydelse för att inte lönerna ska pressas upp. På sikt blir förutsättningar bättre att nå målet om full sysselsättning.

Utskottet kan ge Kristdemokraterna och Centerpartiet rätt i att det inte räcker med arbetsmarknadspolitiska åtgärder i det arbetsmarknadsläge som råder. Vårpropositionen innehåller ett antal förslag som syftar till att på olika sätt stimulera sysselsättningen och öka efterfrågan på arbetskraft. Dit hör sysselsättningsstödet till kommuner och landsting, återinförandet av ROT-avdrag och väg- och järnvägsinvesteringar.

Utskottet kan inte se hur ökningen på anslag 22:2, som Kristdemokraterna föreslår, skulle kunna begränsas med nästan 4 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. Det skulle förutsätta att en motsvarande förstärkning till kommunsektorn snabbt skulle få en kraftigt dämpande effekt på arbetslösheten. Inte heller kan utskottet ansluta sig till Centerpartiets förslag att reducera höjningen med 2,6 miljarder kronor, vilket motsvarar den minskning av det generella stödet till kommuner och landsting som regeringen föreslår och som partiet motsätter sig. Motionsförslagen synes felaktigt utgå från att det finns ett direkt samband mellan stödet till kommuner och landsting och utgifterna för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Den av regeringen föreslagna höjningen av anslag 22:2 framstår som nödvändig, om än beklaglig. De positiva effekterna på arbetsmarknaden av en

uppgång i ekonomin dröjer ytterligare. Utskottet anser att propositionen anvisar rätta metoder för att bemästra den situation som råder och kan avslutningsvis konstatera att regeringen följer utvecklingen på arbetsmarknaden och kommer att föreslå ytterligare åtgärder.

Utskottet anser alltså att riksdagen bör tillstyrka propositionen i motsvarande del och avstyrka motionerna Fi25 yrkande 5 (c) och Fi27 yrkande 7 (kd).

Stockholm den 13 maj 2004

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Laila Bjurling (s), Anders G Högmark (m), Erik Ullenhag (fp), Christer Skoog (s), Stefan Attefall (kd), Camilla Sköld Jansson (v), Cinnika Beiming (s), Patrik Norinder (m), Lars Lilja (s), Tina Acketoft (fp), Berit Högman (s), Henrik Westman (m), Britta Lejon (s), Ulf Holm (mp), Luciano Astudillo (s) och Claes Västerteg (c).

Avvikande meningar

1. Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Regeringen föreslår att anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd ska ökas med inte mindre än 7 366 miljoner kronor.

Kristdemokraterna anser att regeringen valt en felaktig väg för att lösa den arbetslöshetskris som man själv är ansvarig för. Staten måste i stället satsa offensivt för att lösa arbetslösheten med riktiga jobb som faktiskt ökar välfärden i samhället. Genom att stimulera sysselsättningen i kommunsektorn och genom att införa en fullständig avdragsrätt för hushållstjänster kan det ske en begränsning av utgiftsökningen på detta anslag. Kristdemokraterna föreslår att ramanslaget för anslag 22:2 i stället ökar till 42 727 miljoner kronor. Reserverande 3 892 miljoner kronor anser vi ska användas för att stimulera sysselsättningen och för att införa sådan avdragsrätt.

Detta innebär att motion Fi27 yrkande 7 (kd) bör tillstyrkas och propositionen avstyrkas i motsvarande del.

2. Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd (c)

av Claes Västerteg (c).

Regeringen har i tilläggsbudgeten föreslagit neddragning av generella anslag till kommunerna på 2,6 miljarder kronor. Denna neddragning drabbar samtliga kommuner och landsting under löpande år. Möjligheten att som brukligt planera efter givna förutsättningar inför ett verksamhetsår undanröjs genom detta beslut. Ändras statsbidragen på tilläggsbudget blir effekten neddragningar i kommunsektorn.

Statens finanser går inte ihop, risken för att budgettaket spräcks är uppenbar och budgettricksandet med EU-avgiften och EU-stödet till jordbruket har redan utnyttjats. Återstår så kommunerna som lever under kravet på en budget i balans. De underskott som sannolikt blir effekten av 2004 års verksamhet måste återvinnas inom två år. Följden blir att utrymmet för verksamhet 2005 och 2006 minskar i motsvarande mån. Som en följd av detta ger därför inte regeringens extra medel kommande år till kommunsektorn den effekt på sysselsättningen som beskrivs. Alternativet för kommunerna att klara ekonomin för 2004 blir kraftiga nedskärningar. Dessa ska klaras på tiden från det att tilläggsbudgeten beslutas i riksdagen, strax före halvårsskiftet, fram till årsskiftet.

Förslaget om neddragning av medel till kommuner och landsting är cyniskt och respektlöst.

Den övervägande delen av kommuners och landstings kostnader utgörs av anställd personal. En neddragning leder till ökad arbetslöshet vilket ytterligare spär på kostnaden för staten. Resultatet av en neddragning av generella bidrag leder således med stor sannolikhet till ökade kostnader för arbetslöshet. Sam-

tidigt anslår regeringen på tilläggsbudget ytterligare 7,4 miljarder kronor till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad just för täckande av ökade kostnader för arbetslösheten, en kostnadsökning som då delvis kommer av neddragningar inom kommunsektorn. Situationen kan betraktas som minst sagt absurd.

Centerpartiet motsätter sig detta sätt att hantera statens finanser och statens behandling av kommuner och landsting och accepterar inte neddragning av 2,6 miljarder kronor inom utgiftsområde 25. Som en konsekvens av detta ska motsvarande reducering ske inom utgiftsområde 13, vilket därefter får en ökning med 4,8 miljarder kronor. Detta bör riksdagen besluta om.

Det anförda innebär att motion Fi26 yrkande 5 i motsvarande del (c) bör tillstyrkas och propositionen avstyrkas i motsvarande del.

Särskilda yttranden

1. Tilläggsbudgeten (m)

av Anders G Högmark (m), Patrik Norinder (m) och Henrik Westman (m).

Moderaterna tar inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet, eftersom vi i höstas hade ett annat budgetalternativ, som avvisades av riksdagen. Det får ankomma på de tre partier som röstade igenom riksdagens budgetbeslut att ta ansvar för de förändringar som nu görs på marginalen. Enligt riksdagsordningen har vi heller inte utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än just de som regeringen väljer att aktualisera. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga fram en egen, genomarbetad tilläggsbudget.

Regeringens förslag innebär dock inte bara förändringar i statsbudgeten för innevarande år, utan har på några punkter också implikationer för kommande budgetår. Det gäller t.ex. introduktion av nya stödformer samt vissa bemyndiganden och lagförslag.

I förslaget till tilläggsbudget tvingas regeringen att dra konsekvenserna av sin missbedömning av arbetslöshetsutvecklingen. Tilläggsbudgeten utgår från ett antagande om arbetslöshet som är 0,8 procentenheter högre än regeringens antagande i budgetpropositionen i höstas. Ytterligare över sju miljarder kronor anslås nu för detta ändamål. Ökningen i förhållande till budgetpropositionen blir över 18 procent. Budgeteringsmarginalen raderas i praktiken helt ut. Om riksdagen hade bifallit det moderata budgetalternativet i höstas hade utsikterna för Sveriges ekonomi varit bättre och den dramatiska ökningen av utbetalningar från a-kassan hade då kunnat undvikas. Det finns nu en uppenbar risk att den nuvarande politiken kommer att innebära en fortsatt mycket hög arbetslöshet med stegrade krav på arbetsmarknadspolitiska insatser och därmed behov av ytterligare budgetmedel.

På utgiftsområde 13 har vi redan tidigare avvisat det särskilda anställningsstöds konstruktion med kreditering av skattekonton. Följaktligen avvisar vi förslaget om höjt tak, från 750 kronor till 1000 kronor per dag, i detta stöd.

2. Tilläggsbudgeten (fp)

av Erik Ullenhag (fp) och Tina Acketoft (fp).

Folkpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Detta avslogs av riksdagen. Det är de partier som står bakom den budget som nu gäller som har ansvar för att se till att deras beslutade utgiftstak kan hållas. Folkpartiets budgetförslag hade en marginal på 8 miljarder kronor, vilket betyder att om vårt förslag vunnit riksdagens gillande hade flertalet av tilläggsbudgetens förändringar inte varit nödvändiga. Vi har enligt riksdagsordningen inte möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen på tilläggsbudget 1 aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt för oss att lägga

fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. Av dessa skäl avstår vi från att delta i beslutet om tilläggsbudget 1 för 2004.

3. Tilläggsbudgeten m.m. (kd)

av Stefan Attefall (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner för budgetåret 2004 förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den nu gällande. Kristdemokraternas ekonomiska politik och budgetalternativ för budgetåret 2004 sammanfattas i motion 2003/04:Fi241. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Utöver de föreslagna anslagsförändringar som redovisas i en avvikande mening deltar vi inte i beslut i den nu föreliggande tilläggsbudgeten. En viktig orsak är att budgetlagen inte ger oppositionspartierna någon möjlighet att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom den typen av förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2004 går således inte att lägga fram för riksdagen, varav följer att det inte är meningsfullt för oss att generellt sett delta i behandlingen av Socialdemokraternas felbudgeteringar.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därtill bör infrastrukturen och de långsiktiga förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande kraftigt förbättras. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen ska kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bl.a. om arbetsmarknaden som måste göras mer flexibel och där de rekordhöga sjuktalen måste mötas med en kraftigt förbättrad rehabilitering, förebyggande åtgärder och en förbättrad arbetsmiljö. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % per år över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av

krympande skattebaser, och där statens finanser blir mindre konjunkturkänsliga. Den ”utveckling” som pågår under socialdemokratiskt styre är den omvända: sysselsättningen minskar, tillväxten väntas bli lägre än i omvärlden, statsskulden ökar, detaljstyrningen ökar och i stora delar av kommunsektorn erbjuds sämre vård och omsorg till högre skatt.

Vi kristdemokrater anser att den nuvarande arbetsmarknadspolitiken har nått vägs ände. Arbetslösheten är hög, både den öppna och den dolda, och tendensen är att obalansålet ökar ytterligare. Läger vi till alla som är sjukskrivna framstår krisen i all sin tydlighet. Många studier visar på de låga, och ibland obefintliga, ekonomiska incitamenten för en arbetslös att ta ett arbete. Nu krävs det åtgärder på bred front för att vända utvecklingen. Men det är inte AMS-jobb som är lösningen, utan riktiga arbeten. Forskning vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU, och andra institut visar också att arbetsmarknadsmyndigheterna inte fungerar. En rad missförhållanden har kunnat konstateras.

Sökaktiviteten bland de arbetslösa är låg och upphör näst intill vid placering i program. Den verkar dock konstant under arbetslöshetsperioden, trots att den arbetslöses ”jobb” är just att söka jobb. I aktivitetsgarantin vet mindre än 40 % av deltagarna att de har en handlingsplan. Närmare hälften träffar sin handledare mindre än en gång per månad. Deltagarna minskar sitt geografiska och yrkesmässiga sökområde, detta trots att själva idén med aktivitetsgarantin är att de arbetslösa ska få en personlig handlingsplan med förstärkt stöd av en arbetsförmedlare.

Utländska studier har tidigare pekat på risken för att arbetslösa anpassar sig till ett bidragsberoende och slutar att söka jobb. Ur detta kan det uppstå s.k. arbetslöshetskulturer. Där upplevs inte individuell arbetslöshet som så svår eftersom alla kamrater också är arbetslösa. Svenska studier antyder nu att det finns ett sådant mönster bland arbetslösa ungdomar i Stockholm. Ungdomar som bor i ett område med hög arbetslöshet har i genomsnitt 25 % längre arbetslöshetsperiod än ungdomar med likartade förhållanden som bor i ett område med låg arbetslöshet.

Arbetsmarknadsverket har stora brister i styrsystemen, en omfattande byråkrati och oklar rollfördelning på flera områden. Regeringen har själv i en skrivelse (2000/01:142 Arbetsmarknadsverkets organisation) konstaterat att styrningen i verket inte fungerar på ett bra sätt trots att arbetsmarknadspolitiken varit en prioriterad fråga för regeringen.

Riksrevisionsverket riktade i flera rapporter kritik mot vissa delar av den svenska arbetsmarknadspolitiken. I rapporten Effektiviteten i arbetsförmedlingen (RRV 1999:15) granskade Riksrevisionsverket arbetet på arbetsförmedlingskontoren. Granskningen visade ett klart samband mellan kontorens interna arbetssätt och graden av måluppfyllelse. I en särskild studie av arbetsmarknadsutbildningarna (RRV 1999:45) såg verket ett tydligt samband mellan sättet på vilket man arbetade och i vilken utsträckning deltagarna fick arbete efter avklarad utbildning. Man framhöll t.ex. att de arbetsmarknadsutbildningar som slår väl ut är plats- och företagsinriktade. Detta visar enligt

vår mening vikten av att använda arbetsmarknadsutbildningen i en mer strategisk och tillväxtorienterad roll än övriga åtgärder och av att prioritera systematiska företagskontakter. Detta till trots görs inga radikala försök att skapa en effektivare arbetsmarknadsmyndighet.

BILAGA 13**Bostadsutskottets yttrande
2003/04:BoU5y****Tilläggsbudget för år 2004,
utgiftsområde 18 – Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande****Till finansutskottet**

Finansutskottet har beslutat att bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) jämte motioner, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar i detta yttrande propositionens förslag till tilläggsbudget vad avser utgiftsområde 18. Vidare tar bostadsutskottet ställning till förslag avseende utgiftsområdet i motionerna 2003/04:Fi27 (kd) och 2003/04:Fi28 (m).

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag om tilläggsbudget för 2004 avseende utgiftsområde 18. Förslagen avser en omfördelning av 400 000 kr från anslaget 31:1 Boverket till anslaget 31:9 Statens va-nämnd och inrättandet av ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, som för 2004 förs upp med 1 miljon kronor. Regeringens förslag avser även ett bemyndigande samt godkännande av riktlinjer för användningen av medel från det nyinrättade anslaget. Vidare föreslås att riksdagen godkänner finansieringen av en byggsamordare med vissa uppgifter och att regeringen inte genomför en fusion mellan två aktiebolag samt godkänner riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Motstående motionsförslag avstyrks.

Till yttrandet har fogats två avvikande meningar, (m) respektive (kd), samt två särskilda yttranden, (fp) respektive (c).

Bostadsutskottets överväganden

Inledning

De förslag om tilläggsbudget för budgetåret 2004 som regeringen lägger fram innebär att statsbudgetens totala omfattning ökar med 5 081 miljoner kronor i förhållande till den hösten 2003 beslutade budgeten. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande innebär förslaget en ökning av det totala anslagsbeloppet med 1 miljon kronor. De anslagsförändringar som föreslås inom utgiftsområdet gäller dels en omfördelning av 400 000 kr från anslaget 31:1 Boverket till anslaget 31:9 Statens va-nämnd, dels inrättandet av ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, som för 2004 förs upp med 1 miljon kronor. Under tilläggsbudgeten lägger regeringen också fram förslag om ett bemyndigande samt riktlinjer för användningen av medel från det nyinrättade anslaget. Vidare föreslås att riksdagen godkänner en viss användning av ramanslaget 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet och att regeringen inte genomför en fusion mellan två aktiebolag samt godkänner riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter.

Två av de motioner som väckts med anledning av den ekonomiska vårpropositionen tar upp frågor om tilläggsbudgeten avseende utgiftsområde 18. I motionerna 2003/04:Fi 27 (kd) och 2003/04:Fi28 (m) föreslås riksdagen avslå förslaget om hissbidrag samt om investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Enligt den sistnämnda motionen bör riksdagen även avslå förslaget om en ny användning av anslaget 31:10.

Utskottet behandlar nedan förslagen under motsvarande rubriker som i tilläggsbudgeten avseende utgiftsområde 18.

Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

31:9 Statens va-nämnd

Regeringen föreslår att anslaget 31:9 Statens va-nämnd ökas med 400 000 kr. Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 31:1 Boverket minskas med motsvarande belopp. Förslaget motiveras med behovet att täcka verksamhetens kostnader vid Statens va-nämnd.

Förslaget, som inte mött invändningar i motioner, tillstyrks av utskottet.

31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Regeringen begär riksdagens godkännande av en föreslagen användning av anslaget 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Förslaget innebär att högst 2 miljoner kronor av anslaget skall få an-

vändas för att finansiera en byggsamordnare med uppdrag att leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn.

Det anförs i propositionen att det är rimligt att staten och kommunerna tillsammans med övriga intressenter gör en gemensam insats för att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorn. Regeringen anser därför att det finns goda skäl att under en treårsperiod tillkalla en särskild byggsamordnare för att tillsammans med företrädare för sektorn leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn. En förutsättning för att projektet skall kunna genomföras är enligt regeringen att staten och övriga aktörer delar på kostnaderna.

Enligt motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5 bör riksdagen avslå detta förslag. Motionärerna anför att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift medan andra förändringar bör ske på företagsnivå. En gemensam byggsamordnare anses riskera att minska såväl statens som företagets ansvar.

Bostadsutskottet ser till skillnad från motionärerna positivt på regeringens förslag som syftar till att staten och byggbranschen skall samarbeta i frågor om byggsektorns utveckling. Behovet av olika insatser med denna inriktning har varit uppenbart under en längre tid. Olika initiativ har också tagits för att öka kvaliteten, förbättra produktiviteten och pressa kostnaderna i byggandet. En samordning av de insatser som de olika aktörerna inom sektorn kan bidra med bör påtagligt kunna medverka till sektorns utveckling i önskvärd riktning.

Utskottet tillstyrker således regeringens förslag samt avstyrker motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5.

Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Riksdagen föreslås i propositionen godkänna att regeringen inte genomför en fusion av de två aktiebolagen Norecic AB och Bothia Garanti AB.

Bakgrunden till förslaget är att riksdagen hösten 2003 bemyndigade regeringen att överta aktierna i Norecic AB genom utdelning eller annat förfarande. Samtidigt informerades riksdagen om att regeringen avsåg att efter övertagandet fusionera detta företag och Bothia Garanti AB. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Regeringen motiverar det nu aktuella förslaget med att verksamheten i den koncern som bildats efter det att aktierna i Norecic tillskjutits som aktieägartillskott till Bothia Garanti huvudsakligen kommer att bedrivas i moderbolaget Bothia Garanti. Därför finns det för närvarande inte något behov av att genomföra fusionen mellan de två bolagen.

Förslaget har varken väckt invändningar i motioner eller vid utskottets beredning. Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Regeringen begär ett godkännande av de riktlinjer för bidrag till installation av hissar som förordas i propositionen. För detta ändamål föreslås att ett nytt

ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, på 1 miljon kronor anvisas för 2004. Vidare föreslås att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att under 2004 för det nya anslaget besluta om bidrag som medför utgifter på högst 29 miljoner kronor efter 2004.

Regeringens förslag innebär att bidrag skall kunna lämnas till installation av hissar som påbörjas under perioden den 15 april–31 december 2004. Stödet skall vara begränsat till sammanlagt högst 30 miljoner kronor. Bidrag skall utgå med en viss andel av godkänd total installationskostnad. Högsta godkända installationskostnad skall vara 1 miljon kronor per hiss. Bidraget skall lämnas i samband med underhåll, om-, till- och påbyggnad av flerfamiljshus som är högre än två våningar samt vid påbyggnad av flerfamiljshus som har två våningar. En förutsättning för bidrag är att de åtgärder som genomförs är berättigade till stöd enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention.

Enligt propositionen är det regeringens avsikt att i en förordning precisera bidragets utformning, särskilt villkoren för att bidrag skall kunna lämnas, liksom storleken på bidraget. Det anförs bl.a. att det bör ställas krav på kompletterande anpassning av fastigheten och på god energieffektivitet hos hissarna samt att nivån på bidraget bör ligga någonstans mellan en femtedel och en tredjedel av en total godkänd installationskostnad.

I motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 1 samt 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 och 16 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om ett nytt hissbidrag.

I kd-motionen hävdas att bidraget givits en utformning som spär på osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar. Motionärerna hänvisar bl.a. till att Boverket konstaterat att ett stöd till hissinstallationer kräver en period om fem till sex år för att bli verkningsfullt. Planering och finansiering av underhåll och ombyggnad bör enligt motionen ligga på fastighetsägarens ansvar, medan staten måste ge rimliga förutsättningar för detta ägaransvar genom en långsiktig bostadspolitik.

Enligt m-motionen är den föreslagna anslagsnivån marginell i förhållande till det behov som Boverket beräknat. Tillsammans med de förordade reglerna för bidraget anser motionärerna att regeringens förslag om ett hissbidrag framstår närmast som oseriöst.

Bostadsutskottet har nyligen behandlat frågor om behovet av hissar och motionsförslag om ett stöd för hissinstallationer (bet. 2003/04:BoU6). Utskottet framhöll i detta sammanhang att avsaknaden av hiss är ett stort problem som bl.a. kan omöjliggöra kvarboende för äldre och rörelsehindrade. Samtidigt kunde utskottet konstatera att förslag om ett stöd för hissinstallationer lagts fram av såväl Äldreberedningen som av Boverket. Utskottet ansåg därför att regeringens ställningstagande i frågan borde avvaktas.

Utskottet anser att det är välkommet att det redan i samband med vårens budgetarbete kunnat avsättas ett ekonomiskt utrymme för ett stöd till hissinstallationer. Behovet av olika åtgärder för att öka tillgängligheten i vårt bostadsbestånd är väl dokumenterat. Såväl den pågående utvecklingen mot en

allt högre andel äldre i befolkningen som ökade krav på tillgängligheten för rörelsehindrade gör dessutom att detta behov snarast kommer att öka. Samtidigt kan det konstateras att kostnaderna för att i efterhand installera hiss ibland gör det mycket svårt att finansiera en sådan åtgärd.

Vad gäller den kritik som framförs i motionerna kan utskottet konstatera att den samtidigt tycks gälla att omfattningen på bidraget är för begränsad och att det inte behövs något bidrag alls. Bostadsutskottet vill för sin del hävda att möjligheten till statligt stöd i många fall sannolikt kan bli avgörande för att en hissinstallation skall kunna komma till stånd. Den nu föreslagna omfattningen av stödet svarar visserligen inte mot det av Boverket beräknade totala behovet av hissinstallationer men bör ändå ge ett incitament för berörda fastighetsägare att pröva möjligheten att installera hiss. Regeringen framhåller även sin avsikt att återkomma till frågan om ytterligare medel på anslaget i budgetpropositionen för 2005.

Bostadsutskottet anser således att riksdagen bör godkänna de föreslagna riktlinjerna för bidrag till installation av hissar, ge regeringen det begärda bemyndigandet att besluta om bidrag samt anvisa det föreslagna anslaget för 2004. Motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 1 och 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 samt 16 avstyrks.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Regeringen begär ett godkännande av riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Förslaget innebär att investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder utvidgas till att omfatta även ombyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen innefattar bostäder. I de fall ombyggnaden resulterar i nytillskott av vanliga hyreslägenheter skall fastighetsägaren eller tomträtthavaren även kunna beviljas investeringsbidrag enligt samma regler som för anordnande av bostäder i övrigt. Samma villkor föreslås ställas på sådan ombyggnad som för övriga projekt för vilka investeringsstimulans och investeringsbidrag medges. De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2004 och gälla för projekt som påbörjas från och med den 1 januari 2004.

Bakgrunden till förslaget är vissa villkor som gäller enligt förordningen (2003:506) om investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder respektive förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Stöd kan enligt dessa författningar utgå för nybyggnad samt ombyggnad av byggnad som tidigare till övervägande del använts för annat ändamål än bostäder. Enligt propositionen har denna ordning bl.a. medfört att ett antal projekt som enbart eller delvis innefattar ombyggnad av främst vindar till bostäder, i första hand studentlägenheter, inte har kommit till stånd.

Regeringen framhåller att det mot bakgrund av bristen på bostäder i många tillväxtregioner är angeläget att den aktuella begränsningen av möjligheten till

stöd vid ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter tas bort. Varje ny bostad innebär enligt propositionen ett viktigt tillskott i regioner med bostadsbrist.

Enligt motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 2 och 2003/04:Fi28 (m) yrkande 8 bör riksdagen avslå regeringens förslag om nya riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad för vissa utrymmen till bostadslägenheter.

I den förstnämnda motionen hänvisas till att Kristdemokraterna anser att den aktuella investeringsstimulansen bör ersättas med en byggmomssänkning. Om EG-reglerna inte medger en momssänkning bör det alternativt införas en skattesänkning på byggande genom en skattereduktion som motsvarar 10 % av byggkostnaden. I den sistnämnda motionen hänvisas till att Moderata samlingspartiet motsatte sig införandet av de aktuella stöden och följaktligen även motsätter sig den nu föreslagna utvidgningen av stödets omfattning.

Bostadsutskottet delar regeringens bedömning att de aktuella stöden även bör kunna utgå vid ombyggnad av vissa utrymmen i bostadshus till bostadslägenheter. Även utskottet har uppmärksammat på att de nuvarande reglerna anses bidra till att planerade projekt med ombyggnad av vindsutrymmen eller motsvarande inte kommer till utförande. Detta är särskilt olyckligt eftersom denna typ av utrymmen ofta kan lämpa sig för ombyggnad till starkt efterfrågade smålägenheter. Tillkomsten av nya bostäder genom ombyggnad har också den fördelen att de normalt blir lokaliserade i områden med ett redan utbyggt serviceutbud och kommunikationsnät.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker de aktuella motionerna.

Stockholm den 13 maj

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Siw Wittgren-Ahl (s), Maria Öberg (s), Margareta Pålsson (m), Ingela Thalén (s), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Gunnar Sandberg (s), Peter Danielsson (m), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Leif Jakobsson (s).

Avvikande meningar

1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m) anser:

Inledning

Moderata samlingspartiet tar inte ställning till regeringens förslag om tilläggsbudget i sin helhet eftersom vi har ett annat budgetalternativ som presenterades hösten 2003. Enligt riksdagsordningen har vi inte nu möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än dem som regeringen väljer att aktualisera.

Vissa av regeringens förslag innebär inte bara förändringar i statsbudgeten för innevarande år utan har också implikationer för kommande budgetår. Förslag med sådan innebörd yrkas avslag på i motion 2003/04:Fi28 (m). Vi ställer oss i denna avvikande mening bakom dessa förslag vad avser utgiftsområde 18.

31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Bygghörningen har konstaterat att byggandet i Sverige lider av höga priser, låg konkurrens och dålig kvalitet. Regeringen föreslår därför att en byggsamordnare med uppgift att samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn tillsätts. Det är mycket oklart vad denna byggsamordnare förväntas göra och vilka befogenheter samordnaren avses få.

Vi anser att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift medan arbetet att utveckla byggsektorn i andra avseenden bör ske på företagsnivå. En gemensam byggsamordnare riskerar att minska såväl statens som företagets ansvarstagande för sina respektive uppgifter.

I sammanhanget bör det framhållas att Sverige i förhållande till många andra länder inom EU har betydligt lägre byggkostnader per kvadratmeter. Orsakerna till de höga kostnaderna för den färdiga byggnaden och bostaden står i stället att finna i de höga skatter som belastar såväl inkomster som boende. Vidare bidrar ett alltför omfattande statligt regelverk till att höja de totala produktionskostnaderna. Dessa faktorer kommer inte att kunna påverkas av en byggsamordnare utan kräver i stället politiska beslut.

Vi anser således att regeringens förslag om att tillsätta en byggsamordnare bör avslås av riksdagen. Detta innebär ett bifall till motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Regeringen begär riksdagens godkännande för att inrätta ett bidrag för hissinstallationer och ett anslag för detta ändamål. Bidragsgivning är begränsad till totalt 30 miljoner kronor och stöd skall endast ges till projekt som påbörjas under innevarande år.

Rent allmänt medför denna typ av kortsiktiga bidrag betydligt mer skada än nytta för bygg- och bostadsmarknaden. En rad bidragformer som under de senaste åren kommit och försvunnit har rubbat konkurrensvillkoren och gjort det omöjligt för en seriös byggherre att planera sin verksamhet. Vi kan därutöver konstatera att det nu aktuella förslaget om ett hissbidrag i det närmaste måste betraktas som oseriöst, eftersom bidraget räcker till ca 30 hissar medan Boverket bedömer att det finns 75 000 trappuppgångar enbart i miljonprogramsområden som saknar hiss. Med den tidsbegränsning som regeringen föreslår för bidraget blir dessutom följderna av bidragsgivningen i praktiken endast att redan projekterade och beslutade hissinstallationer kommer att ges stöd.

Vi tillstyrker förslagen i motion 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 och 16 om att avslå regeringens förslag om bidrag till hissinstallationer.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Regeringen föreslår att investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder utvidgas till att även omfatta nybyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen omfattar bostäder.

Moderata samlingspartiet motsatte sig införandet av den aktuella stimulansen. Den föreslagna regeländringen innebär inte något skäl att ompröva detta ställningstagande. Förslaget motiveras av regeringen med att stödets hittillsvarande utformning medfört att önskvärda ombyggnader uteblivit. Vi anser att behovet av regeländringen kan ses som ett av flera bevis på att det statliga stödet inom bostadssektorn endast riskerar att styra investeringarna på ett sätt som inte i första hand motiveras av sunda överväganden om en långsiktig fastighetsförvaltning.

Vi tillstyrker således motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 8 om att riksdagen bör avslå regeringens förslag om den aktuella regeländringen.

2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Ragnwi Marcelind (kd) anser:

Inledning

I tilläggsbudgeten för 2004 avseende utgiftsområde 18 utvidgar regeringen den kortsiktiga bidragsorienterade bostadspolitik som försatt bostadsbyggandet i en allvarlig kris. Kristdemokraterna motsätter sig dessa åtgärder, som ytterligare motverkar den långsiktighet och förutsägbarhet som alla aktörer inom bygg- och bostadssektorn efterfrågar.

Det krävs mycket betydande insatser i bostadsbeståndet för att möta den demografiska utvecklingen med en allt äldre befolkning, som också med försämrad rörlighet vill bo kvar i sina bostäder. Det krävs också insatser för att möta det stora underhållsbehovet hos bostadshus byggda under miljonprogrammet. De kortsiktiga stödformer som regeringen nu föreslår skall bli införda eller förändrade är emellertid inte lösningen på bostadssektorns behov. Det krävs helt andra åtgärder av det slag som Kristdemokraterna tidigare under riksmötet föreslagit i sina motioner. Eftersom den nu aktuella beredningen av tilläggsbudgeten endast avser frågor som regeringen aktualiserat i den ekonomiska vårpropositionen tar jag här endast ställning till två av regeringens förslag.

31:14 Bidrag till installation av hissar

I tilläggsbudgeten föreslås ett investeringsbidrag för installation av hissar som påbörjas under perioden den 15 april–den 31 december 2004. Stödet föreslås vara begränsat till 30 miljoner kronor. Detta förslag läggs trots att Boverket konstaterat att ett särskilt stöd till hissinstallation kräver en period om fem till sex år för att vara verkningfullt. Genom ett tillfälligt bidrag, som räcker till ca 100 hissar, spår regeringen enbart på osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar. Detta kommer leda till att väsentliga åtgärder skjuts på framtiden i avvaktan på mer gynnsamma bidragstider.

Kristdemokraterna instämmer i vad Boverket konstaterade i sin rapport Bättre koll på underhåll från augusti 2003: ”Ett kontinuerligt underhåll kräver ett ekonomiskt hållbart bostadsbestånd, där inkomster finansierar nödvändiga investeringar”. Att planera för och finansiera underhåll och ombyggnad av bostäderna måste vara fastighetsägarens ansvar, men staten behöver se till att rimliga förutsättningar finns för detta ansvarstagande. Ett långsiktigt ägaransvar skulle underlättas av att statens bostadspolitik blev just långsiktig, i stället för som i dag – tillfällig och oförutsägbar.

Ekonomiskt sunda bostadsbolag och bostadsrättsföreningar är en nödvändighet för att dessa omfattande åtgärder skall komma till stånd. En avgörande fråga för staten måste därför vara att åstadkomma en rimligare beskattning och ett hyressättningsystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder.

Jag anser således att ett nytt hissbidrag med den föreslagna konstruktionen enbart skulle bidra till att ytterligare öka osäkerheten i bostadssektorn om villkoren för byggande och förvaltning. Regeringens förslag bör avslås av riksdagen. Detta innebär ett bifall till motion 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 11.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Med samma utgångspunkter när det gäller behovet av långsiktighet och förutsägbarhet anser Kristdemokraterna att regeringens förslag att utöka investeringsstimulansen för byggande av mindre bostäder till att omfatta även vindstrymmen bör avslås. Kristdemokraterna har vid upprepade tillfällen föreslagit att denna tillfälliga investeringsstimulans, som ensidigt riktas till de minsta och enklaste hyresrätterna, bör ersättas av en byggmossänkning som riktar sig mot alla nyproducerade bostäder i flerbostadshus, oavsett storlek och upplåtelseform.

I avvaktan på att regeringen inom EU verkat för att möjliggöra en sådan sänkt byggmoss, bör skattesänkningen på byggandet lösas genom att fastighetsägaren efter deklaration erhåller en skattereduktion som motsvarar hälften av den erlagda byggmossen, dvs. 10 % av byggkostnaden.

Jag tillstyrker således förslaget i motion 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 2 om att regeringens förslag i den aktuella frågan bör avslås av riksdagen.

Särskilda yttranden

1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp) anför:

Folkpartiet tar i sin motion med anledning av den ekonomiska vårpropositionen inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet. Partiet presenterade hösten 2003 ett annat budgetalternativ som avslogs av riksdagen. Det ligger därför på de partier som röstade igenom regeringens budget att göra förändringar i densamma så att utgiftstaket kan hållas. Folkpartiet har enligt riksdagsordningen inte utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. I den fråga som är aktuell i detta yttrande till finansutskottet, dvs. tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18, har vi således inte heller kunnat föra fram vårt sammanhållna alternativ för detta område. Vi vill emellertid i detta särskilda yttrande klargöra vårt principiella ställningstagande till några av de förslag som regeringen fört fram i tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18. Det gäller förslag om en byggsamordnare, om hissbidrag och om ändrade regler för den s.k. investeringsstimulansen. Möjligheterna att underställa riksdagen ett förslag om tilläggsbudget för utgiftsområde 18 baserat på dessa ställningstaganden får sedan bli avhängigt formerna för finansutskottets vidare beredning av frågan.

Folkpartiet motsätter sig inrättandet av en byggsamordnare enligt den modell som regeringen föreslår. Vi anser att det är viktigt att tydligt skilja mellan statens och byggbranschens ansvar för utvecklingen inom sektorn. Det måste ligga på branschen och företagen att svara för utvecklingen av byggmetoder och produkter samt för att en god byggkvalitet uppnås. Staten måste samtidigt svara för att de legala och finansiella ramverken ger rimliga förutsättningar för att branschen skall kunna leva upp till sitt ansvar. För att detta skall vara möjligt fordras en betydligt större lyhördhet för signalerna från bygg- och bostadssektorn än vad regeringen visat prov på under senare år. Vi anser att såväl regeringen som riksdagen har ett ansvar för att följa upp utfallet av de ekonomiska villkor och regelverk som staten inrättat, med sikte på att skapa långsiktiga spelregler och ge förutsättningar för ökat bostadsbyggande. Det bör i sammanhanget påpekas att byggbranschens ansvar givetvis omfattar även andra frågor än de rent byggnadstekniska. Av denna, liksom av andra branscher, kan det bl.a. krävas ett aktivt deltagande i arbetet med att öka jämställdheten och mångfalden inom alla delar av samhället.

Förslaget om att införa ett nytt hissbidrag utgör endast ytterligare ett exempel på den bostadspolitik som regeringen bedrivit under senare år. Kännetecknande för denna politik är att nya bidragsformer med detaljerade regelverk med jämna mellanrum införs för att efter en tid avvecklas och ersättas med andra bidrag med nya villkor. Samtidigt uteblir förslag på de områden där bygg- och bostadssektorn sedan länge efterfrågat ändrade villkor. Det

gäller bl.a. förenklingar i olika regelverk, sänkta bostadsskatter, avveckling av styrande subventioner samt en reformering av hyreslagstiftningen.

I fråga om kortsiktighet utgör det föreslagna hissbidraget, även om konkurrensen är hård, kanske det mest påtagliga exemplet under senare år. Bidraget skall endast kunna utgå till projekt som påbörjas under innevarande år. Varje branschkundig person vet att den sammanlagda tiden för projektering, bygglovsbehandling m.m. i princip utesluter möjligheten att bidraget medverkar till hissinstallationer som inte redan är planerade. Den stimulans av hissinstallationer som rimligen måste ha avsetts uteblir därigenom nästan helt. Vi motsätter oss således införandet av ett hissbidrag.

Regeringen förslår vidare en regeländring för den investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder som infördes föregående år. Folkpartiet motsatte sig införandet av denna tidsbegränsade stimulans. I en gemensam reservation med övriga borgerliga partier framhöll vi både principiella invändningar mot stimulansen – bl.a. bristen på långsiktighet – och kritik mot att det föreslagna regelverket innehöll oklara och krångliga stöd villkor.

Ett av de stöd villkor som regeringen införde var att lokaler kan få stöd för att byggas om till bostäder, dock förutsatt att lokalerna inte finns i bostadsfastigheter. Nu konstaterar regeringen i den ekonomiska vårpropositionen att detta lett till att önskvärda ombyggnader av bl.a. vindstrymmen till bostäder för exempelvis studenter, inte kommit till stånd och föreslår därför en regeländring. Vi anser att den rimliga slutsatsen i stället borde varit att denna typ av styrande statliga subventioner endast verkar störande på bostadsmarknaden. Vi förordar således att den aktuella investeringsstimulansen snarast bör avvecklas och har för avsikt att återkomma med ett sådant förslag vid höstens budgetarbete. Med denna inställning finns det givetvis inte skäl att godkänna regelförändringar som eventuellt och marginellt skulle kunna minska bristerna i det aktuella systemet med investeringsstimulanser.

2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Rigmor Stenmark (c) anför:

Centerpartiet står bakom en bostadspolitik med en annan inriktning än den regeringen företräder. Inriktningen på denna politik har framgått av de motioner som vi lagt fram under innevarande riksmöte. Vår inställning till nödvändiga reformer inom bostadsområdet sammanfattas också i vår partimotion 2003/04:Fi25 som är väckt med anledning av den ekonomiska vårpropositionen.

Regeringens förslag om tilläggsbudget skall normalt endast avse justeringar av den tidigare fastlagda budgeten. Eftersom vårt alternativa förslag om budget för det nu aktuella området, dvs. utgiftsområde 18, inte vann riksdagens bifall hösten 2003 finns det inte nu skäl att lägga detaljsynpunkter på regeringens förslag om tilläggsbudget. Jag kan emellertid konstatera att detta förslag innefattar införandet av ett bidrag till hissinstallationer. Centerpartiet

ser i princip positivt på åtgärder för att förbättra tillgängligheten i vårt bostadsbestånd och i samhället i stort. Vi är således inte motståndare till att staten stimulerar sådana åtgärder med bidrag eller på annat sätt. Detta innebär inte att jag är odelat positiv till ett bidrag med den utformning som nu föreslås. Det finns bl.a. skäl att starkt ifrågasätta lämpligheten att införa ett bidrag med en så kort varaktighet som regerings förslag innebär.

I övrigt föreslår regeringen på tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18 regelförändringar m.m. för vissa stödformer och anslag som Centerpartiet inte står bakom. Det finns därför inte skäl att närmare kommentera dessa förslag. Centerpartiet kommer i samband med höstens budgetarbete redovisa sitt sammanhållna alternativ till dessa och andra anslag inom utgiftsområdet.